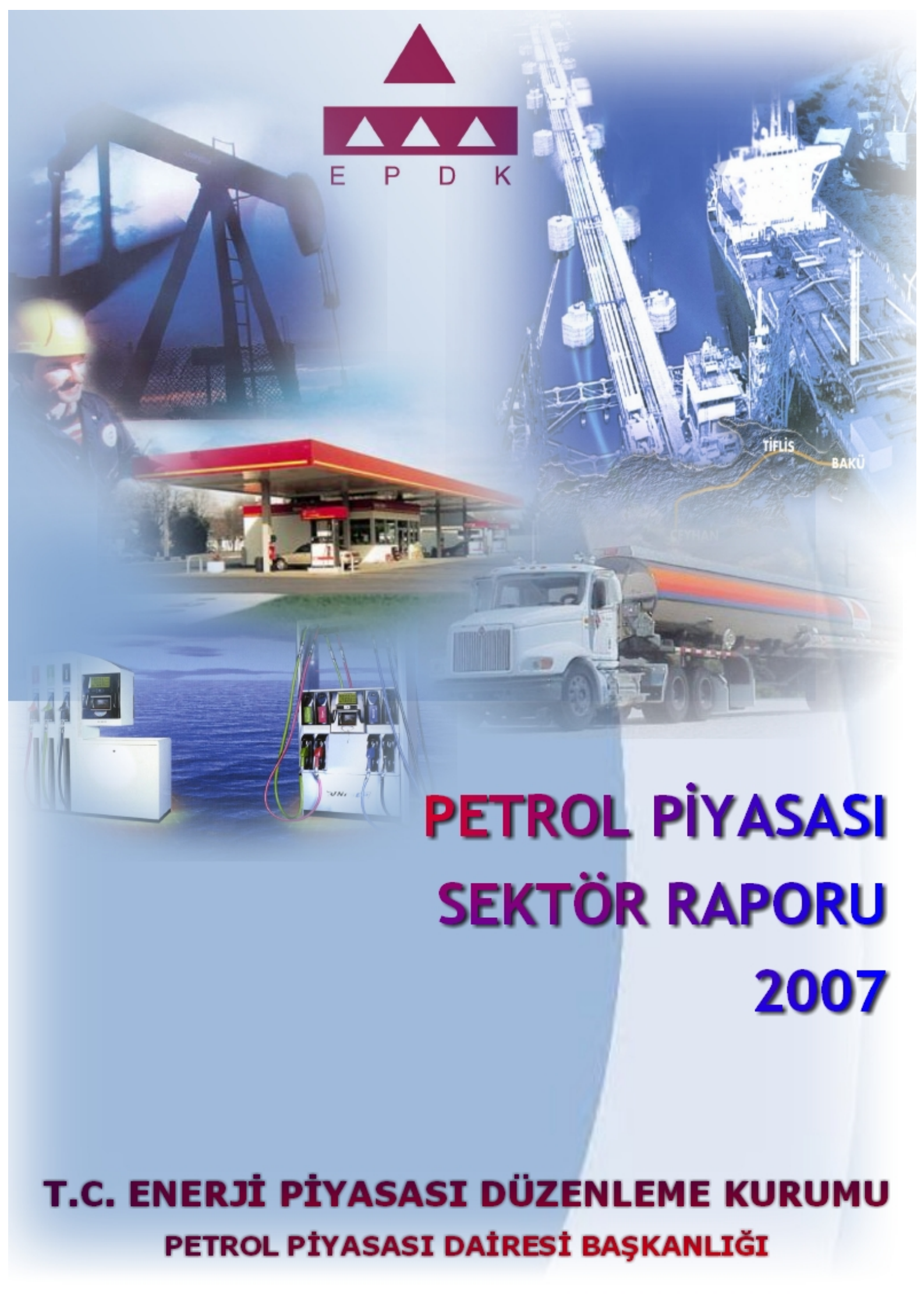

PETROL PİYASASI SEKTÖR RAPORU 2007

**T.C. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU
PETROL PİYASASI DAİRESİ BAŞKANLIĞI**

SUNUŐ

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun yayımlanarak y r rl ge girmesinin üzerinden yaklaşık dört yıl geçmiŐtir. Kanunun y r rl ge girmesi ile birlikte, petrol piyasasında geçmiŐte yaŐanan olumsuzlukların etkileri gün geçtikçe azalmakta, serbest rekabet ortamı geliŐmekte ve iş hacmi her geçen gün büyümektedir.

Petrol piyasasında yatırım yapmak isteyenlerin sayısının artıŐı ve mevcut yatırımların geniŐletilmesi giriŐimleri bu geliŐimi teyit etmektedir. Kısa bir süre öncesine kadar serbest olmasına rağmen tüm rafineri yatırımlarının kamu kaynakları ile finanse etmek zorunda kalan ülkemizde, biri lisanslandırılmış olan dört rafineri başvurusunun bulunması bu geliŐimin somut bir göstergesidir.

Piyasada mevcut düzenlemelere uygun hareket etmek herkesin görevi, böyle bir ortamın sağlanması beklemek de her bireyin hakkıdır. Piyasanın sağlıklı ve düzenli iŐleyiŐi açısından düzenlemelere uyum, bir baŐarı kriterinden çok, olmazsa olmaz bir unsurdur. ÇaėdaŐ bir piyasa için baŐarı kriterlerinin “güven”, “ekonomi”, “rekabet”, “Őeffaflık”, “eŐitlik” ve “istikrar” olduğu artık herkes tarafından kabul edilmektedir.

Bu ilkelerin telaffuzunun oldukça kolay olmasına ve söylemde kimsenin karŐı çıkmamasına karşın, bunlara ilişkin kazanımlara ulaŐmanın pek de kolay olmadığı bilinen bir gerçektir. Bu kazanımlara ulaŐmada, piyasa kültürünün geliŐimi yanında kurumsallaŐmanın sağlanması da önemli olduğu bilinmektedir.

Petrol piyasasında, 2007 yılında sağlanan gelişmelerin özetlendiği bu raporda, satış hacimlerinde gözlemlenen artışlar olumlu olarak nitelendirilmektedir. Fiyat düzeyindeki artıŐların, büyük  l de dünya petrol fiyatlarındaki hareketlilikten kaynaklandığı bilinmekle beraber, bazı göstergelerin iç piyasadaki rekabet ortamının daha da geliŐtirilmesi gereğine iŐaret ettiği değerlendirilmektedir.

Başarılı bir piyasa yapısı oluşturulması için; ekonomik alanda kamu müdahalelerinin giderek azaltılması, piyasada mesleki bilginin ve doğru karar verebilme imkan ve kabiliyetinin artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, raporun şeffaf ve güvenilir bir bilgi sisteminin oluşturulmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmekte ve spekülâtif hareketlerin önlenmesi, piyasalarda istikrar ve güvenin gelişmesi açısından önemli bir işlev üstlenmesi hedeflenmektedir.

Petrol piyasasının genel hatlarıyla profilini çizen bu çalışma kamuoyuna sunulmakta olup; raporun işlevselliğinin artırılmasına yönelik olarak, veri toplama amaçlı formlar ile bilgilerin derlenmesinde kullanılacak formüllerin ve kamuoyuna sunumda kullanılacak açıklama formatlarının oluşturulmasında paydaşlarımızdan katılım ve katkı beklenmektedir.

Raporun hazırlanmasında katkısı olan ve emeği geçen herkese teşekkür eder, petrol piyasasında gelişime yönelik değişimin, artarak sürmesini dilerim.

Saygılarımla

Hasan KÖKTAŞ
Başkan

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. DÜNYADA PETROL	1
2.1 Dünya Petrol Talebi	2
2.2 Dünya Petrol Arzı	3
2.3 Dünya Petrol Rezervleri	4
2.4 Dünya Petrol Fiyatları	5
2.5 Dünya Rafinaj Kapasiteleri	6
3. PİYASA HAREKETLERİ	7
3.1 Üretim Faaliyetleri	7
3.1.1 Rafinaj Faaliyetleri	7
3.1.2 İşleme Faaliyetleri (Biodizel)	11
3.1.3 Madeni Yağ Faaliyetleri	11
3.1.4 Yan Ürün Üretimi	12
3.2 Ticari Faaliyetler	12
3.2.1 Dağıtım Faaliyetleri	12
3.3 Hizmet Faaliyetleri	20
3.3.1 Depolama Faaliyetleri	20
3.3.2 İletim Faaliyetleri	24
3.3.3 Taşıma Faaliyetleri	25
3.4 Diğer	26
3.4.1 Serbest Kullanım	26
4. FİYAT HAREKETLERİ	27
4.1 Ticari Faaliyetler	27
4.1.1 Akaryakıt Toptan Fiyatları	27
4.1.2 Akaryakıt Dağıtım Fiyatları	31
4.1.3 Akaryakıt Bayi Fiyatları	35
4.1.4 Avrupa Birliği'nde Akaryakıt Fiyatları	41
4.2 Hizmet Faaliyetleri	46
4.2.1 Depolama Tarifeleri	46
4.2.2 İletim Tarifeleri	50
5. LİSANS HAREKETLERİ	50
5.1 Üretim Faaliyetleri	51
5.1.1 Rafinerici Lisansları	51
5.1.2 İşleme Lisansları	51
5.1.3 Madeni Yağ Lisansları	52
5.2 Ticari Faaliyetler	52
5.2.1 Dağıtıcı Lisansları	53
5.2.2 İhrakiye Teslimi Lisansları	53
5.2.3 Bayilik Lisansları	54
5.3 Hizmet Faaliyetleri	55
5.3.1 Depolama Lisansları	55
5.3.2 İletim Lisansları	55
5.3.3 Taşıma Lisansları	56

5.4 Diğer	57
5.4.1 Serbest Kullanıcı Lisansları	57
6. MÜSTAKİL DEPOLAMA KAPASİTELERİ	57
6.1 Petrol Stokları	58
7. PETROL KALİTE SİSTEMİ	59
7.1 Duyurular	59
7.2 Petrol Türleri	59
7.3 Teknik Düzenlemeler	65
7.4 Analiz Raporu	65
7.5 Özellikler	65
7.6 Rapor Formları	65
7.7 Deney Yöntemleri	66
7.8 Muayene Sevk Kağıdı	66
8. PETROL PİYASASINDA ULUSAL MARKER UYGULAMASI VE AKREDİTE LABORATUAR KURULMASI ÇALIŞMALARI	66
8.1 Ulusal Marker Uygulaması	66
8.2 Akredite Laboratuvar Kurulması.....	68
9. AKARYAKIT HARİCİ PETROL ÜRÜNLERİ.....	69
10. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	70
10.1 Rafinaj Faaliyetleri	70
10.2 Dağıtım Faaliyetleri	71
10.3 Depolama Faaliyetleri	72
10.4 Fiyat Hareketleri	72
10.5 Akaryakıt Piyasası Ortalama Satış Büyüklüğü	73
11. TÜRKİYE’DE PETROL MEVZUATI KRONOLOJİSİ	74

1. GİRİŞ

20/12/2003 tarihli ve 25322 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak y r rl ge giren 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin olunan petrolün doğrudan veya işlenerek, güvenli ve ekonomik olarak, rekabet ortamı içerisinde kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin şeffaf, eşitlikçi ve istikrarlı biçimde sürdürülmesi için yönlendirme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin düzenlenmesi görevi ve yetkisi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna verilmiştir.

Bu kapsamda Petrol Piyasası Kanunu'nun 14 üncü maddesi ile piyasa i leyi ine ilişkin bilgilerin derlenmesi amacıyla piyasada faaliyet gösteren kişilere bildirim yükümlülükleri getirilmiştir. Bilgilerin toplanması amacıyla lisans sahiplerine yükümlülük getiren Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliği 09/12/2005 tarihli ve 26018 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak y r rl ge girmiştir.

Bu rapor, Petrol Piyasası Kanunu ve Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliği kapsamında 2005, 2006 ve 2007 yılları için Kuruma yapılan bildirimler dahilinde edinilmiş veriler ile bazı uluslararası kaynaklardan edinilen verilerin karşılaştırmalı analizini içermektedir.

2. DÜNYADA PETROL

Türkiye rafinerilerinde işlenen ham petrolün yaklaşık % 92'lik kısmı ithal yolu ile temin edilmektedir. Ham petrolde Türkiye'nin dışa bağımlılığı yüksek oranlarda olduğundan, petrole ilişkin dünyadaki gelişmelerin değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

 spatlanmış dünya petrol rezervlerinin bölgelere göre dağılımı, ham petrol üretim ve talep miktarları ile rafinaj kapasitelerinin bölgelere göre dağılımı ayrı başlıklar altında irdelenmiştir.

2.1 Dünya Petrol Talebi

Dünya petrol talebinin 2005, 2006 ve 2007 yıllarındaki dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo -1
Dünya Petrol Talebi (milyon varil/gün)

	Petrol Talebi	2005	2006	2007	Değişim (%)	
					2005 / 2006	2006 / 2007
OECD	ABD	20,80	20,69	20,70	-0,5	0,0
	Diğer	28,86	28,64	28,27	-0,8	-1,3
	Toplam	49,66	49,33	48,96	-0,7	-0,8
OECD Dışı	Çin	6,72	7,27	7,68	8,2	5,6
	Eski SSCB	4,07	4,28	4,40	5,2	2,8
	Diğer	23,20	23,89	24,55	3,0	2,8
	Toplam	33,99	35,44	36,63	4,3	3,4
	Dünya Toplam	83,65	84,77	85,59	1,3	1,0

Kaynak: ABD Resmi Enerji İstatistikleri

Dünya petrol talebinin yaklaşık olarak %60'ı OECD ülkelerine aittir. Bir OECD ülkesi olan ABD'nin dünya petrol talebindeki payı ise yaklaşık olarak %21 oranındadır.

Tabloda yer alan talep değerleri incelendiğinde, 2006 yılında dünya petrol talebi 2005 yılına göre %1,3 oranında artmışken, Çin'in petrol talebinin 2006 yılında 2005 yılına göre %8,2 arttığı, 2007 yılında ise 2006 yılına göre %5,6 oranında arttığı görülmektedir. Dolayısıyla, Çin'in petrol talebindeki artış, dünya petrol talebindeki artışın çok üzerinde bir oranda gerçekleşmiştir. 2005-2006 yılları ile 2006-2007 yılları arasındaki dünya petrol talebindeki artışın yaklaşık yarısı Çin'den kaynaklanmıştır. Uzak doğudaki petrol talebi dünya petrol talebindeki dalgalanmalardan bağımsız bir şekilde, sürekli ve yüksek oranlarda artış eğilimindedir.

2.2 Dünya Petrol Arzı

Dünya petrol arzının 2005, 2006 ve 2007 yıllarındaki dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo -2
Dünya Petrol Arzı (milyon varil/gün)

	Petrol Arzı	2005	2006	2007	Değişim (%)	
					2005 / 2006	2006 / 2007
OECD	ABD	8,32	8,33	8,48	0,1	1,8
	Diğer	13,56	13,26	12,92	-2,2	-2,6
	Toplam	21,88	21,59	21,40	-1,3	-0,9
OECD Dışı	OPEC	35,56	35,30	34,92	-0,8	-1,0
	Eski SSCB	11,77	12,16	12,61	3,3	3,7
	Diğer	15,42	15,56	15,71	0,9	1,0
	Toplam	62,75	63,01	63,24	0,4	0,4
	Dünya Toplam	84,63	84,60	84,64	0,4	2,4

Kaynak: ABD Resmi Enerji İstatistikleri

Dünya petrol arzında, OPEC ülkelerinin payı hem 2006 yılında 2005 yılına göre, hem de 2007 yılında 2006 yılına göre yaklaşık olarak %1 azalmıştır. ABD dışındaki OECD ülkelerinin dünya petrol arzındaki payı ise 2006 yılında 2005 yılına göre %2,2, 2007 yılında 2006 yılına göre %2,6 oranında azalmıştır. Eski SSCB'nin 2006 yılı için toplam arzdaki payı 2005 yılına göre %3,3, 2007 yılında ise 2006 yılına göre %3,7 oranında artmıştır. Dünya toplam petrol arzı ise 2005 yılında 84,63 milyon, 2006 yılında günde 84,60 milyon, 2007 yılında ortalama olarak günlük 84,64 milyon varil düzeyinde istikrarlı olarak gerçekleşmiştir.

2.3 Dünya Petrol Rezervleri

Dünya petrol rezervlerinin 2005, 2006 ile 2007 yılları başındaki miktarlarının bölgelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo -3
Dünya Petrol Rezervleri (yılbaşı itibarıyla - milyar varil)

	Petrol Rezervi	2005	2006	2007	Değişim (%)	
					2005 / 2006	2006 / 2007
OECD	ABD	29,3*	29,9*	29,9*	2,0	0,0
	Diğer	52,8	52,0	49,9	-1,5	-4,0
	Toplam	82,1*	81,9*	79,8*	-0,2	-2,6
OECD Dışı	OPEC	906,4*	914,5*	914,6*	0,9	0,0
	Eski SSCB	123,6*	127,7*	128,2*	3,3	0,4
	Diğer	85,2	85,4	85,6	0,9	1,0
	Toplam	1115,2	1127,6	1128,4	1,1	0,0
	Dünya Toplam	1197,3*	1209,5*	1208,2*	1,0	-0,1

*Kaynak: 2007 Dünya Enerji İstatistikleri

([http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2007/STAGING/local_assets/downloads/spreadsheets/statistical_review_full_report_workbook_2007.xls#Oil](http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2007/STAGING/local_assets/downloads/spreadsheets/statistical_review_full_report_workbook_2007.xls#Oil%20Proved%20reserves!A1) – Proved reserves!A1)

Tablodaki değerlerin incelenmesinden, petrol rezervlerinin ilgili yıllarda yaklaşık 906, 914 ve 914 milyar varil ile en fazla OPEC ülkelerinde olduğu görülmektedir. OPEC’i, yaklaşık 123, 127 ve 128 milyar varil ile eski SSCB ülkeleri izlemektedir. Dünyanın en büyük petrol kullanıcısı olan ABD yaklaşık 29 milyar varillik rezerve sahip bulunmaktadır. Dünya toplam petrol rezervlerinin 2005, 2006 ile 2007 yılları başında 1.197, 1.209 ve 1.208 milyar varil civarında olduğu görülmektedir. 2005 yılında % 1 oranında artış görülen dünya toplam rezervinin 2006 yılında % 0,1 oranında azaldığı görülmüştür. Dünya toplam petrol üretiminin günlük yaklaşık 84,60 milyon varil olduğu dikkate alındığında rezerv ömründe değişiklik olmadığı değerlendirilebilecektir. Üretimi tüketiminin çok üzerinde olan OPEC ve eski SSCB bölgelerinden tüketimin üretimin çok üzerinde olduğu OECD bölgelerine büyük miktarlarda petrol akışı olduğu anlaşılmaktadır.

2.4 Dünya Petrol Fiyatları

Dünya ham petrol fiyatlarından bilinen ikisi ile ülkemize ithalat yapılanların ve dünya ortalamasının 1978, 1990, 2000, 2005, 2006 ile 2007 yılına ilişkin dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo - 4
Ham Petrol Fiyatları

Ham Petrol Türü	1978*	1990*	2000*	2005*	2006*	2007*	2008*
İngiltere Brent 38 API	-	21,00	23,26	41,39	60,93	56,66	98,42
ABD	13,38	18,87	22,68	33,79	53,28	51,57	88,41

İthalat Yaptığımız Ülke Fiyatları							
İran Hafif 34 API	13,45	18,20	23,55	35,73	56,07	53,77	94,96
Irak Kerkük 36 API	13,17	19,45	21,75	34,62	54,91	52,51	92,23
Libya Es Sider 37 API	13,68	20,40	23,25	39,21	58,94	56,83	96,79
Suudi Arabistan Arab. Medium 31 API	13,32	17,55	22,85	30,60	52,86	51,53	90,27
Rusya Ural 32 API	13,20	20,25	23,36	36,14	56,07	52,36	93,98
Dünya	13,18	18,91	23,17	35,16	55,12	54,63	92,93

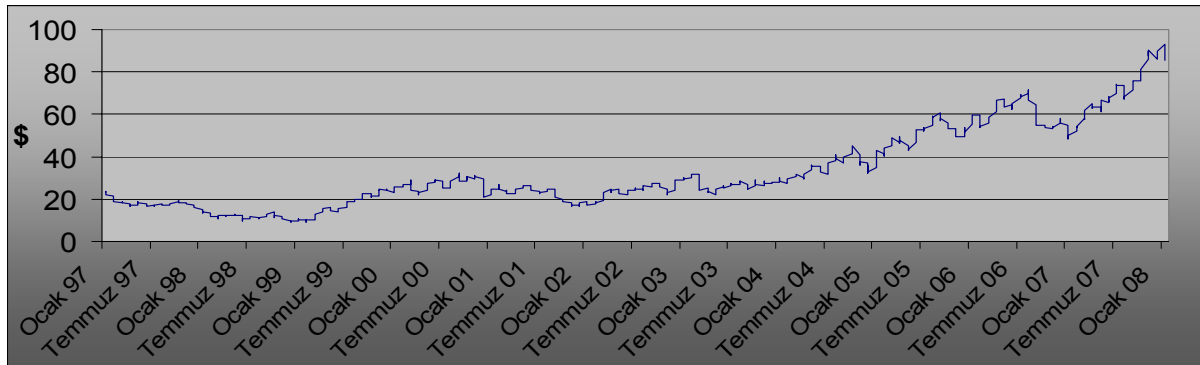
* Yılın ilk haftası itibarıyla

Kaynak: http://tonto.eia.doe.gov/dnav/pet/pet_pri_wco_k_w.htm, 2008

Genel olarak dünya ham petrol fiyatları, 1978 yılından 2007 yılı sonuna kadar olan dönemde sürekli artış göstermiştir. 1978 yılında 12,18 ABD Doları/Varil olan dünya petrol fiyatları, 2008 yılı başında 92,93 ABD Doları/Varil fiyat düzeyine ulaşmıştır. Ham petrol fiyatları 2007 yılında %70'i aşan oranlarda artış göstermiştir.

Grafik - 1

1997-2008 Yılları Arasında Dünya Ham Petrol Fiyatları

Kaynak: http://tonto.eia.doe.gov/dnav/pet/xls/pet_pri_wco_k_w.xls

2.5 Dünya Rafinaj Kapasiteleri

Rafinaj kapasitelerinin bölgelere göre dağılımı 2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo - 5
Rafinaj Kapasiteleri (1000 varil/gün)

Bölgeler	2005	2006	2007
Kuzey Amerika	20.826	21.040	21.024
Orta ve Güney Amerika	6.609	6.616	6.608
Avrupa	16.680	17.103	17.048
Avrasya	8.282	8.117	8.115
Orta Doğu	6.472	7.034	7.038
Afrika	3.230	3.230	3.211
Asya	20.696	22.206	22.311
Toplam	82.795	85.346	85.355

Kaynak: <http://www.eia.doe.gov/emeu/international/oilother.html>

Dünyadaki toplam rafinaj kapasitesi 2006 yılında 2005 yılına göre, yaklaşık olarak 2 milyon varil/gün artmıştır. 2007 yılında ise 2006 yılı ile hemen hemen aynı düzeyde kalmıştır. En yüksek rafinaj kapasitesi sırasıyla, Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya’da bulunmaktadır.

Dünya ispatlanmış petrol rezervinin yarısından fazlasına sahip olan Orta Doğu, dünya rafinaj kapasitesinin yaklaşık olarak %8’ine sahiptir.

Rafinaj kapasitelerinin büyük bir kısmının talebin yoğunlaştığı gelişmiş bölgelerde olmasından rafinaj işleminden kaynaklanan katma değer getirisinin gelişmiş ülke yatırımcılarına kaldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte rafinaj kapasitesinin petrol üretim ve tüketim değerleri ile başa baş olması rafinajın günümüzde ve ileride tedarik zincirinde en önemli darboğazlardan biri olarak karşımıza çıktığı ve çıkacağı anlamına gelmektedir. Bunun da fiyatlara arttırıcı yönde etkisi vardır. Asya’da rafinaj kapasitesindeki artış talepteki artış oranının yüksekliği ile doğrudan ilişkilidir.

3. PİYASA HAREKETLERİ

Piyasa hareketleri, üretim faaliyetleri, ticari faaliyetler ve hizmet faaliyetleri başlıkları altında irdelenecektir.

3.1 Üretim Faaliyetleri

Petrol piyasasında üretim faaliyetleri rafinaj faaliyetleri, işleme faaliyetleri, madeni yağ faaliyetleri ve yan ürün üretimi faaliyetlerinden oluşmaktadır.

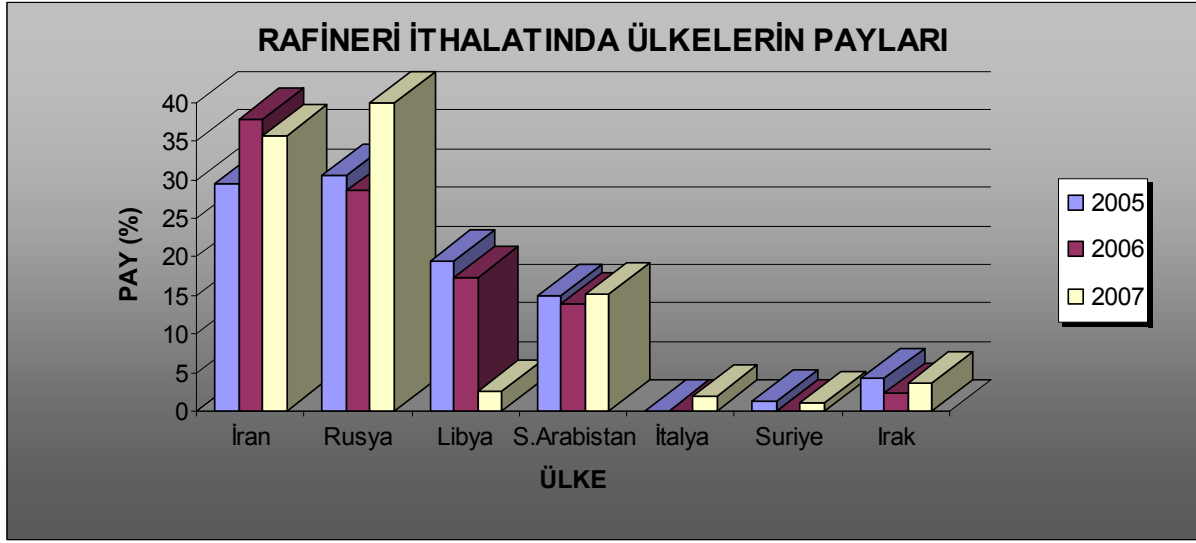
3.1.1 Rafinaj Faaliyetleri

Ülkemizde 2007 yılında rafinerilerde toplam 25,59 milyon ton ham petrol işlenmiş olup, bunun 23,53 milyon tonu ithal ham petrol, 2,06 milyon tonu ise yerli ham petroldür. 2007 yılında işlenen toplam ham petrolün içinde ithal edilen ham petrole oranı yaklaşık olarak % 92'dir. Yıl içinde ithal edilen ham petrol miktarı ile işlenen ham petrol miktarı arasındaki fark, ithalatın yapıldığı dönem ile rafinaj dönemlerinin örtüşmemesinden kaynaklanmaktadır.

Rafineri lisansı sahiplerinin 2005, 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin ham petrol ithalatı değerleri ülkeler bazında karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo - 6
Rafinerilerin Ham Petrol İthalatı (1000 ton)

Ülke	Miktarı			Payı (%)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
İran	6.887	9.121	8.356	29,4	37,9	35,6
Rusya	7.169	6.871	9.365	30,6	28,6	39,9
Libya	4.540	4.165	612	19,4	17,3	2,6
S.Arabistan	3.494	3.354	3.556	14,9	13,9	15,2
İtalya	-	-	447	-	-	1,9
Suriye	324	-	244	1,4	-	1,0
Irak	976	552	865	4,2	2,3	3,7
Toplam	23.390	24.063	23.445	100	100	100

Grafik 2

Tabloda yer alan ithalat miktarlarının incelenmesinden ham petrol ithalatında en yüksek payın İran ve Rusya'ya ait olduğu anlaşılmaktadır. 2007 yılında İran, Rusya ve S. Arabistan'ın toplam ithalat içindeki payı %91 civarındadır. 2007 yılı içerisinde Libya'dan yapılan ham petrol ithalatı yerini ticari nedenlerle Rusya kaynaklı ithalata bırakmıştır.

Rafineri lisansı sahipleri ham petrol yanında bazı petrol ürünlerini de ithal etmektedir. Akaryakıt ithalatının akaryakıt türü bazında 2005, 2006 ve 2007 yılları bazında dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo - 7
Rafinerilerin Akaryakıt İthalatı (1000 ton)

Akaryakıt Türü	2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2005 / 2006	2006 / 2007
Motorin	140,23	1.305,7	1.909,6	931,1	46,3
Fuel Oil	-	-	294,67	-	-

Rafinerilerin toplam akaryakıt ithalatı değerlerinin incelenmesinden, motorin ithalatının sürekli artarak 2007 yılında 1,9 milyon ton civarında gerçekleştiği ve 2007 yılında, 2005 ve 2006 yıllarından farklı olarak yaklaşık 295.000 ton fuel oil ithal edildiği görülmektedir. Söz konusu ithalat, ham petrol ithalatının düşük kükürtlüden yüksek kükürtlüye yönelmesi sonucu kalorifer yakıtı ihtiyacını karşılamak üzere yapılmıştır.

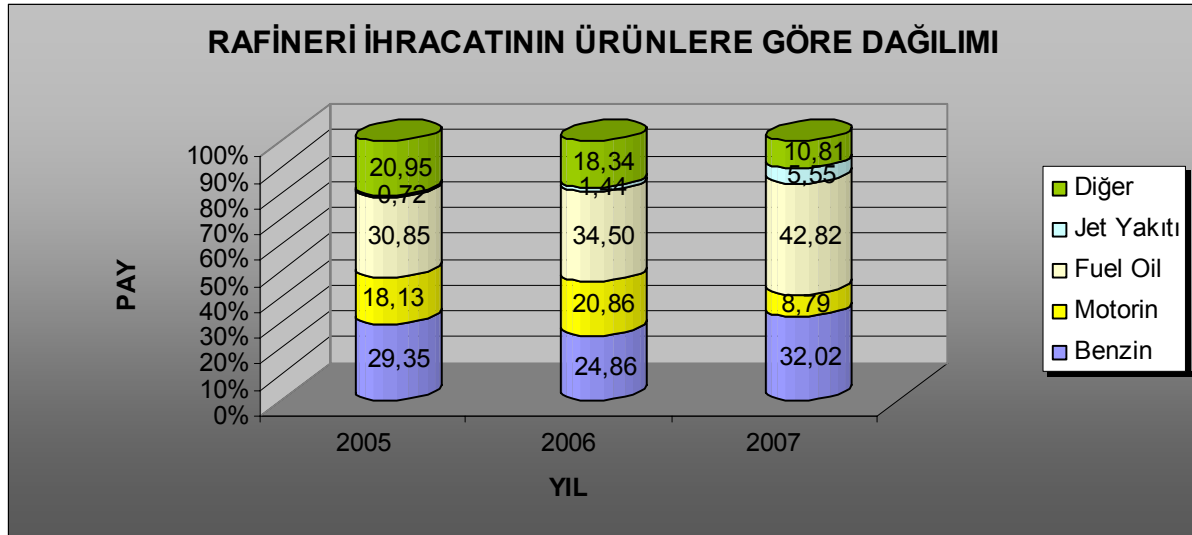
Rafinerilerin petrol ürünleri ihracatının 2005, 2006 ve 2007 yıllarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

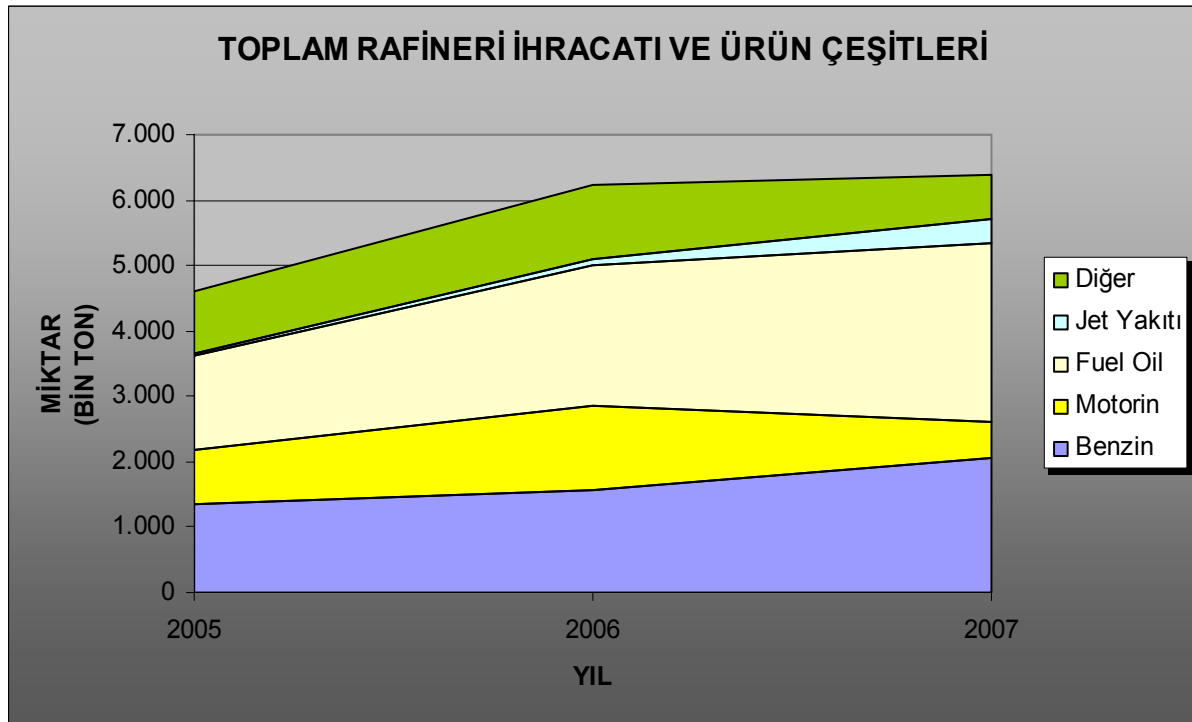
Tablo - 8
Rafinerilerin Petrol Ürünleri İhracatı (1000 ton)

	2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2005 / 2006	2006 / 2007
Benzin	1.353	1.551	2.047	15	32
Motorin	836	1.301	562	56	-57
Fuel Oil	1.422	2.152	2.737	51	27
Jet Yakıtı	33	90	355	173	294
Diğer	966	1.144	691	18	-40
Toplam	4.610	6.238	6.392	35	2

Rafinerilerin toplam petrol ürünleri ihracatı yıllar itibarı ile sürekli artış göstererek 2007 yılında yaklaşık olarak 6,4 milyon ton civarında gerçekleşmiştir.

Grafik 3

Grafik 4

Yukarıdaki iki grafik bir arada değerlendirildiğinde rafinerici ihracatında fuel oil, jet yakıtı ve benzinin paylarında artış, motorinin payında ise belirgin düşüş olduğu görülmektedir. Rafinericilerin ihracatı içerisindeki akaryakıt paylarına ilişkin hareketlerin yurt içi talep hareketinin tersi yöndedir. Yurt içi piyasada talebi artan ürünlerin ihracatında azalma, talebi azalan ürünlerin ihracatında ise artma gerçekleşmiştir.

Tablo - 9
Rafinerilerin Petrol Ürünleri Satışları (ton)

	2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2005 / 2006	2006 / 2007
Nafta	822.333	1.009.871	770.976	22,8	-23,7
Benzin	2.010.015	1.813.803	1.896.603	-9,8	4,6
Gazyağı	28.161	21.099	15.470	-25,1	-26,7
Motorin	7.044.174	7.561.032	8.362.306	7,3	10,6
Fuel Oil	4.820.840	3.628.334	2.954.055	-24,7	-18,6
Jet Yakıtı	1.975.644	2.011.756	2.185.656	1,8	8,6
Bazyağ	339.149	305.811	307.683	-9,8	0,6
Wax	67.283	62.242	52.201	-7,5	-16,1
Extract	27.145	35.416	42.320	30,5	19,5
Asfalt	1.753.003	2.179.712	2.291.662	24,3	5,1
Toplam	18.887.747	18.629.076	18.878.932	-1,4	1,3

Rafinericilerin 2005, 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin petrol ürünleri satışlarının incelenmesinden, gazyağı, fuel oil ve wax satışlarının sürekli düşüş eğiliminde olduğu, motorin, jet yakıtı, extract ve asfalt satışlarının ise artış eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.2 İşleme Faaliyetleri (Biodizel)

İşleme lisansı sahibi biodizel üretim tesislerinin toplam üretim kapasitelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 10
Biodizel Üretim Kapasiteleri (ton/yıl)

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Kapasite	-	166.112	1.071.363	-	545

Tablodan anlaşılabacağı üzere, işleme lisansı sahibi biodizel üretim tesislerinin üretim kapasitesi 2007 yılında 2006 yılına göre yaklaşık olarak 6,5 kat artış göstermiştir. 05/01/2006 tarih ve 26044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Yakıtbiodizel’in Üretimi, Yurtdışı ve Yurtiçi Kaynaklardan Temini ve Piyasaya Arzına İlişkin Teknik Düzenleme Tebliği” ile “Otobiodizel’in Üretimi, Yurtdışı ve Yurtiçi Kaynaklardan Temini ve Piyasaya Arzına İlişkin Teknik Düzenleme Tebliği” uyarınca piyasaya arz edilen yakıtbiodizel ile otobiodizelin sırasıyla TS EN 14213 ve TS EN 14214 standartlarına uygun olma zorunluluğu getirilmiştir. 2007 yılında gerçekleşen artışın en önemli nedeni söz konusu düzenlemeye uyum çalışmalarının çoğunlukla 2007 yılından itibaren tamamlanabilmesidir.

3.1.3 Madeni Yağ Faaliyetleri

Madeni yağ üretim lisansı sahibi tesislerin toplam üretim kapasitelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 11
Madeni Yağ Üretim Kapasiteleri (ton/yıl)

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Kapasite	1.552.231	2.042.649	2.736.445	32	34

Tabloda yer alan değerlerin incelenmesinden, madeni yağ üretim tesislerinin üretim kapasitelerinin yıllar itibarı ile sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

3.1.4 Yan Ürün Üretimi

Sanayi tesislerinde; üretim faaliyetleri kapsamında değerlendirilen ve yan ürün olarak tanımlanan herhangi bir akaryakıt üretimi yapılmamıştır.

3.2 Ticari Faaliyetler

3.2.1 Dağıtım Faaliyetleri

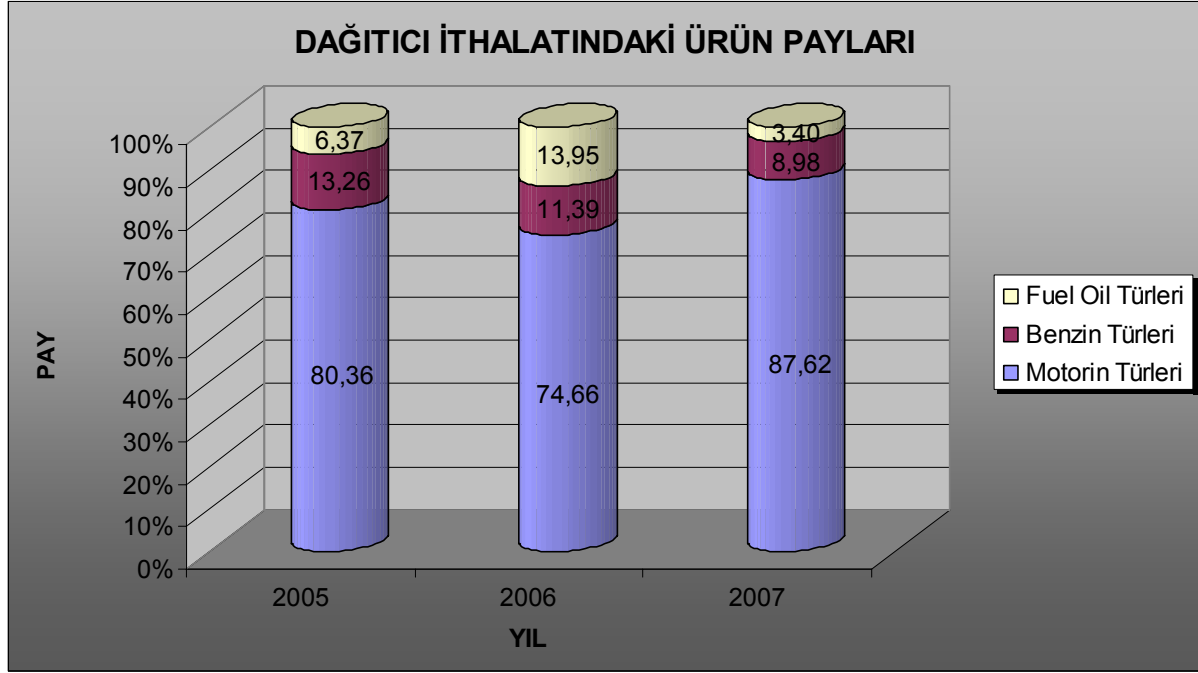
2007 yılında dağıtım lisansı sahiplerince toplam 18,1 milyon ton akaryakıt dağıtılmış olup, dağıtıcı şirketler bu akaryakıtın yaklaşık 6,3 milyon tonunu ithal yolu ile temin etmiştir.

Dağıtıcı şirketlerin yıllar itibarı ile ithalat miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

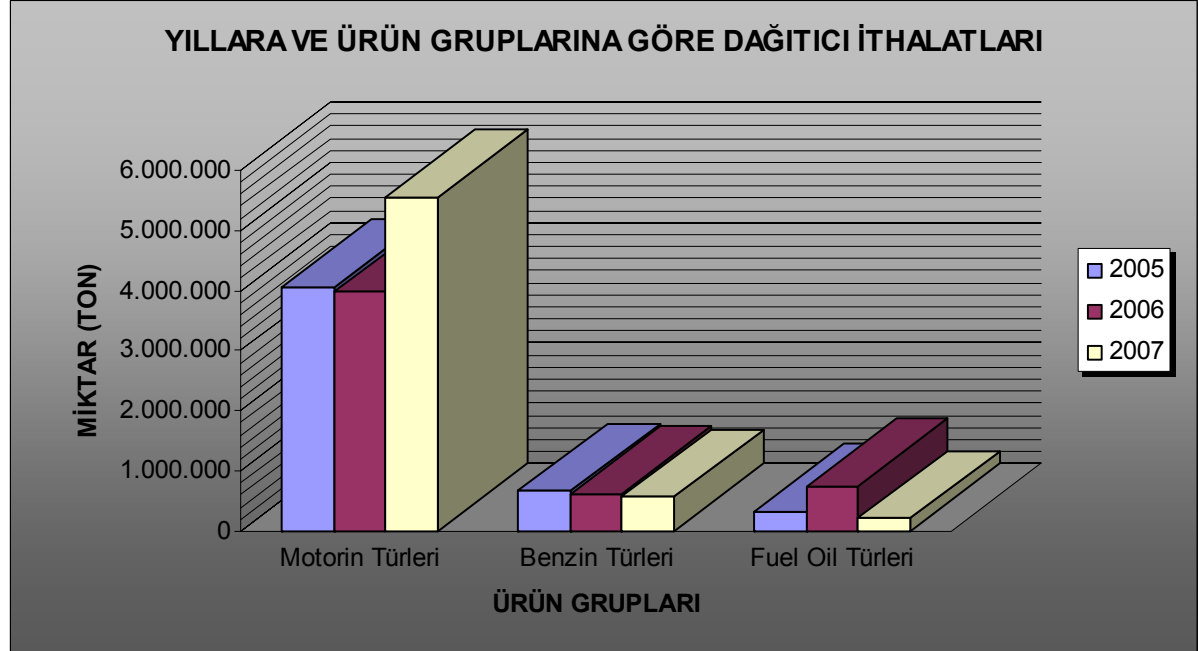
Tablo - 12
Dağıtıcı İthalatları (ton)

Akaryakıt Türü	2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2005 / 2006	2006 / 2007
Benzin Türleri	668.587	605.884	569.109	-9,4	-6,1
Motorin Türleri	4.050.999	3.972.919	5.554.825	-1,9	39,8
Fuel Oil Türleri	321.301	742.586	215.776	131,1	-70,9

Grafik 5

Grafik 6

Dağıtıcı şirketlerin akaryakıt ithalat miktarları incelendiğinde, benzin türleri ve fuel oil türleri ithalatının yıllar itibarı ile azaldığı, motorin türleri ithalatının ise 2007 yılında 2006 yılına göre %40 civarında arttığı gözlemlenmektedir.

Ülke ve akaryakıt türleri bazında dağıtıcı lisansı sahiplerince yapılmış olan ithalat miktarları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

Tablo - 13

Dağıtıcı Şirketler 2005 Yılı Akaryakıt İthalatı Dağılımı (Ton)

Ülkeler	Motorin	Benzin	Fuel oil	Toplam	Payı (%)
Azerbaycan	207.376	-	-	207.376	3,9
Almanya	-	3.471	-	3.471	0,1
Avusturya	15	-	-	15	0,0
Bulgaristan	29.310	1.377	-	30.687	0,6
Belçika	11.126	-	-	11.126	0,2
Fransa	17.000	3.039	-	20.039	0,4
Gürcistan	102.456	2.300	-	104.756	2,0
İspanya	94.674	3.565	67.910	166.149	3,1
İsrail	59.856	295.216	97.386	452.458	8,5
İtalya	30.224	43.043	413.362	486.629	9,1
Kıbrıs	-	-	3.202	3.202	0,1
Mısır	26.265	-	-	26.265	0,5
Romanya	108.089	171.638	42.240	321.967	6,1
Rusya	2.800.628	2.948	24.727	2.828.303	53,1
Ukrayna	222.975	-	30.812	253.787	4,8
Yunanistan	202.841	79.287	1.472	283.600	5,3
Malta	-	-	47.986	47.986	0,9
Norveç	-	-	13.489	13.489	0,3
S.Arabistan	27.896	-	-	27.896	0,5
Türkmenistan	19.188	-	-	19.188	0,4
Hindistan	13.000	-	-	13.000	0,2
Toplam	3.972.919	605.884	742.586	5.321.389	100
Payı (%)	74,7	11,4	13,9	100	

2005 yılına ilişkin olarak dağıtıcı şirketlerin ithalatları incelendiğinde, motorin ithalatının toplam ithalat içindeki payının %75 civarında olduğu görülmektedir. Benzin ve fuel oil türlerinin payı ise sırasıyla %11,4 ve %14 düzeyindedir. Ülke bazında ise Rusya'dan yapılan akaryakıt ithalatının toplam ithalatın %53'ü düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Rusya'yı sırasıyla %9,1, %8,5 ve %6,1'lik paylarla İtalya, İsrail ve Romanya izlemektedir.

Tablo - 14
Dağıtıcı Şirketler 2006 Yılı Akaryakıt İthalatı Dağılımı (Ton)

Ülke	Motorin	K.Benzin	Fuel Oil	Jet Yakıtı	Ülke Toplamı	Payı (%)
Azerbaycan	137.068	-	-	-	137.068	2,6
Bulgaristan	172.210	11.908	-	-	184.118	3,5
Fransa	17.899	13.762	-	-	31.661	0,6
İsrail	41.685	83.838	29.560	18.053	173.136	3,3
Gürcistan	24.649	-	-	-	24.649	0,5
İtalya	3.045	8.000	200.877	19.555	231.477	4,4
Malta	580	-	8.646	-	9.226	0,2
Mısır	-	-	-	81.429	81.429	1,6
Romanya	194.754	430.272	16.308	2.000	643.334	12,3
Rusya	2.956.795	3.899	8.353	-	2.969.047	56,9
S. Arabistan	18.914	-	-	-	18.914	0,4
Ukrayna	67.737	-	30.391	-	98.128	1,9
Yunanistan	234.132	106.573	27.166	-	367.871	7,1
İspanya	-	10.335	-	-	10.335	0,2
B.A.E.	4.229	-	-	-	4.229	0,1
Türkmenistan	17.632	-	-	-	17.632	0,3
Bahreyn	-	-	-	28.409	28.409	0,5
Beliz	3.000	-	-	-	3.000	0,1
Hindistan	39.039	-	-	-	39.039	0,8
Libya	-	-	-	27.446	27.446	0,5
Irak	20	-	-	-	20	0,0
İngiltere	8.000	-	-	-	8.000	0,2
Kazakistan	7.666	-	-	-	7.666	0,2
Umman	101.945	-	-	-	101.945	2,0
Ürün Toplamı	4.050.999	668.587	321.301	176.892	5.217.779	100
Payı (%)	77,6	12,8	6,2	3,4	100	

2006 yılında ise dağıtıcı şirketlerin motorin türleri ithalatının toplam ithalat içindeki payının %78 civarında olduğu görülmektedir. Benzin ve fuel oil türlerinin payı ise sırasıyla %12,8 ve %6,2 düzeyindedir. Dolayısıyla benzin türleri ithalatı 2005 yılına göre nispi bir artış göstermişken fuel oil türleri ithalatı 2005 yılına göre azalmıştır.

Ülke bazında ise Rusya'dan yapılan akaryakıt ithalatının toplam ithalatın %57'si düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Rusya'yı sırasıyla %12,3 ve %7,1'lik paylarla Romanya ve Yunanistan izlemektedir.

Tablo - 15
Dağıtıcı Şirketler 2007 Yılı Akaryakıt İthalatı Dağılımı (Ton)

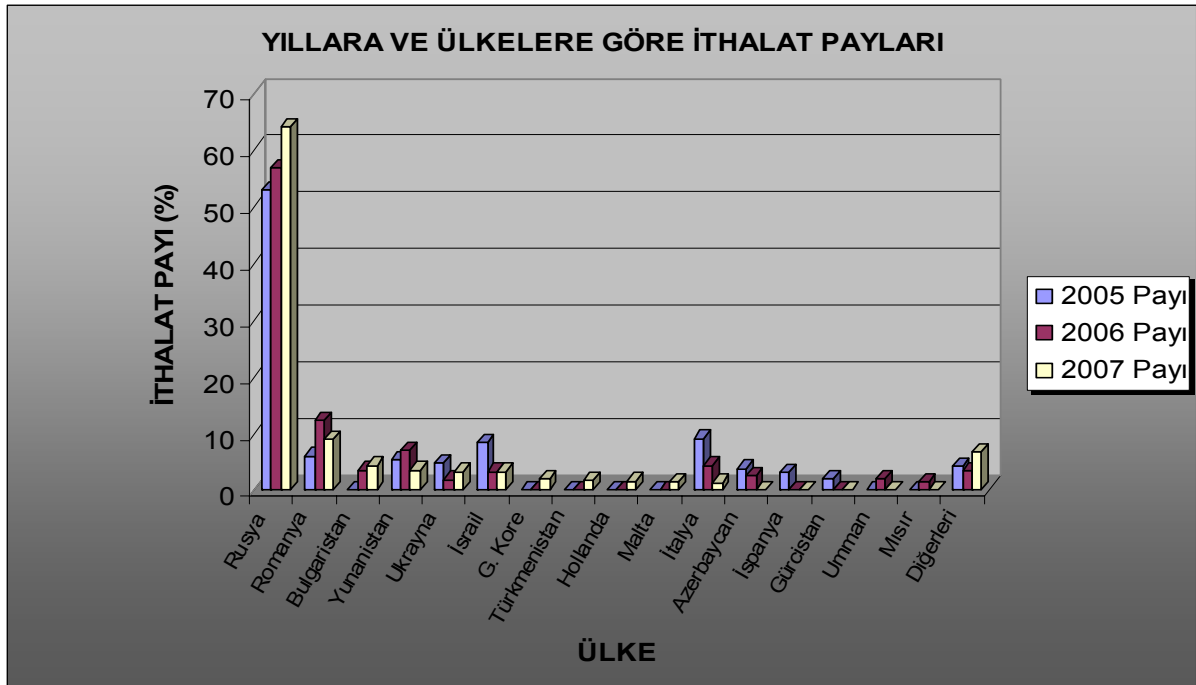
Ülke	Motorin	K.Benzin	Fuel Oil	Jet Yakıtı	Ülke Toplamı	Payı (%)
Azerbaycan	44.533	-	-	-	44.533	0,7
Bulgaristan	272.300	6.846	-	-	279.146	4,4
Fransa	28.672	-	-	1.778	30.450	0,5
İsrail	74.583	134.951	-	-	209.534	3,3
Gürcistan	50.952	-	-	-	50.952	0,8
İtalya	36.061	-	50.720	-	86.781	1,4
Malta	87.895	-	5.407	-	93.302	1,5
Mısır	-	-	-	7.050	7.050	0,1
Romanya	148.535	344.600	81.898	-	575.033	9,1
Rusya	4,023,224	-	45.547	-	4.068.771	63,3
Ukrayna	188.505	-	22.261	-	210.766	3,3
Yunanistan	154.554	68.789	-	1.200	224.543	3,5
İspanya	11.654	13.923	-	-	25.577	0,4
Birleşik Arap Emirlikleri	28.966	-	-	-	28.966	0,5
Türkmenistan	99.492	-	6.644	-	106.136	1,7
Libya	22.819	-	-	-	22.819	0,4
İngiltere	62.031	-	-	-	62.031	1,0
Umman	9.442	-	-	-	9.442	0,1
Brezilya	-	-	1.815	-	1.815	0,0
Kongo	-	-	1.484	-	1.484	0,0
Hollanda	102.340	-	-	-	102.340	1,6
Litvanya	21.774	-	-	-	21.774	0,3
G. Kore	132.040	-	-	-	132.040	2,1
Toplam	5.600.372	569.109	215.776	10.028	6.395.285	100
Payı (%)	87,5	8,9	3,4	0,2	100,0	

2007 yılında dağıtıcı şirketlerin motorin türleri ithalatının toplam ithalat içindeki payı yine artarak %87,5 civarında gerçekleşmiştir. Benzin ve fuel oil türlerinin payı ise sırasıyla %9 ve %3,4 düzeyindedir. Dolayısıyla benzin ve fuel oil türleri ithalatı 2006 yılına göre azalmıştır.

Ülke bazında ise Rusya'dan yapılan akaryakıt ithalatının toplam ithalatın %63,3'ü düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Rusya'yı sırasıyla %9,1'lik payla Romanya izlemektedir.

Yıllara göre toplam dağıtıcı akaryakıt ithalatında payı %1'in üzerinde olan ülkeler aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

Grafik 7

Dağıtıcı şirketlerin akaryakıt ithalatına ilişkin olarak 2005, 2006 ve 2007 yılları dönemine dair bir genel bir değerlendirme yapıldığında, ürün bazında motorin türleri ithalatının, ülke bazında ise Rusya'dan yapılan ithalatın sürekli arttığı gözlemlenmektedir. Fuel oil türleri ithalatı ise sürekli azalma eğilimindedir. Bu durum rafinerilerin fuel oil türleri satışındaki düşüş ile birlikte değerlendirildiğinde, fuel oil türlerine talebin azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Dağıtıcı şirketlerin akaryakıt ithalatının ülkelere göre dağılımının 2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile derlenmiş verileri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo - 16

Dağıtıcı Şirketlerin Ülke Bazında Akaryakıt İthalatı Dağılımı (ton)

ÜLKE	2005	2006	2007	Dağılım (%)		
				2005	2006	2007
Almanya	3.471	-	-	0,1	-	-
Avusturya	15	-	-	0,0	-	-
Azerbaycan	207.376	137.068	44.533	3,9	2,6	0,7
Bahreyn	-	28.409	-	-	0,5	0,0
Belçika	11.126	-	-	0,2	-	-
Belize	-	3.000	-	-	0,1	0,0
B.A.E.	-	4.229	28.966	-	0,1	0,5
Brezilya	-	-	1.815	-	-	0,0
Bulgaristan	30.687	184.118	279.146	0,6	3,5	4,4
Fransa	20.039	31.661	30.450	0,4	0,6	0,5
G. Kore	-	-	132.040	-	-	2,1
Gürcistan	104.756	24.649	50.952	2,0	0,5	0,8
Hindistan	13.000	39.039	-	0,2	0,8	0,0
Hollanda	-	-	102.340	-	-	1,6
Irak	-	20	-	-	0,0	0,0
İngiltere	-	8.000	62.031	-	0,2	1,0
İspanya	166.149	10.335	25.577	3,1	0,2	0,4
İsrail	452.458	173.136	209.534	8,5	3,3	3,3
İtalya	486.629	231.477	86.781	9,1	4,4	1,4
Kazakistan	-	7.666	-	-	0,2	0,0
Kıbrıs	3.202	-	-	0,1	-	-
Kongo	-	-	1.484	-	-	0,0
Libya	-	27.446	22.819	-	0,5	0,4
Litvanya	-	-	21.774	-	-	0,3
Malta	47.986	9.226	93.302	0,9	0,2	1,5
Mısır	26.265	81.429	7.050	0,5	1,6	0,1
Norveç	13.489	-	-	0,3	-	-
Romanya	321.967	643.334	575.033	6,1	12,3	9,1
Rusya	2.828.303	2.969.047	4068771	53,1	56,9	63,3
S. Arabistan	27.896	18.914	-	0,5	0,4	0,0
Ukrayna	253.787	98.128	210.766	4,8	1,9	3,3
Türkmenistan	19.188	17.632	106.136	0,4	0,3	1,7
Umman	-	101.945	9.442	-	2,0	0,1
Yunanistan	283.600	367.871	224.543	5,3	7,1	3,5
Toplam	5.321.389	5.217.779	6.395.285	100	100	100

Tablodaki değerlerin incelenmesinden, 2006 yılında, Romanya ve Yunanistan'ın toplam ithalat içindeki payının 2005 yılına göre arttığı, İtalya ve İsrail'in payının ise azaldığı anlaşılmaktadır. 2007 yılında ise Romanya ve Yunanistan'ın toplam ithalat içindeki payı 2006 yılına göre azalmıştır. Dağıtıcı şirketlerin Azerbaycan, İtalya ve S. Arabistan'dan yaptıkları ithalat miktarının 2005, 2006 ve 2007 yıllarını kapsayan dönemde sürekli azalma eğiliminde olduğu, Bulgaristan ve Rusya'dan yapılan ithalatın ise artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Söz konusu dönem boyunca sürekli ithalatın yapıldığı diğer ülkeler, Fransa, Gürcistan, İspanya, Malta, Mısır, Romanya, Ukrayna, Türkmenistan ve Yunanistan'dır.

Tablo - 17
Dağıtıcı Satışları (Ton)

Akaryakıt	2005	2006	2007	Değişim (%)	
				2005 / 2006	2006 / 2007
Benzin Türü	2.752.293	2.639.183	2.490.410	-4,11	-5,64
Motorin Türü	11.616.251	12.748.190	13.394.174	9,74	5,07
Fuel Oil Türü	3.707.450	2.712.852	2.219.203	-26,83	-18,20
Toplam	18.075.994	18.100.225	18.103.787	0,13	0,02

2005, 2006 ve 2007 yıllarını kapsayan dönemde dağıtıcı şirketlerin benzin ve fuel oil türleri satışları sürekli düşüş eğiliminde olmuştur. Fuel oil türlerinin satışlarındaki düşüş oranları, benzin türlerine göre daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Toplam beyaz ürün satışları içerisinde benzinin payı azalmış, motorinin payı ise önemli ölçüde artmıştır. Dolayısıyla, motorin türlerinin benzin türlerini ikame ettiği, tüketicilerin yüksek akaryakıt fiyatlarının olumsuz etkisini azaltmak amacıyla dizel motorlu araç kullanımına yöneldiği, otomotiv ve taşımacılık sektörlerinde büyümeler yaşandığı söylenebilir.

Son 3 yılda motorin tüketimindeki artışın büyük kısmı düşük kükürtlü motorin tarafından karşılanmaktadır. Bunun en önemli nedeni yeni teknoloji ürünü araçlarda çoğunlukla tercih edilmesidir. Eski teknolojinin gözdesi benzin kullanımında toplamda azalma olmakla beraber hakimiyet Kurşunsuz Benzin 95 Oktan'a geçmektedir. Ayrıca sıvılaştırılmış petrol gazlarının genel anlamda akaryakıtlara ikame etkisi önemli ölçülerdedir.

Fuel oil piyasasının ana unsurları olan fuel oil 4 ve fuel oil 6 tüketimindeki azalma 2007 yılı fuel oil tüketimini son yılların en düşük düzeylerine çekmiştir.

3.3 Hizmet Faaliyetleri

Petrol piyasasında hizmet faaliyetleri, depolama, boru hattı ile iletim ve taşıma faaliyetlerinden oluşmaktadır.

3.3.1 Depolama Faaliyetleri

Kurumumuzca verilen depolama lisansları kapsamındaki depolama kapasitesi 2007 sonu itibarıyla, 2004 ve 2005 yılında verilen depolama lisansları için 3.190.189 m³, 2006 ve 2007 yıllarında verilen lisanslar için sırasıyla 326.920 m³ ve 293.515 m³'tür.

2004-2005, 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin olarak verilen lisanslar kapsamındaki depolama kapasiteleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. 2007 sonu itibarı ile iptal edilmiş olan depolama lisanslarına ait bilgiler tablolarda yer almamaktadır.

Tablo – 18

2004 – 2005 Yıllarında Verilen Depolama Lisansları ile Depolama Kapasiteleri

Firma Adı	İli	Depo	Verildiği Tarih	Süre	Kapasite (m ³)
Askar Akaryakıt Dağıtım ve Pazarlama Limited Şirketi	GAZİANTEP	Gümrüklü	21.12.2004	15 Yıl	8.661
Solventaş Teknik Depolama A.Ş.	KOCAELİ	Antrepo	17.02.2005	15 Yıl	34.057
Poliport Kimya Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	24.02.2005	15 Yıl	17.100
ATAŞ Anadolu Tasfiyehanesi A.Ş.	MERSİN	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	550.746
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	ANTALYA	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	93.611
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	TRABZON	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	78.550
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	MERSİN	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	110.375
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	171.187
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	İZMİR	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	158.033
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	İSTANBUL	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	103.940
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	08.04.2005	15 Yıl	20.155
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	HATAY	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	94.500
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	SAMSUN	Antrepo	08.04.2005	15 Yıl	54.553
Pet-Line Petrol Ürünleri Ticaret Anonim Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	14.04.2005	15 Yıl	20.773
Pet-Line Petrol Ürünleri Ticaret Anonim Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	14.04.2005	15 Yıl	5.841
The Shell Company Of Turkey Limited Merkezi Londra Türkiye Şubesi	KOCAELİ	Antrepo	14.04.2005	15 Yıl	35.780
Gören Petrol Depoculuk ve Nakliyat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	11.758
Anadolu Uluslararası Ticaret ve Taşımacılık A.Ş.	İSTANBUL	Antrepo	21.04.2005	4 Yıl	31.200
Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi	İSTANBUL	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	75.640
Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi	ANTALYA	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	36.856
Delta Petrol Ürünleri Ticaret Anonim Şirketi	HATAY	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	74.746
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi Kocaeli	KOCAELİ	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	37.500
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi İzmir	İZMİR	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	56.598
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi Mersin	MERSİN	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	240.000
Total Oil Türkiye A.Ş. İzmir	İZMİR	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	130.000
Total Oil Türkiye A.Ş.	İSTANBUL	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	47.350
Total Oil Türkiye A.Ş.	KOCAELİ	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	105.350
Total Oil Türkiye A.Ş.	SAMSUN	Antrepo	21.04.2005	15 Yıl	22.150

Ambarlı Depolama Hizmetleri Limited Şirketi	İSTANBUL	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	60.733
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	KOCAELİ	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	32.000
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	KIRIKKALE	Gümrüklü	28.04.2005	15 Yıl	16.400
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	MERSİN	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	16.400
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	İZMİR	Gümrüklü	28.04.2005	15 Yıl	14.000
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	BATMAN	Gümrüklü	28.04.2005	15 Yıl	5.000
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	HATAY	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	83.943
Bölünmez Petrolcülük Anonim Şirketi	ANTALYA	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	30.841
Siyam Petrolcülük Sanayi ve Ticaret A.Ş.	MERSİN	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	96.400
Zülfikarlar Kimyevi Maddeler İthalat İhracat ve Depoculuk A.Ş.	KOCAELİ	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	15.000
Park Denizcilik ve Hopa Liman İşletmeleri A.Ş.	ARTVİN	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	37.000
Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama Anonim Şirketi	MERSİN	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	41.208
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	MERSİN	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	94.847
Altintel Melamin Sanayi A.Ş.	KOCAELİ	Antrepo	28.04.2005	15 Yıl	41.100
İzgin Depolama Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	04.05.2005	15 Yıl	5.178
Garzan Petrol Nakliyat Kuyumculuk İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	MARDİN	Gümrüklü	04.05.2005	15 Yıl	7.860
Denge Petrol Sanayi ve Ticaret İthalat İhracat Pazarlama Limited Şirketi	ANKARA	Gümrüklü	04.05.2005	15 Yıl	28.419
GS Petrol Ürünleri Ticaret Anonim Şirketi	İZMİR	Gümrüklü	12.05.2005	15 Yıl	12.064
Tun Oil Depoculuk Petrolcülük ve Taşımacılık Limited Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	05.05.2005	15 Yıl	20.000
Turkish Petroleum International Company Limited	ŞIRNAK	Antrepo	09.06.2005	15 Yıl	10.000
Balpet Petrol Ürünleri Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	MERSİN	Antrepo	20.10.2005	15 Yıl	57.000
Eksim Dış Ticaret Anonim Şirketi	HATAY	Gümrüklü	20.10.2005	15 Yıl	35.000
Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama Anonim Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	15.12.2005	15 Yıl	2.785
TOPLAM					3.190.189

Tablo - 19

2006 Yılında Verilen Depolama Lisansları ile Depolama Kapasiteleri

Firma Adı	İli	Depo	Verildiği Tarih	Süre	Kapasite (m³)
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	09.02.2006	15 Yıl	12.000
Petrol Ofisi Anonim Şirketi	ÇANAKKALE	Antrepo	06.04.2006	15 Yıl	8.766
The Shell Company Of Turkey Limited Merkezi Londra Türkiye Şubesi	İSTANBUL	Gümrüklü	11.05.2006	15 Yıl	54.135
Bölünmez Petrolcülük Anonim Şirketi	DENİZLİ	Gümrüklü	26.05.2006	15 Yıl	460
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	SAMSUN	Antrepo	26.05.2006	15 Yıl	46.950
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi	TEKİRDAĞ	Antrepo	26.05.2006	15 Yıl	136.855
Bölünmez Petrolcülük Anonim Şirketi	BATMAN	Gümrüklü	31.05.2006	15 Yıl	7.452
Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	KOCAELİ	Gümrüklü	28.06.2006	15 Yıl	16.545
Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	İZMİR	Gümrüklü	28.06.2006	15 Yıl	11.520
Yılport Konteyner Terminali ve Liman İşletmeleri Anonim Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	21.09.2006	15 Yıl	10.370
Birleşik Petrol Anonim Şirketi	HATAY	Antrepo	12.10.2006	1 Yıl 3 Ay 10 Gün	12.541
Güvengaz Petrol Ürünleri Enerji Sistemleri Doğalgaz İnşaat Taahhüt Tekstil Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	BARTIN	Gümrüklü	23.11.2006	15 Yıl	9.326
TOPLAM					326.920

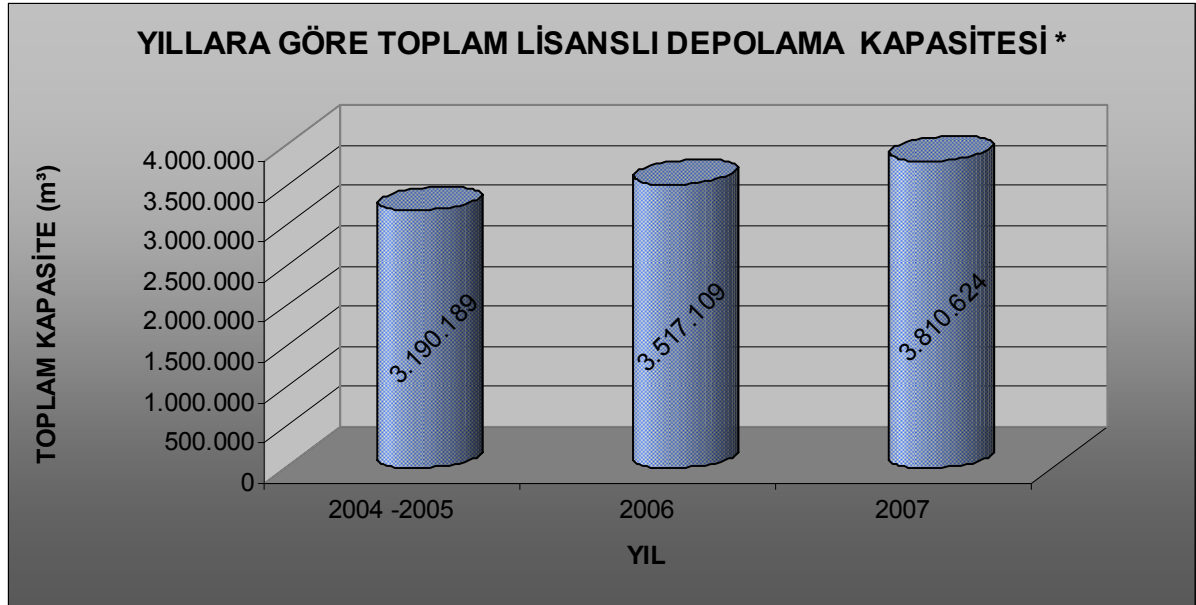
Tablo – 20

2007 Yılında Verilen Depolama Lisansları Kapsamındaki Depolama Kapasitesi

Firma Adı	İli	Depo	Verildiği Tarih	Süre	Kapasite (m³)
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	İZMİR	Antrepo	29.03.2007	15 Yıl	32.530
Petkim Petrokimya Holding Anonim Şirketi	İZMİR	Gümrüklü	17.05.2007	15 Yıl	84.986
Siyam Petrolcülük Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	ANTALYA	Gümrüklü	17.05.2007	15 Yıl	24.350
Damla Petrol Ticaret Turizm Limited Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	25.05.2007	1 Yıl	11.000
Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	KIRIKKALE	Gümrüklü	05.07.2007	1 Yıl	20.100
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi	GİRESUN	Gümrüklü	03.08.2007	1 Yıl	43.130
Lukoil Eurasia Petrol Anonim Şirketi	KOCAELİ	Antrepo	06.09.2007	15 Yıl	9.895
ATAŞ Anadolu Tasfiyesi Anonim Şirketi	MERSİN	Antrepo	27.09.2007	1 Yıl	19.586
Toros Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	ADANA	Antrepo	18.10.2007	15 Yıl	6.220
Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	HATAY	Gümrüklü	22.11.2007	15 Yıl	18.558
Turkuaz Petrol Ürünleri Anonim Şirketi	KOCAELİ	Gümrüklü	13.12.2007	1 Yıl	23.160
TOPLAM					293.515

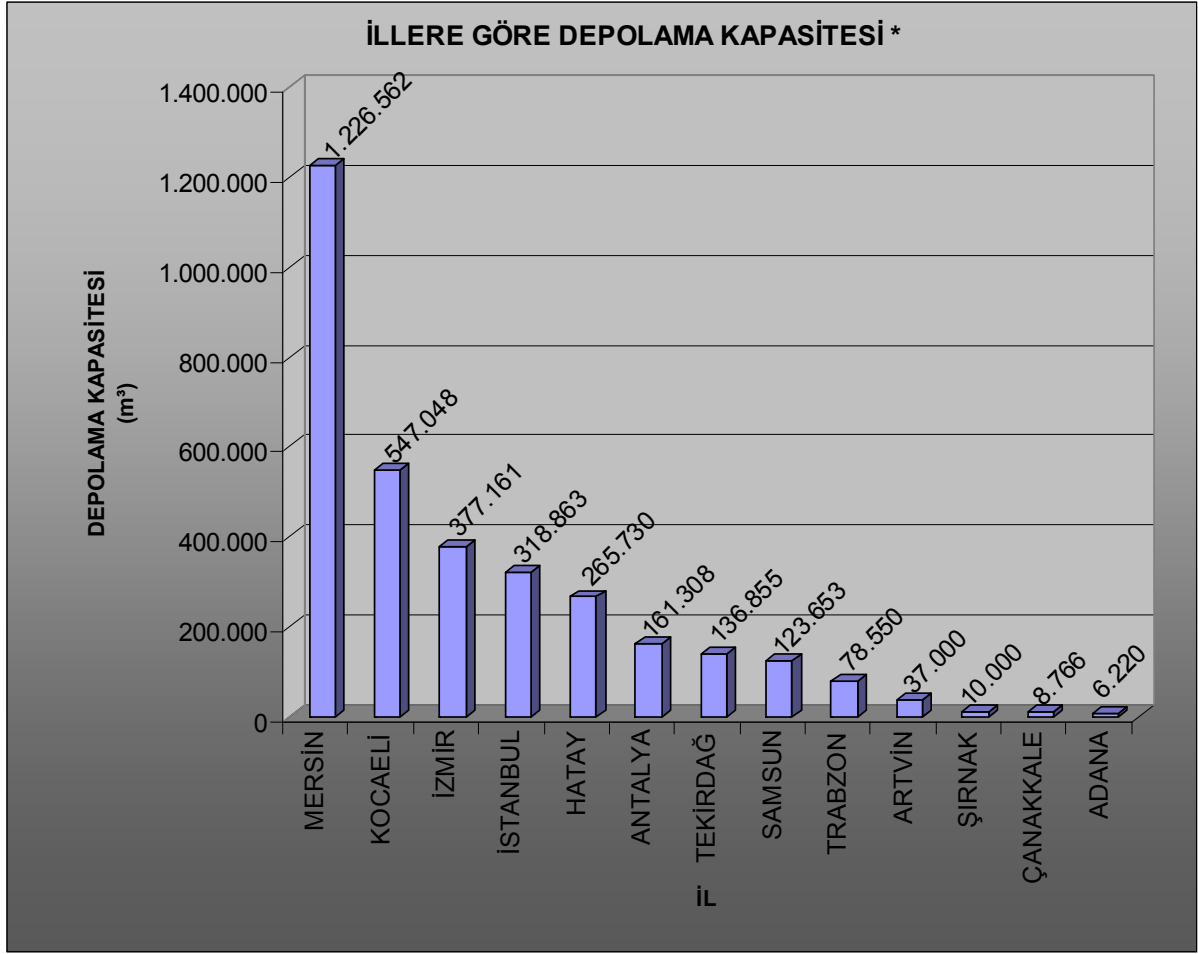
Depolama lisansı sahibi tüzel kişilerin 2007 sonu itibarı ile toplam depolama kapasitesi yaklaşık olarak, 3,8 milyon m³'tür.

Grafik 8

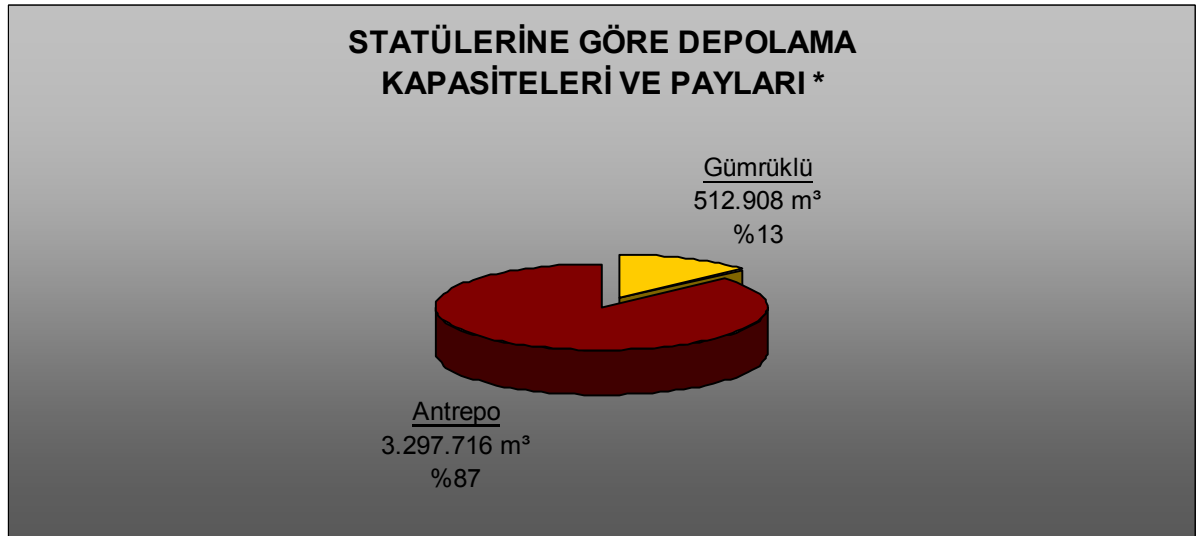

* 2007 sonu itibarıyla geçerli olan lisanslar için yıllara göre kümülatif veriler.

Grafik 9

Grafik 10

* 2007 yılı sonu itibarıyla

3.3.2 İletim Faaliyetleri

İletim lisansları kapsamındaki boru hattı ile petrol taşıma kapasitesinin yıllar bazında dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 21
İletim Kapasiteleri (m³/yıl)

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Kapasite	16.180.000	16.660.000	40.680.500	3	144

İletim lisansları kapsamındaki boru hattı vasıtasıyla petrol taşıma kapasitesi 2007 yılında önceki yıla göre önemli oranda artış göstermiştir.

Verilen iletim lisansları kapsamındaki iletim kapasiteleri yıllar itibarı ile aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 22
Verilen İletim Lisansları Kapsamındaki İletim Kapasiteleri (ton/yıl)

İLETİCİ	2004 - 2005	2006	2007
OPAY-İzmit	480.000		
POAŞ-İzmit	2.900.000		
POAŞ-İzmir	1.800.000		
POAŞ-Kırıkkale	1.500.000		
BOTAŞ Ceyhan/Kırıkkale HPBH	6.000.000		
BOTAŞ Batman/Dört Yol HPBH	3.500.000		
HABAŞ-İzmit		480.000	
AKPET-İzmit			2.070.900
TOTAL- İzmir			1.560.600
AKPET-Kırıkkale			1.989.000
ATAŞ-Mersin			18.400.000
TOPLAM	16.180.000	480.000	24.020.500

Kurumumuzca, 2005 yılında verilen iletim lisansları kapsamındaki toplam kapasite 16.180.000 ton/yıl dır. 2006 ve 2007 yıllarında ise sırasıyla 480.000 ton/yıl ve 24.020.500 ton/yıl iletim kapasitesi için lisans verilmiştir. Tesislerden BOTAŞ'a ait olanlar ham petrol taşımacılığına ilişkin olup diğerleri akaryakıt taşımaya ilişkindir. Akaryakıt taşıyan iletim tesislerinin rafineriler civarında ve kısa mesafeli olduğu görülmektedir. Ülkemizde akaryakıt taşımacılığında boru hatlarının kullanılması çok düşük ölçekli olduğu görülmektedir.

3.3.3 Taşıma Faaliyetleri

Taşıma faaliyetlerinden denizyolu ve demiryolu ile ilgili olanlarının taşıma kapasitelerinin yıllar bazında dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 23
Taşıma Kapasiteleri

	Denizyolu (netton)			Demiryolu (ton)			Değişim (%) Denizyolu		Değişim (%) Demiryolu	
	2004	2006	2007	2004	2006	2007	2004–2005	2006	2004–2005	2006
	–			–			/	/	/	/
	2005			2005			2006	2007	2006	2007
Kapasite	373.020	381.924	393.905	-	25.469	33.623	2	3	-	32

Tabloda görülen Denizyolu Taşıma Lisanslarındaki kapasite artışının düşük olması, denizyolu ile ham petrol ve akaryakıt taşıma faaliyetlerine katılan yeni gemi sayısının azlığından kaynaklanmaktadır. Sektörde lisans bazında yüksek seviyelerde olan hareketlilik, kapasite bazında aynı oranda gözlemlenmemektedir. Bunun başlıca nedeninin ise, gemi sahiplerinin veya kiracılarının çok sık değişmesidir.

Bununla beraber, toplam denizyolu taşıma kapasitesinde bir önceki yıllara göre 2006 yılında %2 ve 2007 yılında %3 artış sağlanmış olması nedeniyle, söz konusu sektörde küçük ama sürekli bir büyüme olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki akaryakıt talebine olan artışın yıllara göre artmasının bu konuda büyük etkisinin olduğu değerlendirilmektedir.

3.4 Diğer

3.4.1 Serbest Kullanım

2004-2005, 2006 ve 2007 yıllarında verilen serbest kullanıcı lisansları kapsamındaki toplam kullanım miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

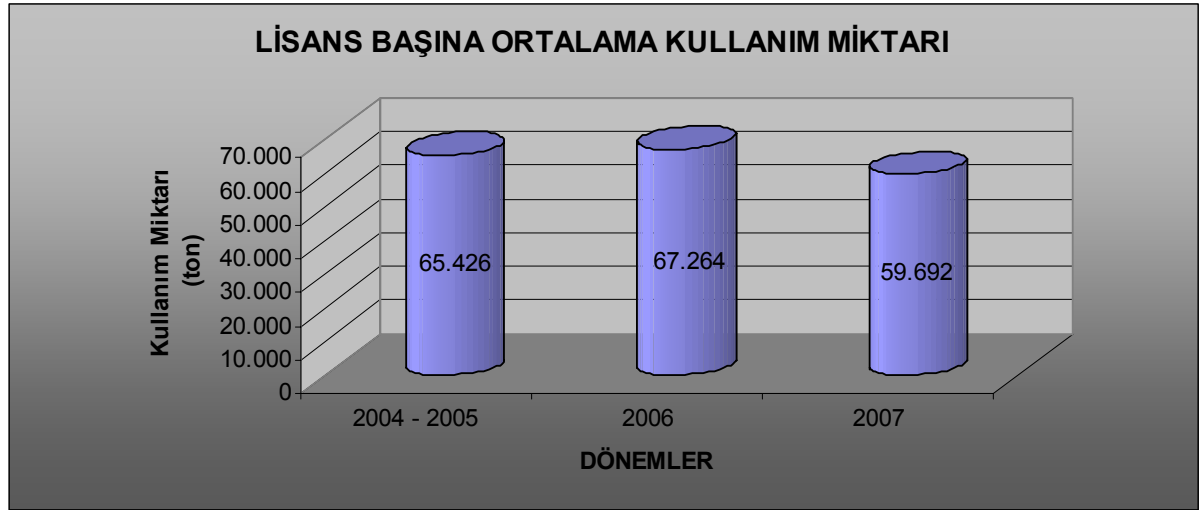
Tablo – 24

Serbest Kullanım Miktarları (ton/yıl)

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Kullanım Miktarı	6.084.575	4.035.861	3.581.519	-34	-11

Tabloda yer alan değerlerin incelenmesinden, serbest kullanıcı lisansları kapsamındaki kullanım miktarlarının yıllar itibarı ile azaldığı görülmektedir.

Grafik 11

Lisans başına kullanım miktarında çarpıcı değişimler yaşanmadığı halde toplam serbest kullanım miktarının düşmesi, düşmenin en önemli nedenlerinden birinin lisans sayısındaki azalma olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte serbest kullanıcı limitlerine yakın tüketim değerleri olup, limitin altına düştükleri için yeniden lisans alamayan kullanıcılar olduğu düşünüldüğünde ortalama kullanımın artması daha yüksek ihtimal olduğu ve fakat hareketin 2007 yılı için tersi yönde olduğu görülmektedir. Buradan da serbest kullanıcı lisansı sahiplerinin fiyat temelli nedenlerle alternatif yakıtlara yöneldiği ya da lisanslarına esas ürün kullanımını azalttıkları değerlendirilmektedir.

4. FİYAT HAREKETLERİ

Fiyat hareketleri ticari faaliyetler ve hizmet faaliyetleri başlıkları altında irdelenecektir.

4.1 Ticari Faaliyetler

Ticari faaliyetler kapsamında, akaryakıt toptan fiyatları (rafineri çıkış fiyatı), akaryakıt dağıtım fiyatı (dağıtıcı şirket depo çıkış fiyatı), akaryakıt bayi fiyatları (pompa satış fiyatı) ve Avrupa Birliği fiyatları irdelenecektir.

4.1.1 Akaryakıt Toptan Fiyatları

Aşağıda yer alan tablolarda Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin 50, Fuel Oil 6 ve Motorin 7000 ürünleri için 2005, 2006, 2007 tarihlerine ait vergili ve vergisiz fiyatlar ve söz konusu fiyatların artış oranları yer almaktadır.

Tablo – 25

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,39	0,54	0,62	0,76	37,72	15,13	21,62
Vergili	2,08	2,25	2,35	2,64	8,46	4,31	12,49

01.01.2005 tarihinden itibaren petrol piyasasında akaryakıt fiyatları serbest piyasa koşulları altında oluşmaya başlamıştır. Tabloda yer alan değerlerin incelenmesinden, vergisiz “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan” toptan fiyatlarının 2005 yılı sonunda fiyatların serbestçe oluşmaya başladığı 2005 yılı başına göre %40’a yakın oranda artış gösterdiği görülmektedir. Fiyatlar, 2006 yılı sonunda, 2006 yılı başına göre %15 oranında, 2007 sonunda ise 2007 yılı başına göre yaklaşık olarak %20 oranında artış göstermiştir. En yüksek artış oranları fiyatların serbestçe oluşmaya başladığı 2005 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo – 26
Motorin 50

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,49	0,61	0,73	0,89	24,47	18,91	21,92
Vergili	1,68	1,82	1,96	2,22	8,49	7,53	13,44

“Motorin 50” toptan fiyatlarındaki en yüksek artış “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan” toptan fiyatlarında olduğu gibi 2005 yılında gerçekleşmiş, ancak takip eden yıllardaki fiyat artış oranları “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan” toptan fiyatlarına göre daha düşük oranlarda değişim göstermiştir.

Tablo – 27
Fuel Oil 6

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,22	0,34	0,39	0,54	56,55	15,08	39,29
Vergili	0,50	0,64	0,70	0,90	28,93	9,37	28,58

“Fuel Oil 6” toptan fiyatları 2005 ve 2007 yıllarında yüksek oranlarda artış göstermiştir.

Tablo – 28
Motorin 7000

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,47	0,63	0,70	0,84	33,73	11,81	19,23
Vergili	1,54	1,73	1,82	2,08	12,16	5,20	14,29

Tablolardaki verilere ilişkin olarak genel bir değerlendirme yapıldığında, fiyatların 2005 yılında belirgin ölçüde arttığı, 2006 yılında fiyat artış oranının azaldığı ve 2007 yılında fiyat artış oranının yeniden yükseldiği görülmektedir.

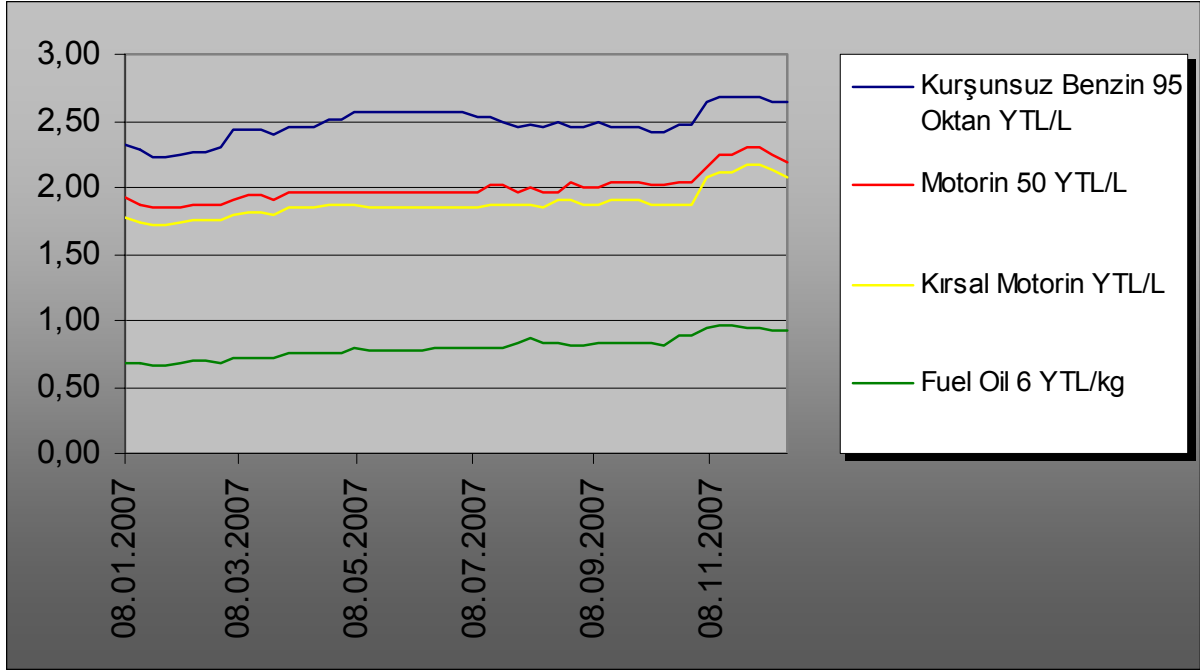
2007 yılında Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin 50, Motorin 7000 ve Fuel Oil 6 ürünlerinin, vergisiz ve vergili toptan fiyat değişimi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo – 29
2007 Yılı Toptan Fiyat Değişimi

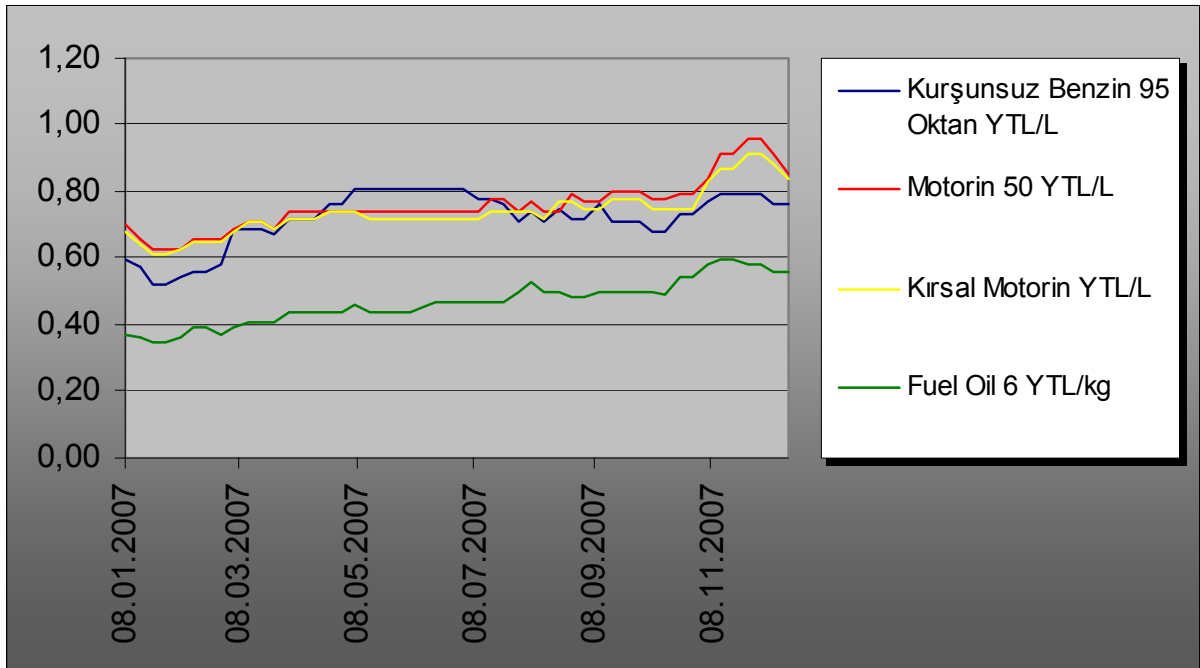
Tarih	VERGİLİ				VERGİSİZ			
	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6
	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg
08/01/2007	2,32	1,92	1,78	0,68	0,60	0,70	0,68	0,37
15/01/2007	2,28	1,87	1,74	0,67	0,57	0,66	0,64	0,36
22/01/2007	2,23	1,84	1,71	0,66	0,52	0,63	0,61	0,35
29/01/2007	2,23	1,84	1,71	0,66	0,52	0,63	0,61	0,35
05/02/2007	2,25	1,84	1,73	0,67	0,54	0,63	0,63	0,36
12/02/2007	2,27	1,87	1,76	0,70	0,56	0,66	0,65	0,39
19/02/2007	2,27	1,87	1,76	0,70	0,56	0,66	0,65	0,39
26/02/2007	2,30	1,87	1,76	0,68	0,58	0,66	0,65	0,37
05/03/2007	2,43	1,91	1,79	0,71	0,69	0,69	0,68	0,39
12/03/2007	2,43	1,94	1,82	0,72	0,69	0,71	0,71	0,41
19/03/2007	2,43	1,94	1,82	0,72	0,69	0,71	0,71	0,41
26/03/2007	2,40	1,91	1,80	0,72	0,67	0,69	0,69	0,41
02/04/2007	2,46	1,97	1,84	0,76	0,72	0,74	0,72	0,44
16/04/2007	2,46	1,97	1,84	0,76	0,72	0,74	0,72	0,44
23/04/2007	2,51	1,97	1,86	0,76	0,76	0,74	0,74	0,44
30/04/2007	2,51	1,97	1,86	0,76	0,76	0,74	0,74	0,44
07/05/2007	2,56	1,97	1,86	0,79	0,81	0,74	0,74	0,46
14/05/2007	2,56	1,97	1,84	0,77	0,81	0,74	0,72	0,44
21/05/2007	2,56	1,97	1,84	0,77	0,81	0,74	0,72	0,44
28/05/2007	2,56	1,97	1,84	0,77	0,81	0,74	0,72	0,44
04/06/2007	2,56	1,97	1,84	0,77	0,81	0,74	0,72	0,44
11/06/2007	2,57	1,97	1,84	0,77	0,81	0,74	0,72	0,45
18/06/2007	2,57	1,97	1,84	0,80	0,81	0,74	0,72	0,47
25/06/2007	2,57	1,97	1,84	0,80	0,81	0,74	0,72	0,47
02/07/2007	2,57	1,97	1,84	0,80	0,81	0,74	0,72	0,47
09/07/2007	2,53	1,97	1,84	0,80	0,78	0,74	0,72	0,47
16/07/2007	2,53	2,01	1,86	0,80	0,78	0,78	0,74	0,47
23/07/2007	2,50	2,01	1,86	0,80	0,76	0,78	0,74	0,47
30/07/2007	2,45	1,97	1,86	0,83	0,71	0,74	0,74	0,50
06/08/2007	2,48	2,00	1,86	0,86	0,74	0,77	0,74	0,53
13/08/2007	2,45	1,97	1,84	0,83	0,71	0,74	0,72	0,50
20/08/2007	2,49	1,97	1,90	0,83	0,75	0,74	0,77	0,50
27/08/2007	2,46	2,03	1,90	0,81	0,72	0,79	0,77	0,48
03/09/2007	2,46	2,00	1,87	0,81	0,72	0,77	0,75	0,48
10/09/2007	2,50	2,00	1,87	0,83	0,76	0,77	0,75	0,50
17/09/2007	2,45	2,04	1,91	0,83	0,71	0,80	0,78	0,50
24/09/2007	2,45	2,04	1,91	0,83	0,71	0,80	0,78	0,50
01/10/2007	2,45	2,04	1,91	0,83	0,71	0,80	0,78	0,50
08/10/2007	2,41	2,01	1,87	0,83	0,68	0,78	0,75	0,50
15/10/2007	2,41	2,01	1,87	0,82	0,68	0,78	0,75	0,49
22/10/2007	2,47	2,03	1,87	0,88	0,73	0,79	0,75	0,54
29/10/2007	2,47	2,03	1,87	0,88	0,73	0,79	0,75	0,54
05/11/2007	2,65	2,16	2,07	0,94	0,77	0,84	0,83	0,58
12/11/2007	2,68	2,25	2,12	0,97	0,79	0,91	0,87	0,60
19/11/2007	2,68	2,25	2,12	0,97	0,79	0,91	0,87	0,60
26/11/2007	2,68	2,31	2,17	0,95	0,79	0,96	0,91	0,58
03/12/2007	2,68	2,31	2,17	0,95	0,79	0,96	0,91	0,58
10/12/2007	2,64	2,25	2,13	0,92	0,76	0,91	0,88	0,56
17/12/2007	2,64	2,18	2,08	0,92	0,76	0,85	0,84	0,56

Aynı zaman diliminde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise Grafik 12 ve Grafik 13'te verilmektedir. Tablolardan vergisiz fiyat değişimindeki dalgalanmaların, vergili fiyatlara kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir.

Grafik - 12
Toptan Fiyat Değişimi (Vergili)

Grafik - 13
Toptan Fiyat Değişimi (Vergisiz)

Grafikte yer alan vergisiz akaryakıt toptan fiyatlarının değişim eğilimlerinin incelenmesinden, tüm akaryakıt türlerinin fiyat değişimleri arasında belirgin bir ilişki gözlemlenirken, “Fuel Oil 6” ile “95 Oktan Kurşunsuz Benzin” ve “Motorin 50” ile “Kırsal Motorin” arasında daha da yüksek bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir.

4.1.2 Akaryakıt Dağıtım Fiyatları

Söz konusu ürünlerin dağıtıcı fiyatları seviyesindeki gerçekleştirmelerinin yer aldığı tablolara bakıldığında fiyat hareketlerinin Kurşunsuz Benzin 95 Oktan haricinde, toptan fiyatlara benzer şekilde hareket ettiği görülmektedir. Aşağıdaki tablolarda yer alan dağıtıcı payı, vergisiz toptan fiyat (rafineri çıkış fiyatı) ile vergisiz dağıtıcı şirket depo satış fiyatı arasındaki farktır.

Tablo – 30
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,48	0,67	0,82	0,95	39,35	22,55	15,51
Vergili	2,18	2,40	2,58	2,87	10,27	7,44	11,24
Dağıtıcı Payı	0,09	0,13	0,20	0,19	46,67	53,96	-3,83

Tabloda yer alan değerler incelendiğinde, vergisiz “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan” dağıtım fiyatlarının 2005, 2006 ve 2007 yıllarında artış hızının gittikçe azaldığı, dağıtıcı payının ise 2005 ve 2006 yıllarında ciddi oranda artış gösterip, 2007 yılında hemen hemen aynı düzeyde kaldığı gözlemlenmektedir.

Tablo – 31
Motorin 50

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,54	0,76	0,89	1,06	40,88	16,71	19,10
Vergili	1,73	2,00	2,14	2,43	15,06	7,24	13,55
Dağıtıcı Payı	0,05	0,15	0,16	0,17	209,34	7,60	6,25

Vergisiz “Motorin 50” dağıtım fiyatı, 2005 yılında %40 oranında artış göstermiş, 2006 ve 2007 yıllarında bu artış oranı daha düşük düzeylerde gerçekleşmiştir. Dağıtıcı payı ise 2005 yılı sonunda 2005 yılı başı değerinin yaklaşık olarak 3 katına yükselmiş, ancak 2006 ve 2007 yıllarında nispeten düşük oranlarda artış gerçekleşmiştir.

Tablo – 32**Fuel Oil 6**

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,25	0,41	0,48	0,66	66,60	15,94	37,23
Vergili	0,54	0,73	0,81	1,04	36,68	10,66	28,40
Dağıtıcı Payı	0,03	0,08	0,09	0,12	130,58	19,64	28,66

Vergisiz “Fuel Oil 6” dağıtım fiyatları ise 2005 ve 2007 yıllarında 2006 yılına göre daha yüksek oranlarda artış göstermiştir. Dağıtıcı payı ise 2005 yılında yüksek oranda artış göstermiştir.

Tablo – 33**Motorin 7000**

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,55	0,74	0,86	1,01	33,97	15,92	17,44
Vergili	1,64	1,86	2,00	2,29	13,53	7,42	14,50
Dağıtıcı Payı	0,08	0,11	0,16	0,17	35,29	39,06	9,35

Vergisiz “Motorin 7000” dağıtım fiyatları, 2005 yılında yaklaşık %34 oranında artış göstermiş, takip eden yıllarda ise artış oranı daha düşük düzeylerde gerçekleşmiştir.

2007 yılında Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin 50, Motorin 7000 ve Fuel Oil 6 ürünlerinin vergisiz ve vergili dağıtıcı fiyat değişimi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

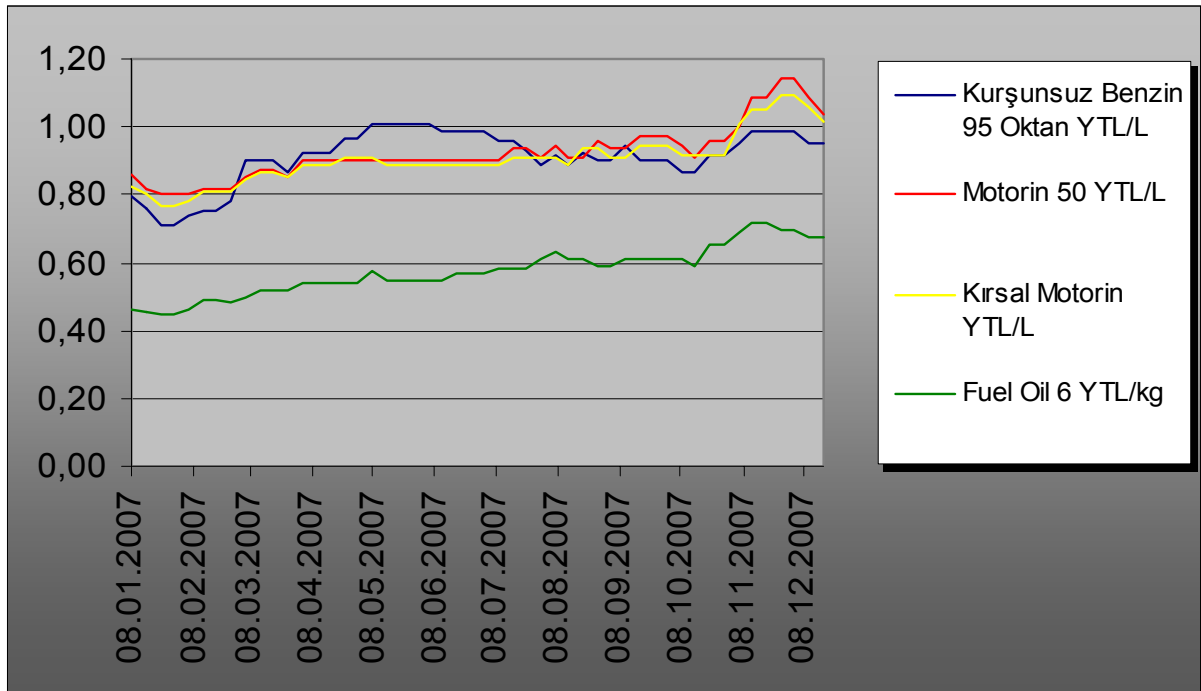
Tablo – 34
2007 Yılı Dağıtıcı Fiyat Değişimi *

Tarih	VERGİLİ				VERGİSİZ			
	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6
	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg
08/01/2007	2,55	2,11	1,96	0,79	0,80	0,86	0,83	0,46
15/01/2007	2,51	2,06	1,93	0,78	0,76	0,82	0,80	0,46
22/01/2007	2,45	2,04	1,89	0,77	0,71	0,80	0,77	0,45
29/01/2007	2,45	2,04	1,89	0,77	0,71	0,80	0,77	0,45
05/02/2007	2,48	2,04	1,91	0,79	0,74	0,80	0,78	0,46
12/02/2007	2,50	2,06	1,94	0,82	0,75	0,82	0,81	0,49
19/02/2007	2,50	2,06	1,94	0,82	0,75	0,82	0,81	0,49
26/02/2007	2,53	2,06	1,94	0,81	0,78	0,82	0,81	0,48
05/03/2007	2,67	2,10	1,98	0,83	0,90	0,85	0,84	0,50
12/03/2007	2,67	2,13	2,01	0,85	0,90	0,88	0,87	0,51
19/03/2007	2,67	2,13	2,01	0,85	0,90	0,88	0,87	0,51
26/03/2007	2,63	2,10	1,99	0,85	0,86	0,85	0,85	0,51
02/04/2007	2,70	2,16	2,03	0,88	0,92	0,90	0,88	0,54
16/04/2007	2,70	2,16	2,03	0,88	0,92	0,90	0,88	0,54
23/04/2007	2,75	2,16	2,06	0,88	0,97	0,90	0,91	0,54
30/04/2007	2,75	2,16	2,06	0,88	0,97	0,90	0,91	0,54
07/05/2007	2,80	2,16	2,06	0,92	1,01	0,90	0,91	0,57
14/05/2007	2,80	2,16	2,03	0,89	1,01	0,90	0,88	0,55
21/05/2007	2,80	2,16	2,03	0,89	1,01	0,90	0,88	0,55
28/05/2007	2,80	2,16	2,03	0,89	1,01	0,90	0,88	0,55
04/06/2007	2,80	2,16	2,03	0,89	1,01	0,90	0,88	0,55
11/06/2007	2,77	2,16	2,03	0,89	0,98	0,90	0,88	0,55
18/06/2007	2,77	2,16	2,03	0,91	0,98	0,90	0,88	0,57
25/06/2007	2,77	2,16	2,03	0,91	0,98	0,90	0,88	0,57
02/07/2007	2,77	2,16	2,03	0,91	0,98	0,90	0,88	0,57
09/07/2007	2,74	2,16	2,03	0,93	0,96	0,90	0,88	0,58
16/07/2007	2,74	2,20	2,06	0,93	0,96	0,94	0,91	0,58
23/07/2007	2,71	2,20	2,06	0,93	0,93	0,94	0,91	0,58
30/07/2007	2,66	2,17	2,06	0,96	0,89	0,91	0,91	0,61
06/08/2007	2,69	2,21	2,06	0,99	0,92	0,94	0,91	0,63
13/08/2007	2,66	2,17	2,03	0,96	0,89	0,91	0,88	0,61
20/08/2007	2,70	2,17	2,09	0,96	0,92	0,91	0,94	0,61
27/08/2007	2,67	2,23	2,09	0,94	0,90	0,96	0,94	0,59
03/09/2007	2,67	2,20	2,06	0,94	0,90	0,94	0,91	0,59
10/09/2007	2,72	2,20	2,06	0,96	0,94	0,94	0,91	0,61
17/09/2007	2,67	2,24	2,10	0,96	0,90	0,97	0,94	0,61
24/09/2007	2,67	2,24	2,10	0,96	0,90	0,97	0,94	0,61
01/10/2007	2,67	2,24	2,10	0,96	0,90	0,97	0,94	0,61
08/10/2007	2,63	2,21	2,07	0,96	0,86	0,94	0,92	0,61
15/10/2007	2,63	2,17	2,07	0,94	0,86	0,91	0,92	0,59
22/10/2007	2,69	2,23	2,07	1,01	0,92	0,96	0,92	0,65
29/10/2007	2,69	2,23	2,07	1,01	0,92	0,96	0,92	0,65
05/11/2007	2,87	2,36	2,28	1,08	0,95	1,00	1,01	0,69
12/11/2007	2,91	2,46	2,33	1,11	0,99	1,09	1,05	0,72
19/11/2007	2,91	2,46	2,33	1,11	0,99	1,09	1,05	0,72
26/11/2007	2,91	2,52	2,38	1,09	0,99	1,14	1,09	0,70
03/12/2007	2,91	2,52	2,38	1,09	0,99	1,14	1,09	0,70
10/12/2007	2,87	2,46	2,34	1,06	0,95	1,09	1,06	0,67
17/12/2007	2,87	2,40	2,29	1,06	0,95	1,04	1,01	0,67

*Vergisiz dağıtım fiyatı için İstanbul-Izmit çevresindeki vergisiz depo çıkış fiyatı esas alınmıştır.

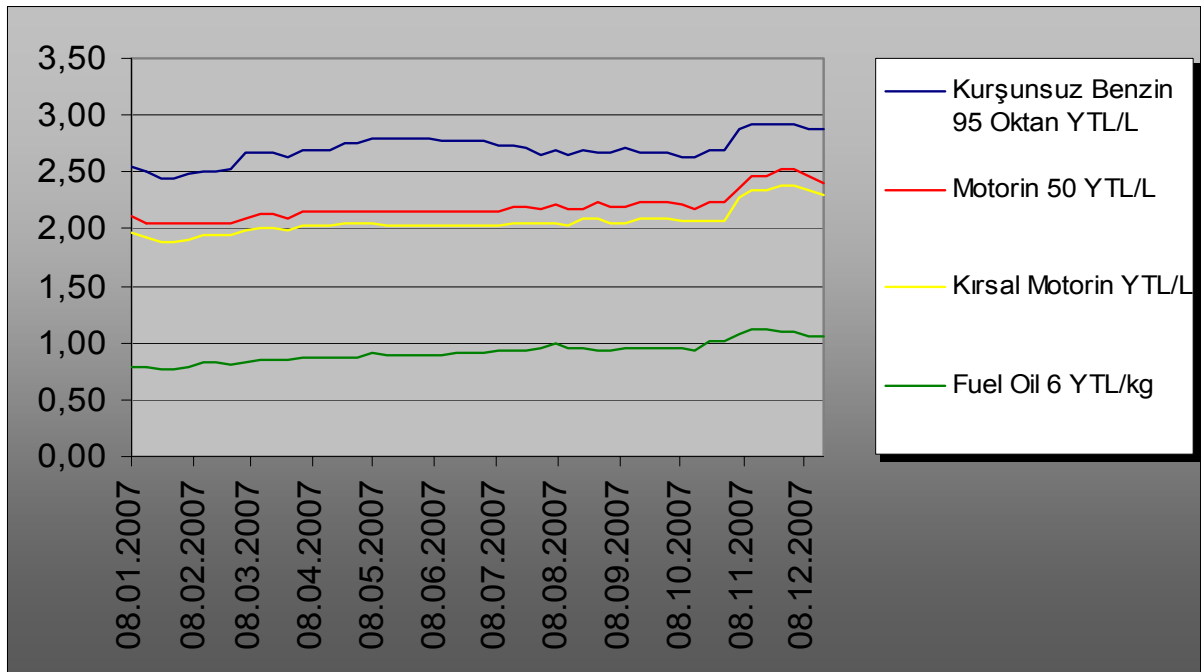
Fiyat değişimleri aşağıdaki grafiklerde de gösterilmektedir.

Grafik - 14
Dağıtıcı Fiyat Değişimi (Vergisiz)

Toptan fiyatlardaki durum dağıtıcı fiyatlarında da gözlemlenmektedir. Grafikte yer alan vergisiz akaryakıt toptan fiyatlarının değişim eğilimlerinin incelenmesinden, “Fuel Oil 6” ve “95 Oktan Kurşunsuz Benzin” ile “Motorin 50” ve “Motorin 7000” arasında yüksek bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir.

Grafik - 15
Dağıtıcı Fiyat Değişimi (Vergili)

Vergili fiyat değişimleri vergisiz fiyat değişimleri ile karşılaştırıldığında, vergisiz Motorin 50 ve Motorin 7000 fiyatları yaz mevsimi dışında K. Benzine göre daha yüksek seyretmiş olup, vergi dahil edildiğinde yıl boyunca K. Benzin 95 Oktan fiyatlarının altında kalmıştır.

4.1.3 Akaryakıt Bayi Fiyatları

Bayi seviyesindeki fiyat hareketleri “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan”, “Motorin 50”, “Fuel Oil 6” ve “Motorin 7000” ürünleri bazında değerlendirilecektir. Tablolarda bayi payı olarak ifade edilen meblağ, bayi satış fiyatı ile dağıtıcı depo çıkış fiyatı (dağıtım fiyatı) arasındaki farktır.

Tablo – 35

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,59	0,82	0,99	1,14	40,37	20,38	15,30
Vergili	2,30	2,58	2,78	3,09	12,12	7,66	11,30
Bayi Payı	0,10	0,15	0,17	0,19	45,13	10,67	14,24

Vergisiz “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan” bayi fiyatı 2005, 2006 ve 2007 yıllarında gittikçe azalan oranlarda artış göstermiştir. 2005 yılında %45 oranında artış gösteren bayi payı ise takip eden yıllarda daha düşük oranlarda artmıştır.

Tablo – 36

Motorin 50

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,65	0,89	1,06	1,26	38,10	18,49	18,87
Vergili	1,86	2,15	2,35	2,66	15,66	9,01	13,43
Bayi Payı	0,11	0,13	0,17	0,20	23,94	28,79	17,65

Vergisiz “Motorin 50” bayi fiyatlarında en fazla artış 2005 yılında gerçekleşmiştir. Bayi payı ise sürekli artış göstermiştir.

Tablo – 37

Fuel Oil 6

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,28	0,46	0,54	0,74	65,71	16,44	36,97
Vergili	0,57	0,79	0,88	1,14	38,60	11,39	29,55
Bayi Payı	0,03	0,05	0,06	0,08	58,58	20,67	34,86

Vergisiz “Fuel Oil 6” fiyatları 2005 yılında %65 oranında artmıştır. Bayi payı ise fiyat artış oranına paralel olarak 2005 yılında %60’a yakın oranda artış göstermiştir.

Tablo – 38

Motorin 7000

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,63	0,87	1,02	1,19	38,86	16,60	16,67
Vergili	1,73	2,02	2,19	2,49	16,69	8,48	13,70
Bayi Payı	0,08	0,13	0,16	0,18	74,41	20,39	12,50

Vergisiz “Motorin 7000” fiyatlarındaki en yüksek artış 2005 yılında gerçekleşmiştir. Bayi payı 2005 yılında %74 oranında artış göstermiş ve takip eden yıllarda bayi payı azalan oranlarda artmıştır.

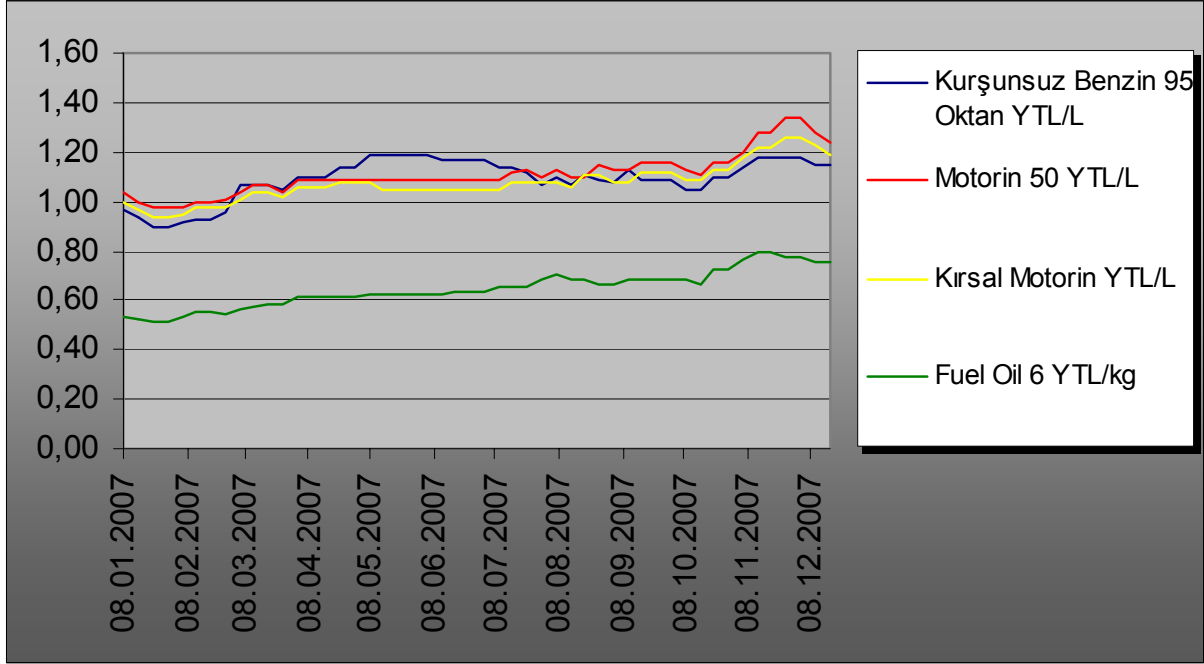
2007 Yılında Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin 50, Motorin 7000 ve Fuel Oil 6 ürünlerinin vergisiz ve vergili bayi fiyat değişimi aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Fiyatlar, 2007 yılında artmaya devam etmiştir.

Tablo – 39
01/01/2007-31/12/2007 Bayi Fiyat Değişimi *

Tarih	VERGİLİ				VERGİSİZ			
	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Motorin 7000	Fuel Oil 6
	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg
08/01/2007	2,75	2,32	2,16	0,87	0,97	1,03	0,99	0,53
15/01/2007	2,72	2,27	2,12	0,86	0,94	1,00	0,96	0,52
22/01/2007	2,66	2,25	2,09	0,85	0,89	0,98	0,93	0,51
29/01/2007	2,66	2,25	2,09	0,85	0,89	0,98	0,93	0,51
05/02/2007	2,69	2,25	2,11	0,87	0,91	0,98	0,95	0,53
12/02/2007	2,71	2,27	2,14	0,90	0,93	1,00	0,98	0,55
19/02/2007	2,71	2,27	2,14	0,90	0,93	1,00	0,98	0,55
26/02/2007	2,73	2,28	2,14	0,89	0,95	1,00	0,98	0,55
05/03/2007	2,87	2,32	2,18	0,91	1,07	1,04	1,01	0,56
12/03/2007	2,87	2,35	2,21	0,93	1,07	1,06	1,04	0,58
19/03/2007	2,87	2,35	2,21	0,93	1,07	1,06	1,04	0,58
26/03/2007	2,84	2,32	2,19	0,93	1,05	1,04	1,02	0,58
02/04/2007	2,90	2,38	2,23	0,96	1,10	1,09	1,05	0,61
16/04/2007	2,90	2,38	2,23	0,96	1,10	1,09	1,05	0,61
23/04/2007	2,96	2,38	2,26	0,96	1,14	1,09	1,08	0,61
30/04/2007	2,96	2,38	2,26	0,96	1,14	1,09	1,08	0,61
07/05/2007	3,02	2,38	2,26	0,98	1,19	1,09	1,08	0,63
14/05/2007	3,02	2,38	2,23	0,98	1,19	1,09	1,05	0,62
21/05/2007	3,02	2,38	2,23	0,98	1,19	1,09	1,05	0,62
28/05/2007	3,02	2,38	2,23	0,98	1,19	1,09	1,05	0,62
04/06/2007	3,02	2,38	2,23	0,98	1,19	1,09	1,05	0,62
11/06/2007	2,99	2,38	2,23	0,98	1,17	1,09	1,05	0,62
18/06/2007	2,99	2,38	2,23	1,00	1,17	1,09	1,05	0,64
25/06/2007	2,99	2,38	2,23	1,00	1,17	1,09	1,05	0,64
02/07/2007	2,99	2,38	2,23	1,00	1,17	1,09	1,05	0,64
09/07/2007	2,95	2,38	2,23	1,02	1,14	1,09	1,05	0,65
16/07/2007	2,95	2,42	2,26	1,02	1,14	1,12	1,08	0,65
23/07/2007	2,93	2,42	2,26	1,02	1,12	1,12	1,08	0,65
30/07/2007	2,87	2,39	2,26	1,05	1,07	1,09	1,08	0,68
06/08/2007	2,91	2,43	2,26	1,08	1,10	1,13	1,08	0,71
13/08/2007	2,87	2,39	2,23	1,05	1,07	1,10	1,05	0,69
20/08/2007	2,92	2,39	2,29	1,05	1,11	1,10	1,11	0,69
27/08/2007	2,89	2,45	2,29	1,03	1,08	1,15	1,11	0,67
03/09/2007	2,88	2,42	2,26	1,03	1,08	1,12	1,08	0,67
10/09/2007	2,94	2,42	2,26	1,05	1,12	1,12	1,08	0,69
17/09/2007	2,89	2,46	2,30	1,05	1,08	1,16	1,11	0,69
24/09/2007	2,89	2,46	2,30	1,05	1,08	1,16	1,11	0,69
01/10/2007	2,89	2,46	2,30	1,05	1,08	1,16	1,11	0,69
08/10/2007	2,85	2,43	2,27	1,05	1,05	1,13	1,08	0,69
15/10/2007	2,85	2,41	2,27	1,03	1,05	1,11	1,08	0,67
22/10/2007	2,91	2,46	2,32	1,10	1,10	1,16	1,13	0,73
29/10/2007	2,91	2,46	2,32	1,10	1,10	1,16	1,13	0,73
05/11/2007	3,09	2,59	2,48	1,17	1,14	1,20	1,18	0,76
12/11/2007	3,13	2,68	2,53	1,20	1,18	1,28	1,22	0,79
19/11/2007	3,13	2,68	2,53	1,20	1,18	1,28	1,22	0,79
26/11/2007	3,13	2,75	2,58	1,18	1,18	1,33	1,26	0,78
03/12/2007	3,13	2,75	2,58	1,18	1,18	1,33	1,26	0,78
10/12/2007	3,10	2,69	2,54	1,16	1,15	1,28	1,23	0,76
17/12/2007	3,10	2,63	2,49	1,16	1,15	1,23	1,19	0,76

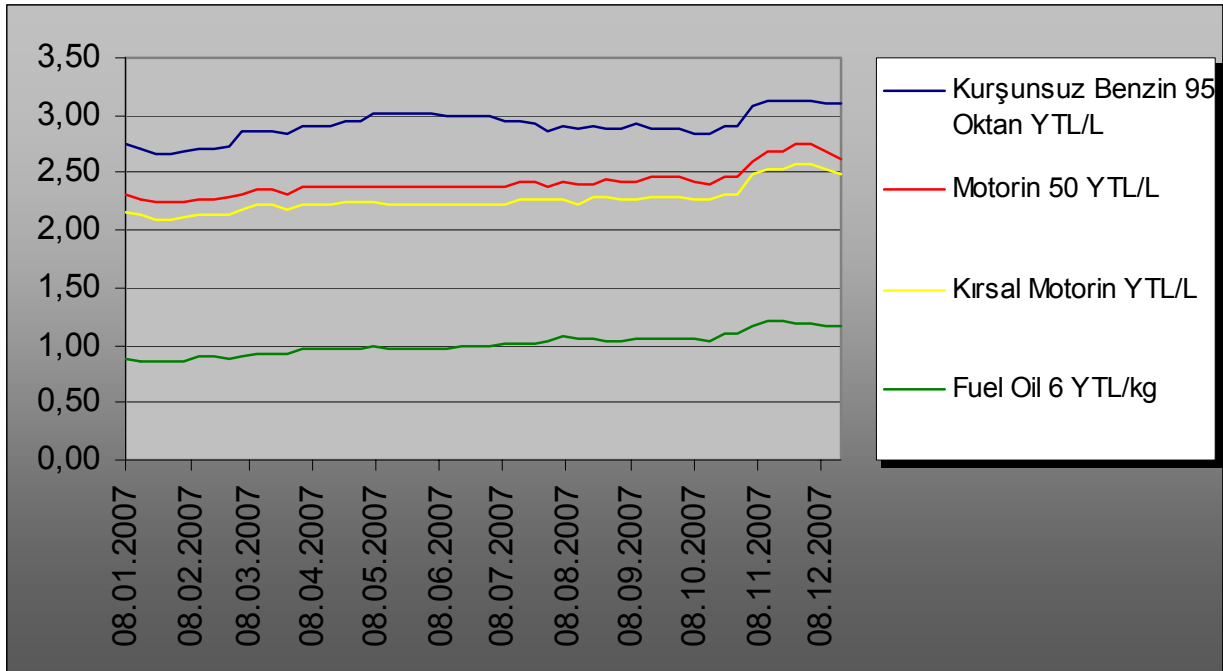
* Bayi fiyatı en yüksek işlem hacmine sahip ilk 8 dağıtım şirketinin İstanbul Avrupa Yakası için bayilerine tavsiye ettiği veya tavan fiyat olarak belirlediği fiyatların ortalamasıdır.

Grafik - 16
Bayi Fiyat Değişimi (Vergisiz)

Grafiğin incelenmesinden, vergisiz Motorin 50 ve Motorin 7000 fiyatları arasında yüksek ilişki olduğu ve anlaşılmaktadır.

Grafik - 17
Bayi Fiyat Değişimi (Vergili)

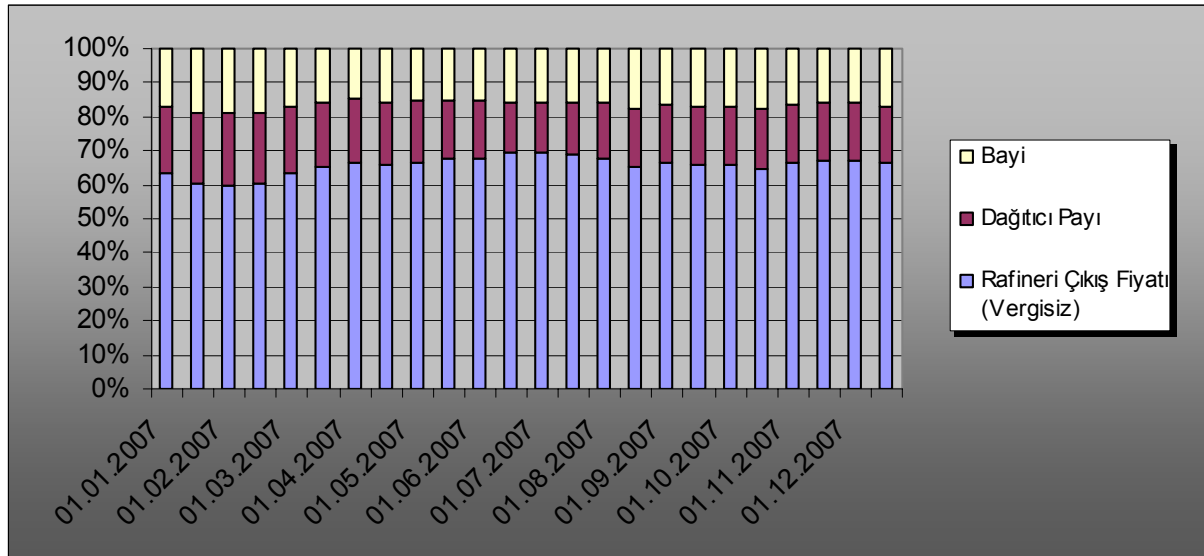

Vergili fiyat değişimleri vergisiz fiyat değişimleri ile karşılaştırıldığında, vergisiz Motorin 50 ve Motorin 7000 fiyatları yaz mevsimi dışında K. Benzine göre daha yüksek seyretmiş olup; vergi dahil edildiğinde yıl boyunca K. Benzin 95 Oktan fiyatlarının altında kalmıştır.

2007 yılında akaryakıt türlerinin fiyat oluşum payları aşağıda yer alan grafiklerde sunulmaktadır. Söz konusu dönemde Kurşunsuz Benzin 95 Oktan ve Fuel Oil 6 ürünlerinde dağıtıcı paylarının kısmen azaldığı ve Motorin 50 ve Motorin 7000 ürünlerinde ise nispeten değişmeden kaldığı gözlenmektedir.

Grafik - 18

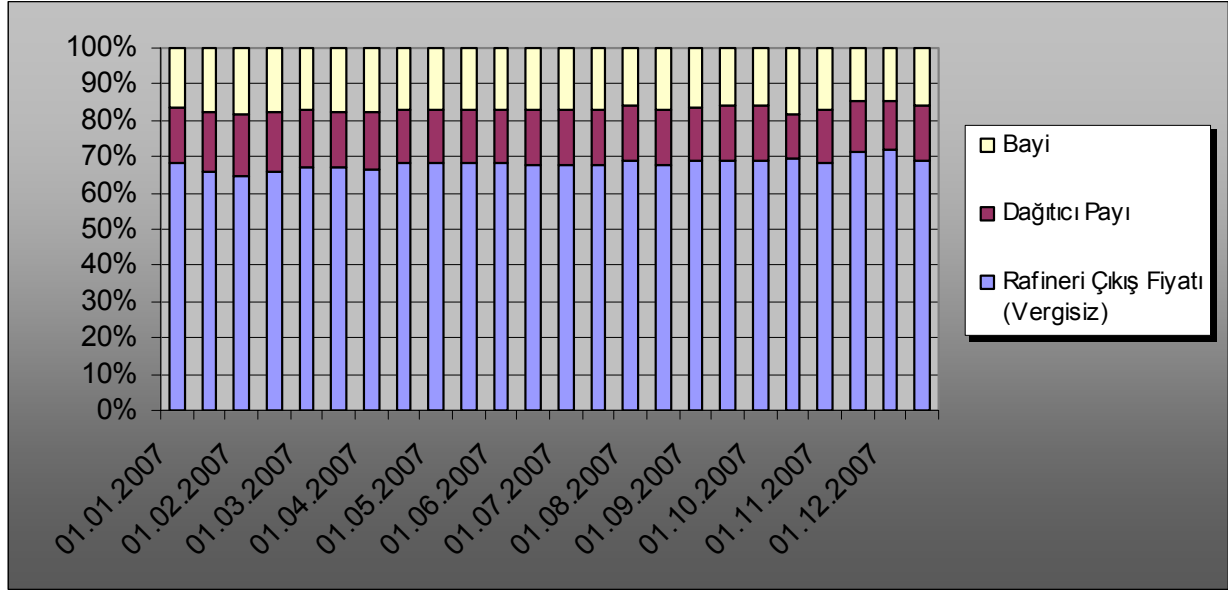
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergisiz pompa satış fiyatı oluşum paylarının incelenmesinden, payların dağılımının dalgalanmalı bir seyir izlediği görülmektedir.

Grafik - 19

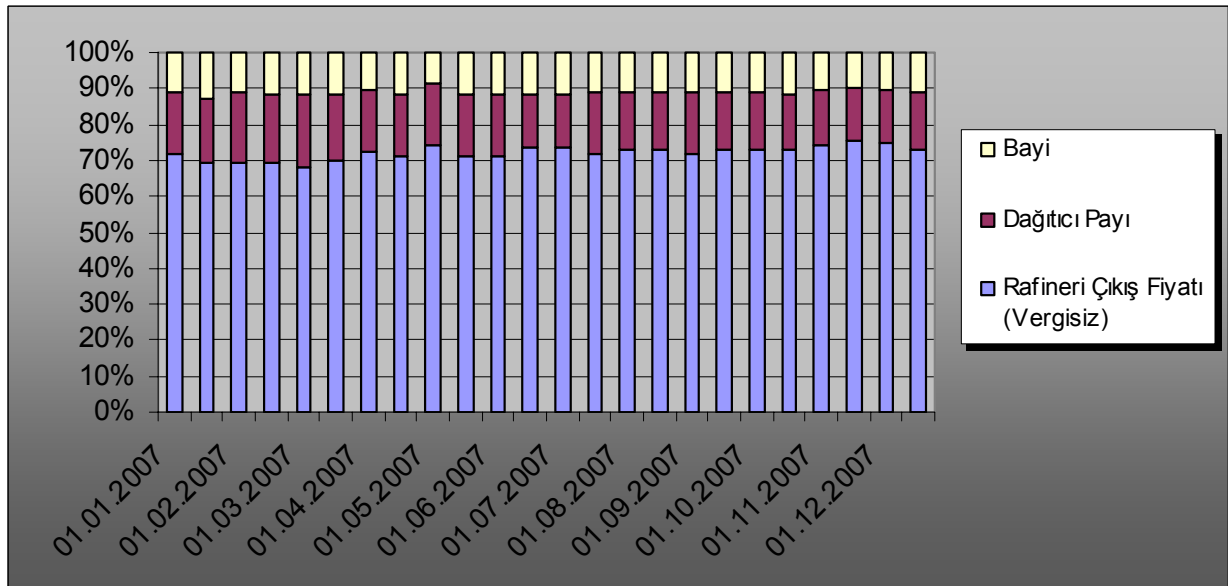
Motorin 50 Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları

Motorin 50 fiyat oluşum paylarının yıl boyunca birbirine yakın bir seyir izlediği gözlemlenmektedir.

Grafik - 20

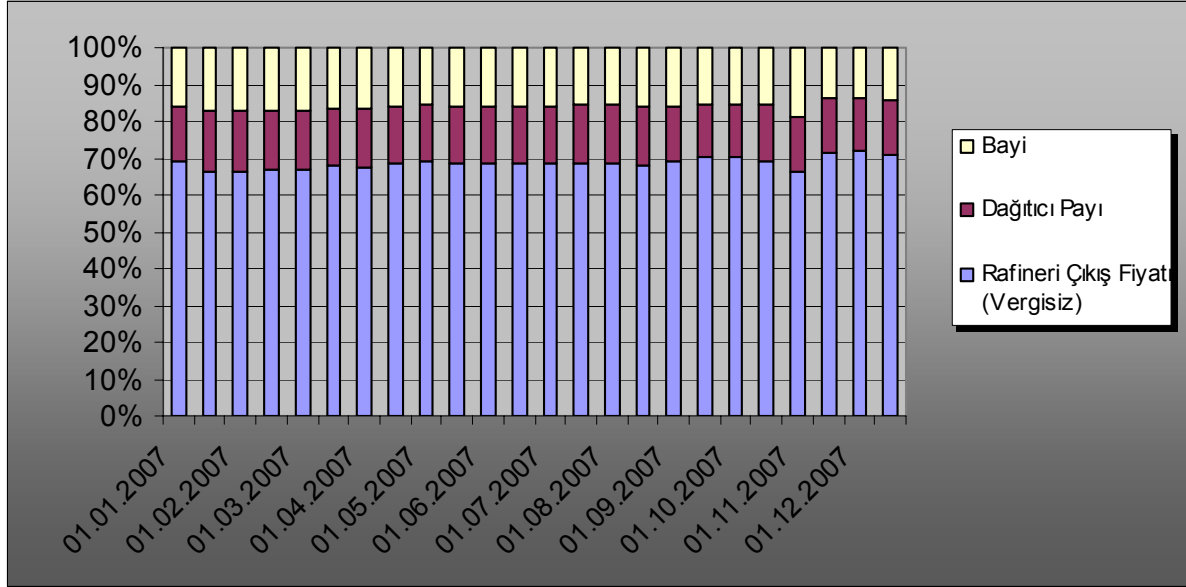
Fuel Oil 6 Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları

Fuel Oil 6 fiyat oluşum paylarında, diğer akaryakıt türlerine göre rafineri çıkış payının daha yüksek oranda olduğu görülmektedir.

Grafik - 21

Motorin 7000 Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları

Motorin 7000 fiyat oluşum paylarının da yıl boyunca birbirine yakın bir seyir izlediği görülmektedir.

4.1.4 Avrupa Birliği'nde Akaryakıt Fiyatları

Bu bölümde Avrupa Birliğine üye 25 ülkede oluşan bayi fiyatları ile bu fiyatların ülkemizdeki eşdeğerleri ile kıyaslamaları irdelenecektir.

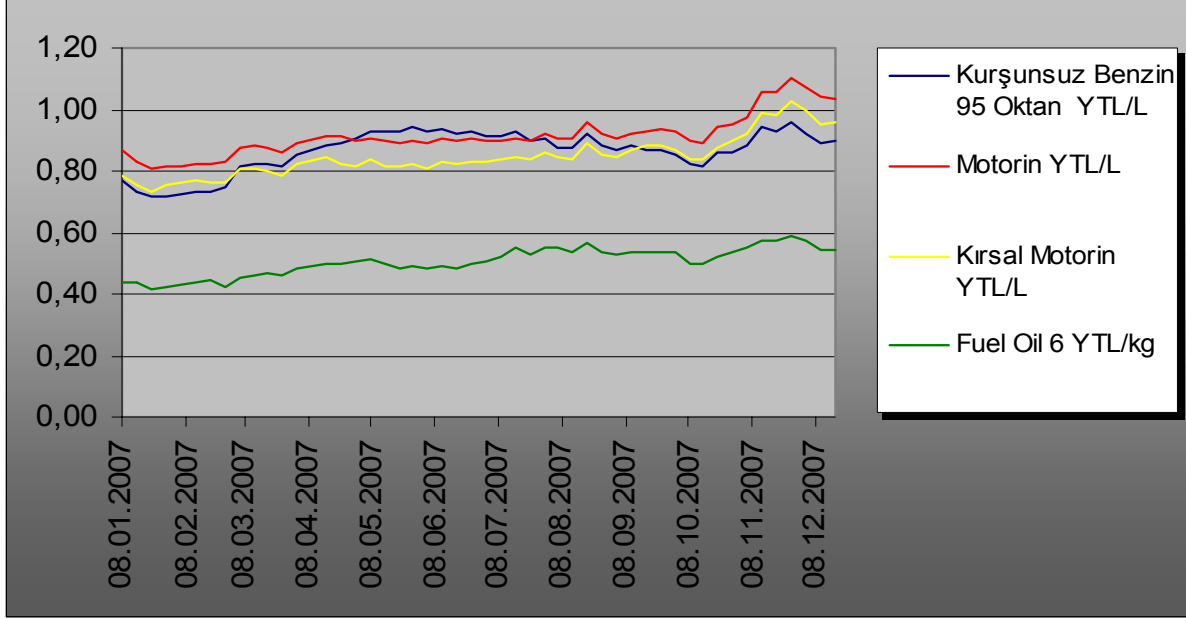
2007 Yılında Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin 50, Kırsal Motorin (Motorin 7000) ve Fuel Oil 6 ürünlerinin vergisiz ve vergili AB (25 Ülke Ortalamaları) Geçerli Bayi fiyat değişimi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo – 40
AB (25 Ülke Ortalamaları) Geçerli Bayi Fiyat Değişimi

Tarih	VERGİLİ				VERGİSİZ			
	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Kırsal Motorin	Fuel Oil 6	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Kırsal Motorin	Fuel Oil 6
	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg
08/01/2007	2,21	1,96	1,13	0,47	0,77	0,87	0,78	0,44
15/01/2007	2,15	1,90	1,09	0,47	0,73	0,83	0,75	0,44
22/01/2007	2,13	1,88	1,06	0,45	0,71	0,81	0,73	0,41
29/01/2007	2,13	1,89	1,09	0,46	0,72	0,81	0,76	0,42
05/02/2007	2,13	1,88	1,09	0,46	0,72	0,81	0,76	0,43
12/02/2007	2,13	1,88	1,10	0,48	0,73	0,82	0,77	0,44
19/02/2007	2,13	1,88	1,09	0,48	0,73	0,82	0,76	0,44
26/02/2007	2,14	1,88	1,09	0,46	0,75	0,83	0,76	0,43
05/03/2007	2,26	1,97	1,16	0,49	0,81	0,88	0,81	0,46
12/03/2007	2,26	1,97	1,15	0,50	0,82	0,88	0,81	0,46
19/03/2007	2,27	1,97	1,14	0,50	0,82	0,88	0,80	0,46
26/03/2007	2,24	1,94	1,12	0,50	0,81	0,86	0,78	0,46
02/04/2007	2,28	1,98	1,17	0,52	0,85	0,89	0,82	0,49
16/04/2007	2,33	2,00	1,20	0,53	0,88	0,91	0,84	0,50
23/04/2007	2,34	2,00	1,17	0,54	0,89	0,91	0,82	0,50
30/04/2007	2,33	1,97	1,16	0,54	0,90	0,90	0,82	0,50
07/05/2007	2,37	1,99	1,22	0,55	0,93	0,91	0,83	0,51
14/05/2007	2,35	1,97	1,19	0,53	0,92	0,90	0,82	0,50
21/05/2007	2,34	1,95	1,19	0,52	0,93	0,89	0,82	0,49
28/05/2007	2,36	1,95	1,20	0,53	0,94	0,90	0,82	0,49
04/06/2007	2,32	1,93	1,17	0,52	0,93	0,89	0,80	0,48
11/06/2007	2,36	1,97	1,21	0,53	0,94	0,91	0,83	0,49
18/06/2007	2,31	1,94	1,19	0,52	0,92	0,90	0,82	0,49
25/06/2007	2,32	1,95	1,20	0,53	0,93	0,91	0,83	0,50
02/07/2007	2,31	1,95	1,21	0,54	0,92	0,90	0,83	0,51
09/07/2007	2,31	1,95	1,21	0,56	0,92	0,90	0,84	0,52
16/07/2007	2,31	1,96	1,22	0,59	0,92	0,91	0,85	0,55
23/07/2007	2,29	1,94	1,21	0,56	0,90	0,90	0,84	0,53
30/07/2007	2,31	1,98	1,24	0,58	0,91	0,92	0,86	0,55
06/08/2007	2,25	1,94	1,22	0,59	0,88	0,90	0,84	0,55
13/08/2007	2,27	1,96	1,21	0,57	0,88	0,91	0,84	0,54
20/08/2007	2,39	2,07	1,29	0,60	0,92	0,96	0,89	0,57
27/08/2007	2,29	1,99	1,23	0,57	0,88	0,92	0,85	0,54
03/09/2007	2,26	1,96	1,22	0,56	0,87	0,91	0,85	0,53
10/09/2007	2,27	1,98	1,25	0,58	0,88	0,92	0,87	0,54
17/09/2007	2,24	1,98	1,27	0,57	0,87	0,93	0,88	0,54
24/09/2007	2,22	1,98	1,27	0,57	0,87	0,94	0,88	0,54
01/10/2007	2,20	1,96	1,24	0,57	0,85	0,92	0,87	0,53
08/10/2007	2,15	1,91	1,21	0,52	0,82	0,90	0,84	0,50
15/10/2007	2,13	1,90	1,20	0,52	0,82	0,89	0,84	0,50
22/10/2007	2,21	1,98	1,23	0,55	0,86	0,94	0,88	0,52
29/10/2007	2,22	1,99	1,24	0,56	0,86	0,95	0,89	0,53
05/11/2007	2,24	2,02	1,28	0,58	0,89	0,98	0,92	0,55
12/11/2007	2,33	2,12	1,36	0,60	0,94	1,05	0,99	0,57
19/11/2007	2,30	2,12	1,35	0,60	0,93	1,06	0,98	0,57
26/11/2007	2,36	2,19	1,41	0,62	0,96	1,10	1,03	0,59
03/12/2007	2,30	2,14	1,37	0,60	0,92	1,07	1,00	0,57
10/12/2007	2,25	2,09	1,31	0,57	0,89	1,04	0,95	0,54
17/12/2007	2,25	2,08	1,32	0,57	0,90	1,03	0,96	0,54

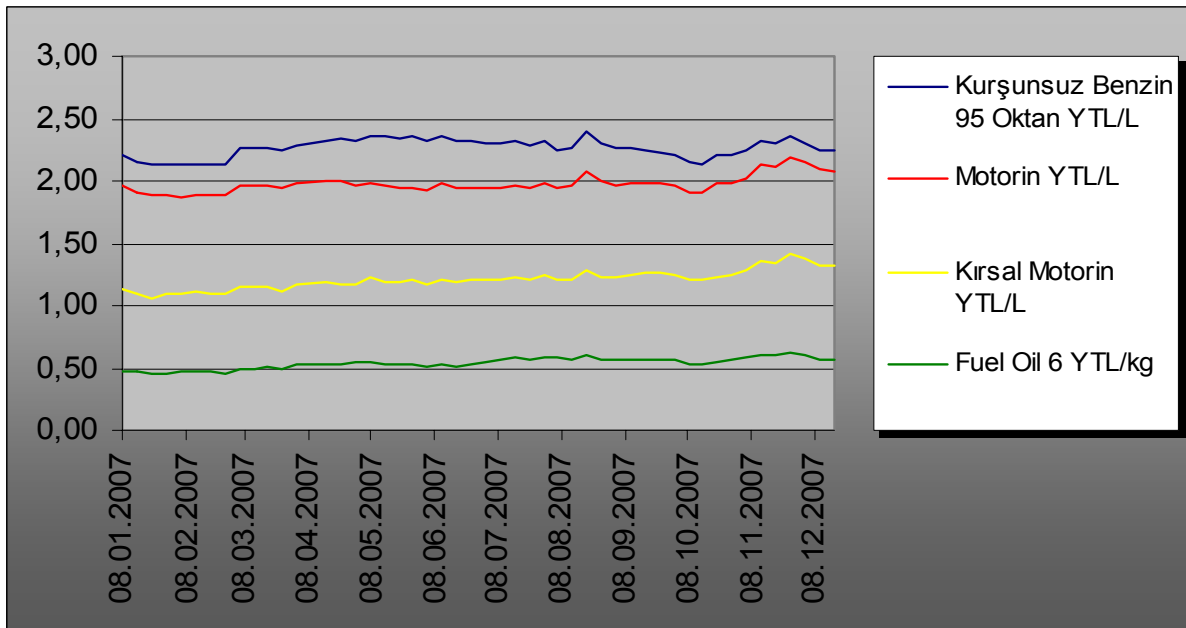
Tabloda yer alan değerler incelendiğinde, Türkiye’de olduğu gibi AB piyasalarında da 2007 yılı son döneminde vergisiz fiyatlar bazında motorin fiyatlarının, benzin türleri fiyatlarının üzerinde olduğu ancak vergi dahil edildiğinde K. Benzin fiyatlarının motorine göre daha yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik - 22
AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergisiz)

Vergisiz bayi fiyatları incelendiğinde, 2007 yılı son döneminde motorin fiyatlarının en yüksek düzeyde olduğu, motorin fiyatlarını Kırsal Motorin ve Kurşunsuz Benzin fiyatlarının izlediği görülmektedir.

Grafik - 23
AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergili)

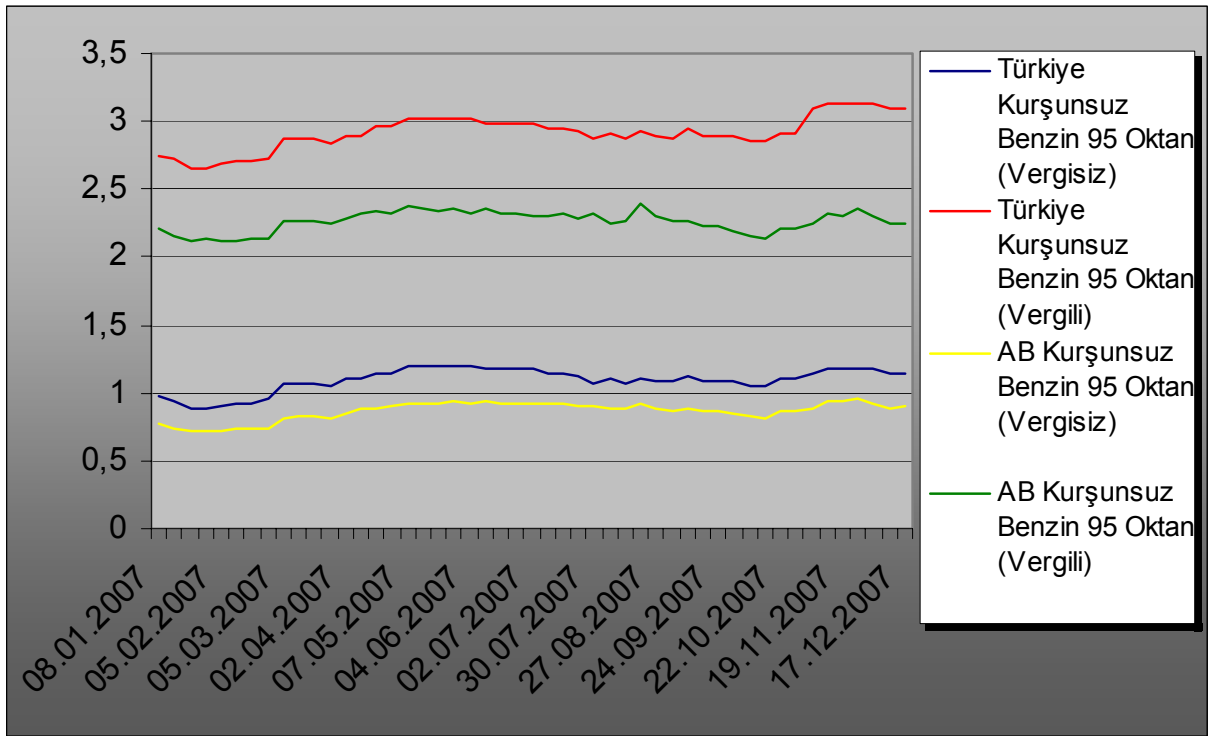

Vergili AB bayi fiyatlarının yıl içindeki seyri incelendiğinde, vergili Kırsal Motorin ile Vergili Motorin 50 fiyatları arasındaki farkın vergisiz fiyatlar arasındaki farkın çok üzerinde olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki grafikler incelendiğinde ülkemizdeki vergisiz fiyatların AB vergisiz bayi satış fiyatlarının daha üstünde seyrettiği görülmektedir. Vergili fiyatlar söz konusu olduğunda ise bu fark çok daha belirgin hale gelmektedir. Fiyat seviyeleri arasındaki belirgin farklara karşın, fiyat hareketlerinin dünya petrol piyasaları ile uyumlu olarak büyük ölçüde paralel bir seyir izlediği değerlendirilmektedir.

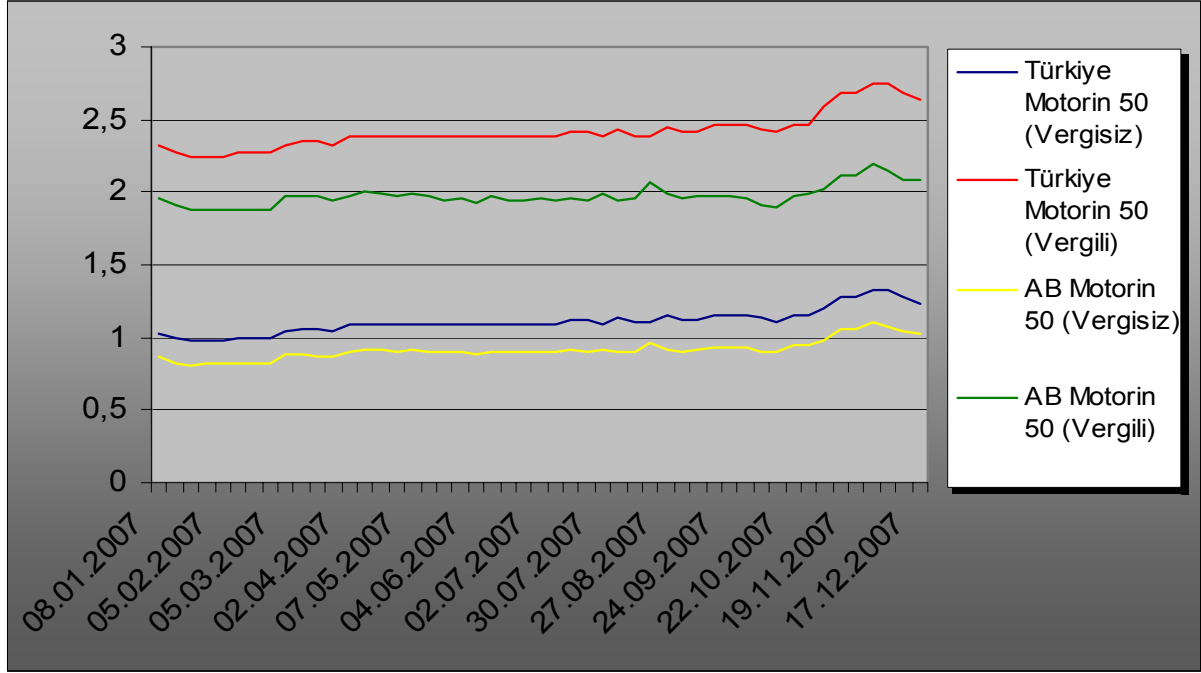
Grafik - 24

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (YTL/L)

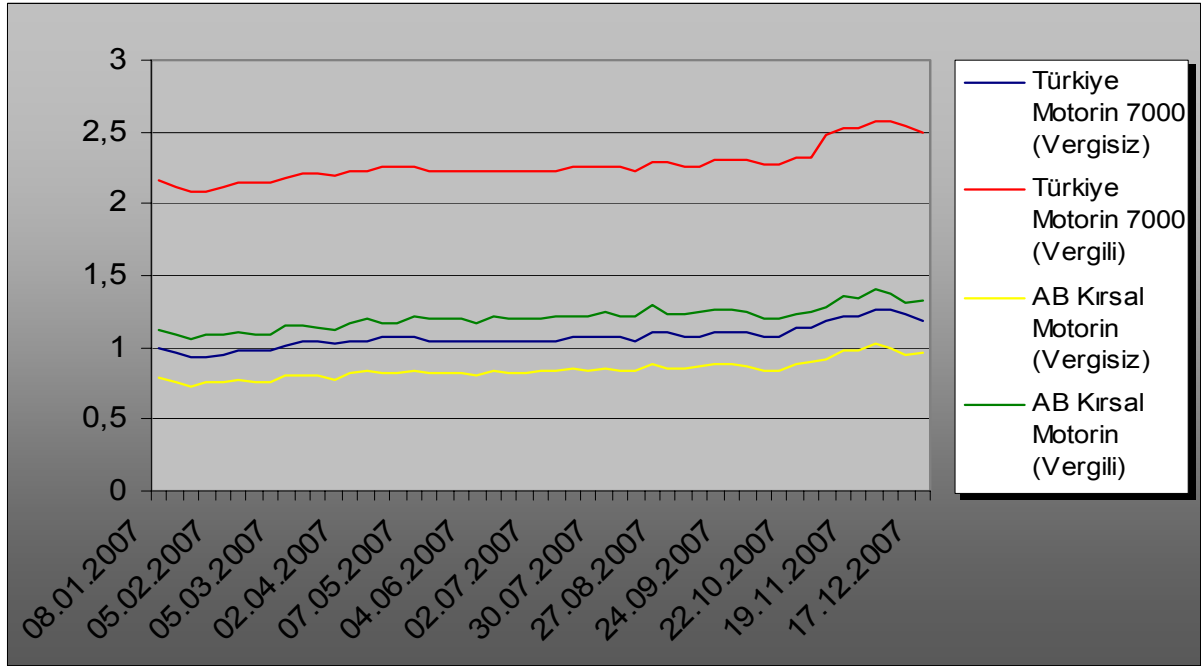
95 Oktan Kurşunsuz Benzin fiyatları karşılaştırması yapıldığında, Türkiye akaryakıt piyasası ile AB piyasası arasındaki vergisiz fiyatlar bazındaki fiyat farkının vergili fiyatlar bazında daha da arttığı gözlemlenmektedir.

Grafik - 25
Motorin 50 (YTL/L)

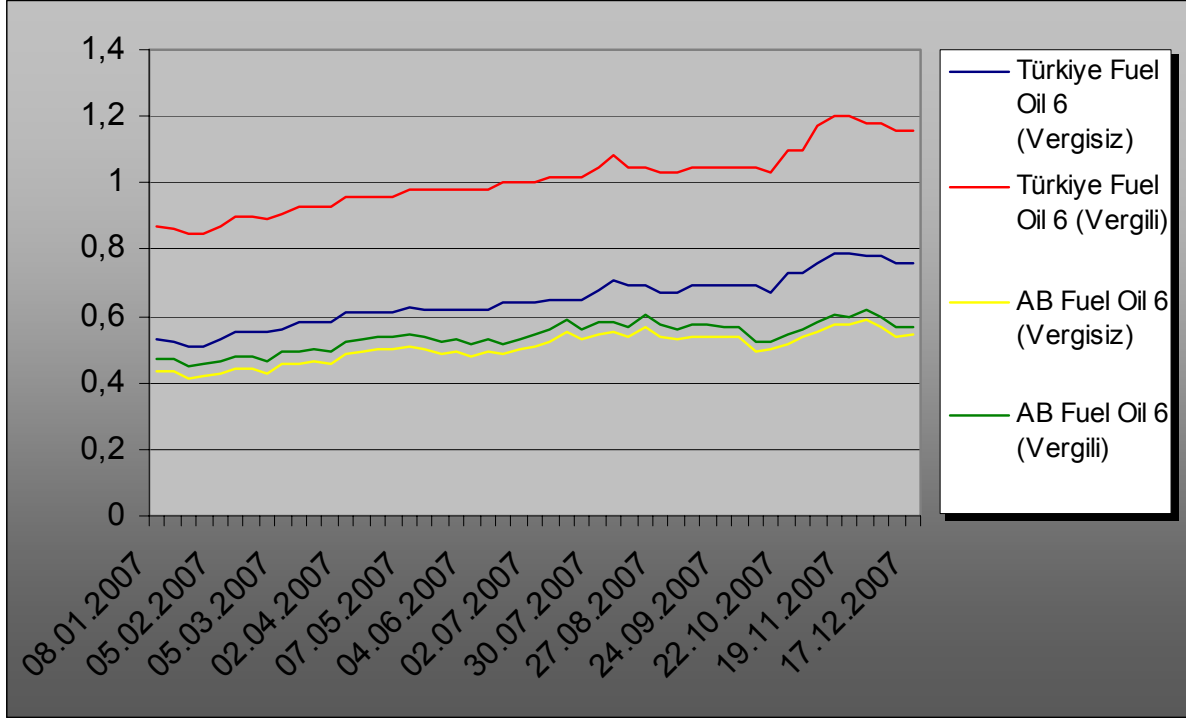
Motorin 50 bazında bir kıyaslama yapıldığında da 95 Oktan Kurşunsuz Benzin bazında yapılan kıyaslamamanın geçerli olduğu görülmektedir.

Grafik - 26
Motorin 7000 (YTL/L)

Motorin 7000 bazında bir kıyaslama yapıldığında, vergili fiyatlar arasındaki farkın diğer akaryakıt türlerine göre çok daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik - 27
Fuel Oil 6 (YTL/kg)

AB akaryakıt piyasası ile Türkiye akaryakıt piyasası arasındaki fiyat farkının hem vergili hem de vergisiz fiyat bazında en belirgin olarak görüldüğü akaryakıt türü Fuel Oil 6'dır. Fuel Oil 6 vergili ve vergisiz bayi fiyatları arasında AB'de son derece sınırlı bir fark gözlemlenmekteyken, Türkiye piyasasında vergisiz ve vergili fiyatlar arasında belirgin bir fiyat farkı olduğu gibi, vergisiz Fuel Oil 6 fiyatının AB'deki vergili Fuel Oil 6 fiyatının bile üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

4.2 Hizmet Faaliyetleri

Hizmet faaliyetleri kapsamında depolama tarifeleri ile iletim tarifeleri irdelenecektir.

4.2.1 Depolama Tarifeleri

Bölgelere göre depolama tarifeleri tabloda görüldüğü şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo – 41
Depolama Tarifeleri

BÖLGESİ	İLİ	LİSANS SAHİBİ	DEP. HİZ. BEDELİ YTL/ GÜN			TESLİM ALMA HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET						TESLİM ETME HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET					
			Gen m³	Dam m³	Bak Ton	KARA TESLİM			DENİZ TESLİM			KARA TESLİM			DENİZ TESLİM		
						Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton
ANKARA	KIRIKKALE	PETLINE	0,33			9,75						9,75					
		TUNOİL	0,33														
		ENERJİ	0,35			1,18						1,18					
		AKPET	0,50	0,50	0,50	7,00	7,00	7,00				7,00	7,00	7,00			
		ALTINBAŞ	0,59			14,12						14,12					
		POAŞ*	0,80			24,00						24,00					
		DAMLA	0,55			20,40						20,40					
		SHELLTURCAS	0,55			13,00						13,00					
		DENGE		4,58	2,60												
ANTALYA	ANTALYA	ÇEKİSAN	0,23			8,46						8,46					
		BÖLÜNMEZ	0,58			17,00			17,00			17,00			17,00		
		POAŞ*	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		SIYAM	0,58			17,00						17,00					
BURSA	GEMLİK	POAŞ*	0,80			24,00				8,40		24,00			8,40		
EDİRNE	TEKİRDAĞ ÇANAKKALE	OPET	0,41			8,10			8,10			8,10			2,87		
		POAŞ	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
HOPA	HOPA	PARK	0,16			1,65			1,65			1,65			1,65		
İSTANBUL	HARAMİDERE	ANADOLU		0,35	0,30												
		ÇEKİSAN	0,23						10,74	16,43			10,74	16,43		10,74	16,43
		AMBARLI	0,26						5,17			5,17			5,17		
		SHELL	0,66						15,00						15,00		
		TOTAL	1,20									6,78			6,78		
		POAŞ*	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
İSKENDERUN	İSKENDERUN İŞDEMİR	AKPET	0,50	0,50	0,50		7,00	7,00	7,00			7,00	7,00	7,00			
		DELTA		0,58	0,58			17,40	17,40				17,40	17,40			
		POAŞ*	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		BİRLEŞİK	0,27														
		EKSİM	0,39														
		SHELLTURCAS	0,50			15,00						15,00					
		TOROS		0,07	0,08		0,06	0,06					0,06	0,06			

BÖLGESİ	İLİ	LİSANS SAHİBİ	DEP. HİZ. BEDELİ YTL/ GÜN			TESLİM ALMA HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET						TESLİM ETME HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET					
			Gen m³	Dam m³	Bak Ton	KARA TESLİM			DENİZ TESLİM			KARA TESLİM			DENİZ TESLİM		
						Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton	Gen m³	Dam m³	Bak Ton
İZMİR	ALİAĞA	SHELLTURCAS	0,28			6,82						6,82					
		OPET	0,49			9,88			3,53			9,88			3,53		
		AKPET	0,50	0,50	0,50		7,00	7,00	7,00			7,00	7,00	7,00			
		ALTINBAŞ	0,59			14,12			14,12			14,12			14,12		
		POAŞ*	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		TOTAL	1,20									6,78			6,78		
		PETKİM	0,30			2,00						2,00					
		BÖLÜNMEZ	0,60			17,00						17,00					
İZMİT	YARIMCA GEBZE DENİZLİ	TURKUAZ	0,23			3,50						3,50					
		ZULFIKARLAR	0,23			3,50			3,50			3,50			3,50		
		İZGİN	0,27			1,59			1,59						0,76		
		GÖREN	0,33			15,00			15,00			15,00			15,00		
		PETLINE	0,30			9,00			3,15			9,00			3,15		
		SHELL	0,26			2,00						2,00			2,00		
		SHELLTURCAS	0,32			6,82						6,82					
		YILPORT	0,33			2,03			2,03			2,03			2,03		
		POLİPORT	0,34														
		OPET	0,32			9,60			3,85			3,85			3,85		
		SOLVENTAŞ	0,38									3,00					
		AKPET	0,50	0,50	0,50	7,00	7,00	7,00				7,00	7,00	7,00			
		POAŞ*	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		TOTAL	1,20									6,78			6,78		
		LUKOİL	0,40			5,60						4,60					
		ALTINTEL															
MERSİN	ATAŞ	BALPET	0,21			3,98			3,18			3,98			3,18		
		OPET	0,49			9,88			3,53		9,88				3,53		
		ENERJİ	0,30			1,00						1,00					
		SİYAM	0,58			17,00			17,00			17,00			17,00		
		AKPET	0,50	0,50	0,50	7,00	7,00	7,00				7,00	7,00	7,00			
		ALTINBAŞ	0,59			14,11			14,11			14,11			14,11		
		POAŞ	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		ATAŞ	0,16	0,16	0,16				6,90	8,40					6,90	6,90	
		ATAŞ	0,16	0,16	0,16				6,90	8,40					6,90	8,40	

BÖLGESİ	İLİ	LİSANS SAHİBİ	DEP. HİZ. BEDELİ YTL/ GÜN			TESLİM ALMA HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET						TESLİM ETME HİZMETİ BEDELİ YTL/ADET					
			Gen m ³	Dam m ³	Bak Ton	KARA TESLİM			DENİZ TESLİM			KARA TESLİM			DENİZ TESLİM		
						Gen m ³	Dam m ³	Bak Ton	Gen m ³	Dam m ³	Bak Ton	Gen m ³	Dam m ³	Bak Ton	Gen m ³	Dam m ³	Bak Ton
SAMSUN	SAMSUN	ALTINBAŞ	0,59			14,41			14,41			14,41					
		POAŞ	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
		TOTAL	1,20									6,78			6,78		
SINOP	BARTIN	GÜVENGAZ	0,68			20,47						6,47			7,16		
TRABZON	TRABZON	POAŞ	0,52	0,57	0,68	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14	15,50	17,24	20,40	5,43	6,03	7,14
	GİRESUN	OPET	0,41			8,10			2,87			8,10			2,87		
GÜNEYDOĞU	GAZİANTEP	ASKAR	0,20			2,00						2,00					
	BATMAN	AKPET	0,50	0,50	0,50	7,00	7,00	7,00				7,00	7,00	7,00			
		BÖLÜNMEZ	0,60			17,00						17,00					
	ŞIRNAK	TPIC	0,70			6,00						6,00					
		GARZAN		0,26	0,28	3,00						3,00					

* Damıtık yakıtlara ilişkin bedel motorine ilişkin olup, bu bedel benzin türleri için; depolama hizmet bedelinde %10, teslim alma ve etme bedellerinde % 11indirimli olarak uygulanmaktadır.

Gümrük Bölgelerine göre 14 bölgeye ayrılmış ve Türkiye genelindeki 74 adet lisanslı depolama tesisini kapsayan depolama hizmetlerinde uygulanan en yüksek tarife 1,20 YTL m³/gün, en ucuz tarife 0,16YTL/m³/gündür.

4.2.2 İletim Tarifeleri

Tablo – 42
İletim Tarifeleri

Bölge	Tesis	Lisans sahibi	Hizmet bedeli
Ankara	Kırıkkale	POAŞ	3,40 YTL/Ton
	Kırıkkale	AKPET	3,53 YTL/Ton
İzmir	Aliağa	POAŞ	3,40 YTL/Ton
	Aliağa	TOTAL	0,24 YTL/Ton
İzmit	Kocaeli (TÜPRAŞ-Kabakoz Mevkii)	AKPET	– Damıtık: 3,53YTL/Ton – Bakiye: 3,00YTL/Ton
	Körfez Terminali	OP-AY	3,82 YTL/Ton
	Derince Tesisi	POAŞ	3,40 YTL/Ton
	Körfez Tesisi	HABAŞ	5,00 YTL/Ton
Mersin	Anadolu Tasfiyehanesi	ATAŞ	4,00 YTL/Ton
İskenderun	Batman-Dörtyol Ham Petrol Boru Hattı	BOTAŞ	– Batman-Dörtyol: 1,93 YTL/Varil – Diyarbakır-Dörtyol: 1,62 YTL/Varil – Sarı-Dörtyol: 0,83 YTL/Varil
	Ceyhan-Kırıkkale Ham Petrol Boru Hattı	BOTAŞ	0,91 YTL/Varil

Gümrük bölgelerine göre 5 ayrı bölgede yer alan 12 adet iletim tesisinin verdikleri hizmet bedellerine göre en düşük İzmir bölgesinde, en yüksek İzmit bölgesinde hizmet verilmektedir.

5. LİSANS HAREKETLERİ

Lisans hareketleri üretim faaliyetleri, ticari faaliyetler, hizmet faaliyetleri ve serbest kullanıcı lisansları bazında irdelenecektir.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunun yürürlüğe girmesiyle piyasada faaliyet gösteren kişilerin lisans başvuruları 01/07/2004 tarihinden itibaren alınmaya başlamış ve lisanslar söz konusu kişilere 19/10/2004 tarihinden itibaren verilmeye başlamıştır. Piyasada faaliyet gösteren firmaların 2004 ve 2005 yılları içerisinde lisans almak için başvurmaları nedeniyle; 2004 – 2005 yılları ilk dönem olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla ilk dönem işlemleri yoğunluk göstermiştir.

5.1 Üretim Faaliyetleri

Üretim faaliyetlerine ilişkin lisanslar, rafinerici lisansları, işleme lisansları (biodizel) ve madeni yağ lisansları kapsamında irdelenecektir.

5.1.1 Rafinerici Lisansları

Tablo – 43
Rafinerici Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	7	2	8	-71	300
Verilen Lisans	4	-	1	-100	-
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	-	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	4	4	5	0	25

2004-2005 döneminde 7 adet rafinerici lisansı başvurusu olmuş ve mevcut 4 adet rafineriye rafinerici lisansı verilmiştir. 2007 yılında rafinerici lisansı başvurularında artış olmuş ancak 1 adet lisans verilmiştir. Dolayısıyla 2007 yılı sonu itibarı ile sonuncusuna ait tesis kurulma aşamasında olmak üzere 5 adet rafinerici lisansı sahibi olmuştur.

5.1.2 İşleme Lisansları

Tablo – 44
İşleme Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	9	275	59	2956	-79
Verilen Lisans	1	3	55	200	1733
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	5	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	1	4	54	300	1250

2004-2005 yılları döneminde oldukça düşük sayıda işleme lisansı başvurusu gerçekleşmiş ve söz konusu dönem içerisinde sadece Petkim Petrokimya Holding Anonim Şirketi'ne işleme

lisansı verilmiştir. İşleme lisansı başvurusunun 2005 yılında çok az olmasının nedeni biodizel üretiminin lisans kapsamında olmamasıdır. 2006 yılında ilk döneme oranla son derece yüksek düzeyde başvuru gerçekleşmiş ancak 3 adet işleme (Biodizel) lisansı verilmiştir. 2007 yılında başvuru sayısı düşmüş, ancak verilen lisans sayısı başvuru sayısına çok yakın olmuştur. 2006 yılında çok sayıda lisans başvurusunda bulunulmuş olmasına rağmen, sınırlı sayıda lisans verilebilmiş olması, piyasaya arz edilebilecek yakıt/biodizel ve otobiodizele ilişkin olarak uygulamaya konulan standartlara uyum sürecinin ancak 2007 yılı itibarı ile sağlanabilmiş olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

5.1.3 Madeni Yağ Lisansları

Tablo – 45

Madeni Yağ Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	294	40	59	-86	48
Verilen Lisans	123	36	40	-71	11
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	13	34	-	162
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	123	146	152	19	4

Madeni yağ lisansı başvuruları ilk dönem içerisinde yoğun bir şekilde olmuş, takip eden yıllarda ise ilk döneme göre ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Ancak bu düşüş normal olup, ilk dönemdeki yoğunluk mevcut tesislerin lisanslandırılması nedeniyle olmuştur. Yıl sonu itibarıyla güncel lisans rakamları incelendiğinde lisanslı tesis sayısının artan bir eğilim gösterdiği görülebilir. İptal edilen ya da sona eren toplam 47 adet lisans sahibinin 23'ü yeniden lisans almıştır.

5.2 Ticari Faaliyetler

Ticari faaliyetler kapsamındaki lisanslar dağıtıcı lisansları, ihrakiye teslimi lisansları ve bayilik lisanslarıdır.

5.2.1 Dağıtıcı Lisansları

Tablo – 46
Dağıtıcı Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	100	23	12	-77	-48
Verilen Lisans	39	15	5	-62	-67
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	3	9	-	200
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	39	51	47	31	-8

2004-2005 yıllarında yoğun bir dağıtıcı lisansı başvurusu gözlemlenmiş ve 39 kişiye lisans verilmiştir. 2006 yılı sonu itibarı ile lisans sayısı 51, 2007 yılı sonunda ise 47 olarak tespit edilmiştir. Söz konusu azalmanın nedeninin piyasanın kendi içerisindeki rekabetten kaynaklandığı düşünülmektedir. Şirket birleşmeleri nedeniyle sona eren lisansların bulunduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Bir diğer önemli husus ise ilk lisanslama dönemi olan 2004-2005 yıllarından sonra piyasaya son derece sınırlı sayıda giriş olmasıdır. Bu durumun oluşmasında, Kanun ile hüküm altına alınmış yıllık asgari 60.000 ton beyaz ürün (benzin ve motorin) satış yükümlülüğü ve asgari stok yükümlülüğü gibi hususların etken olduğu değerlendirilmektedir.

5.2.2 İhrakiye Teslimi Lisansları

İhrakiye teslimi lisanslarına ilişkin lisans hareketleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 47
İhrakiye Teslimi Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	57	21	9	-63	-57
Verilen Lisans	39	14	5	-64	-64
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	-	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	39	53	58	36	9

İhrakiye teslimi lisansı sayısı istikrarlı bir artış sergilemektedir. Yıllara göre verilen lisans sayısı azalmakla birlikte sona eren veya iptal edilen lisans olmaması nedeniyle 2007 yılı sonu itibarıyla güncel lisans sayısı 58'e ulaşmıştır.

5.2.3 Bayilik Lisansları

Tablo – 48
Bayilik Lisansı İşlemleri

	İstasyonlu			İstasyonsuz			Değişim (%) İstasyonlu		Değişim (%) İstasyonsuz	
	2004 – 2005	2006	2007	2004 – 2005	2006	2007	2004-2005 / 2006	2006 / 2007	2004– 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	12897	1474	1356	3159	970	454	-89	-8	-69	-53
Verilen Lisans	11445	1464	1278	2585	881	427	-87	-13	-66	-52
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	172	1194	976	61	299	484	594	-18	390	62
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	11273	11543	11845	2524	3106	3049	2	3	23	-2

2004-2005 yılında piyasanın yeni oluşumu nedeniyle bayilik lisansı başvurularında büyük bir yoğunluk olmuştur. Buna paralel olarak verilen lisans sayısı da yüksek olmuştur. 2006 yılına girildiğinde başvuru sayılarında düşme gözlemlenmiştir. Yapılan başvuruların genel dağılımı incelendiğinde İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatını almış olan, yeni tesis açan ve mevcut tesisleri devralan kişiler olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönem içerisinde sona erdirilen lisansların çoğunluğu tesislerin devredilmesi nedeniyle olmuştur. 2007 yılında ise bayilik lisansı (istasyonsuz) başvurularında düşüş gözlenmiştir. Söz konusu düşüşün nedeni Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde yapılan değişiklik sonucunda 2007 sonundan itibaren istasyonsuz bayilerin beyaz ürün satışı yapamayacak olmasıdır. 2006 ile 2007 yılları karşılaştırıldığında istasyonsuz bayilerin lisanslarının iptal veya sona erdirilme oranı yaklaşık olarak %60 artmış, başvurular ise %50 azalmıştır. İstasyonsuz bayilerin bir kısmı istasyon satın almak yoluyla, istasyonsuz bayilik lisanslarını sona erdirmeye talebinde bulunmuş ve istasyonlu bayilik lisansı olarak faaliyetlerine devam etmişlerdir. Genel olarak bakıldığında 2006 yılından itibaren bayilik lisansı (istasyonlu) sayısında sarasıyla %2 ve %3 gibi bir artış meydana gelmiş ve bu eğilimin aynı oranlarda devam etmesi beklenmektedir. Bayilik lisansı (istasyonsuz) sayısında 2006 yılında %23 artış olmakla birlikte 2007 yılında yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı %2 azalma görülmüştür.

5.3 Hizmet Faaliyetleri

Hizmet faaliyetleri kapsamında depolama, iletim ve taşıma faaliyetlerine ilişkin lisans hareketleri irdelenecektir.

5.3.1 Depolama Lisansları

Tablo – 49

Depolama Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	107	20	28	-81	40
Verilen Lisans	63	17	11	-73	-35
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	3	4	10	33	150
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	60	73	74	22	1

Lisanslı depolama tesislerinin sayısı, 2007 yılı sonu itibarı ile bir önceki yıla göre hemen hemen aynı düzeyde kalmıştır. Özellikle 2007 yılında sona erdirilen ya da iptal edilen lisans sayısının yüksek olması, lisans sahiplerinin yükümlülüklerini yerine getirememesinden ya da tesislerin devredilmesinden kaynaklanmaktadır.

5.3.2 İletim Lisansları

Tablo – 50

İletim Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	12	4	9	-67	125
Verilen Lisans	6	1	4	-83	300
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	-	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	6	7	11	17	57

2004-2005 yıllarında toplam 6 adet iletim lisansı verilmiştir. 2006 yılında iletim lisansı başvurusu sayısında düşüş olmuş ve buna paralel olarak verilen lisans sayısı da düşmüştür. 2007 yılında başvuruların artması neticesinde toplam verilen iletim lisansı sayısı 11 olmuştur.

5.3.3 Taşıma Lisansları

Tablo – 51
Taşıma Lisansı İşlemleri

	Karayolu			Denizyolu			Demiryolu			Değişim (%) Karayolu		Değişim (%) Denizyolu		Değişim (%) Demiryolu	
	2004 – 2005	2006	2007	2004 – 2005	2006	2007	2004 – 2005	2006	2007	2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007	2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007	2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Verilen Lisans	960	3084	570	98	22	54	-	3	3	221	-82	-78	145	-	0
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	5	11	47	12	10	66	-	-	-	120	327	-17	560	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	955	4028	4551	86	98	86	-	3	6	322	13	14	-12	-	100

2004-2005 yıllarında, taşıma lisansı başvurularında bayilik lisansı başvurularının aksine yüksek bir başvuru sayısı gerçekleşmemiştir. Özellikle taşıma lisansı (karayolu) başvurularında 2006 yılında önemli bir artış meydana gelmiş ve buna paralel olarak verilen lisans sayısı da yüksek olmuştur. Taşıma yetki belgesi için ilgili mevzuat tarafından verilen süre sonunun bu yıla denk gelmesi, bu durumun oluşumunda en büyük bir etkidir. Karayoluna ilişkin verilen lisanslarda 2006 yılında artış olması ile birlikte 2007 yılında yaklaşık olarak %80 bir azalma olmuştur.

Denizcilik Müsteşarlığı tarafından verilen “Denize Elverişlilik” belgesinin süresinin dolması ya da lisans süresinin 2 yıl olmasından dolayı lisanslarında belirtilen süre içerisinde lisansların süre uzatımı için başvurulmaması nedeniyle 2007 yılında yüksek oranda denizyolu taşıma lisansı sona erdirilmiştir. 2007 yılında görülen %145 oranındaki artış, lisansı sona eren kişilerin yeniden lisans için başvurmaları nedeniyle olmuştur.

Taşıma lisansı (demiryolu) verilerine bakıldığında çok büyük bir hareket gözlemlenmemektedir. Lisans sahipleri kamu, rafinerici lisansı ve dağıtıcı lisansına sahip kişiler ile nakliye şirketleridir.

5.4 Diğer

5.4.1 Serbest Kullanıcı Lisansları

Tablo – 52

Serbest Kullanıcı Lisansı İşlemleri

	2004 - 2005	2006	2007	Değişim (%)	Değişim (%)
				2004 – 2005 / 2006	2006 / 2007
Başvuru	139	73	37	-47	-49
Verilen Lisans	103	48	23	-53	-52
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	10	81	23	710	-72
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	93	60	60	-35	0

Serbest kullanıcı lisanslarında tüm yıllara bakıldığında bir hareketlilik gözlemlenmektedir. 2004-2005 ve 2006 yıllarında 150'ye yakın lisans verilmiş ve verilen lisansların yarısından fazlası aynı dönemler içerisinde sona erdirilmiş ya da iptal edilmiştir. 2007 yılı sonu itibarıyla yürürlükteki lisans sayısı 2006 ile aynı kalmıştır. Serbest kullanıcı lisanslarında görülen değişimler; lisansların bir yıl süre ile verilmesinden, lisans sahiplerinin zamanında süre uzatımı talep etmemesinden veya kullanım miktarlarının serbest kullanıcı limitinin altına düşmesinden kaynaklanmaktadır.

6. MÜSTAKİL DEPOLAMA KAPASİTELERİ

Depolama alt başlığı olan dağıtıcı lisansı sahiplerinin yaklaşık 67 bin m³'lük depolama kapasitesi de dikkate alındığında; depolama lisansı sahipleri ile depolama alt başlığına sahip dağıtıcı lisansı sahiplerinin toplam depolama kapasitesi yaklaşık olarak 3,95 milyon m³'tür.

Tablo – 53

Depolama Alt Başlığı Olan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri

Adı	İli	Statü	Kapasite (m ³)
Selahattin Kaleli Petrolcülük Ticaret Limited Şirketi	Kırıkkale	Gümrüklü	4.700
Turkuaz Petrol Ürünleri Anonim Şirketi	Kırıkkale	Gümrüklü	10.690
Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi	Ankara	Gümrüklü	3.750
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	Kocaeli	Antrepo	16.460
BP Petrolleri Anonim Şirketi	Bursa	Antrepo	26.381
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol Sanayi Ticaret Anonim Şirketi	Gaziantep	Gümrüklü	4.483
Bölünmez Petrolcülük Anonim Şirketi	Ankara	Gümrüklü	715
Toplam			67.179

Depolama alt başlığı sahibi rafinerici lisansı sahiplerinin de yaklaşık 4,05 milyon m³ depolama kapasitesi olduğundan, toplam depolama kapasitesi yaklaşık 8 milyon m³'tür.

Tablo – 54

Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)

Rafineri Adı	Ürün ve Ara Ürün	Ham Petrol	Toplam
Tüpraş Batman Rafinerisi	118.000	29.000	147.000
Tüpraş Kırıkkale Rafinerisi	600.000	413.000	1.013.000
Tüpraş İzmir Rafinerisi	948.000	468.000	1.416.000
Tüpraş İzmit Rafinerisi	758.000	719.000	1.477.000
TOPLAM	2.424.000	1.629.000	4.053.000

6.1 Petrol Stokları

Petrol piyasasında stok tutma yükümlülüğü bulunan dağıtıcı şirketler, serbest kullanıcılar ve rafinerilerin 2007 yılında tuttıkları stok miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 55

Petrol Stok Miktarları

Ay	Dağıtıcı Şirketler	Serbest Kullanıcılar	Rafinerici		Toplam
			Ürün Stoğu	Ham Petrol Karşılığı Stok	
Ocak	1.098.131	147.894	1.219.556	942.072	3.407.653
Şubat	1.065.663	124.097	1.291.177	1.000.791	3.481.728
Mart	1.056.346	113.759	1.237.515	1.042.108	3.449.728
Nisan	1.124.792	119.436	1.252.595	1.193.851	3.690.674
Mayıs	1.207.238	117.202	1.219.744	1.178.827	3.723.011
Haziran	1.170.326	127.262	1.286.664	1.194.713	3.778.965
Temmuz	1.069.209	105.493	1.029.258	1.041.903	3.245.863
Ağustos	1.085.634	113.393	985.648	1.170.694	3.355.369
Eylül	1.066.406	121.700	1.288.391	1.032.730	3.509.227
Ekim	1.011.394	228.324	1.242.184	1.121.872	3.603.774
Kasım	1.081.744	98.943	1.370.937	1.111.397	3.663.021
Aralık	1.194.248	97.482	1.262.760	818.215	3.372.705

2007 yılı boyunca yaklaşık olarak 3,5 milyon ton petrol stoğu tutulmuştur.

7. PETROL KALİTE SİSTEMİ

25/04/2007 tarihli ve 26503 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren bir yönetmelik değişikliğiyle, “*Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelik*” kapsamında; analiz, muayene ve doğrulama raporlarının; tanzim edilmesi gereken işlemlerde, yükümlülerinde, tanzime ve ibrazına ilişkin usul ve esaslarda ve raporların kapsamlarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Yeniden yapılandırılan sistem için, Kurumumuz internet sayfasında, Petrol Kalite Sistemi (PKS) başlıklı buton oluşturulmuş, böylece konuya ilişkin tüm bilgi, belgeler ve gelişmelerin güncel olarak izlenmesi sağlanmıştır.

Kurumumuz internet sayfasında;

- a) Yeni formların ihdası, ihdas edilmiş formların iptali ile tablo ve formlarda yapılacak değişiklikler,
- b) Rapor formlarının ihdas, iptal ve değişiklikleri,
- b) Teknik düzenlemelerde yer alan deney yöntemleri, mülga ve güncel halleriyle ilan edilmektedir.

Petrol Kalite Sistemi altında oluşturulan sekiz başlık aşağıda açıklanmaktadır:

7.1 Duyurular

Yıl içerisinde 5 duyuru yapılmıştır.

7.2 Petrol Türleri

Petrol esaslı yaklaşık 17.000 madde bulunduğu bilinmesine karşın, bunlardan; ham petrol, akaryakıtlar, akaryakıtla harmanlanan ürünler, akaryakıt harici ürünler (madeni yağ, baz yağ ve petrol esaslı olan ve olmayan diğer maddeler) düzenleme kapsamındadır.

Düzeleme kapsamında olan petroller ve yıl içinde yapılan değişiklikler aşağıda özetlenmektedir.

a) **Ham petrollerde**, 2007 yılı içerisinde değişiklik olmamış, halen 2 madde ham petrol olarak sayılmaktadır. Günümüzde;

GTİP No	Tanım
2709.00.10.00.00	Tabii gazın kondanseleri
2709.00.90.00.00	Diğerleri

tanımlı maddeler ham petrol sayılmaktadır.

b) Akaryakıtlarda;

Genel Kullanım Amaçlı (GKA) akaryakıtlarda, 2007 yılı içinde değişiklik olmamış, “Motorin 500” ve “Motorin 2000” 01/01/2008 tarihinde dolaşımdan kaldırılmış “Motorin 1000” isimli yeni bir ürün piyasaya arz edilmiştir. Günümüzde aşağıda resmi isimleri, GTİP No’ları ve GTİP tanımları verilen;

Resmi İsmi	GTİP No	Tanım
Yakıt Nafta	2710.11.15.00.11	Yakıt Nafta
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	2710.11.45.00.11	Kurşunsuz benzin 95 oktan
Katkılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	2710.11.45.00.12	Katkılı kurşunsuz benzin 95 oktan
Kurşunsuz Benzin 98 Oktan	2710.11.49.00.11	Kurşunsuz benzin 98 oktan
Gazyağı	2710.19.25.00.11	Gazyağı
Motorin	2710.19.41.00.11	Motorin
Kırsal Motorin	2710.19.45.00.12	Kırsal Motorin
Fuel Oil 3	2710.19.61.00.11	Fuel oil 3
Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı)	2710.19.63.00.11	Fuel oil 4 (Kalorifer Yakıtı)
Fuel Oil 5	2710.19.65.00.11	Fuel oil 5
Fuel Oil 6	2710.19.69.00.11	Fuel oil 6
Otobiodizel	3824.90.97.90.54	Oto Biodizel
Yakıtbiodizel	3824.90.97.90.55	Yakıt Biodizel

maddelerinin akaryakıt olarak kullanımına izin verilmektedir. 01/07/2008 tarihine kadar, tabloda; “Motorin” olarak ifade edilen akaryakıt için “Motorin 50”, “Kırsal Motorin” olarak ifade edilen akaryakıt için “Motorin 1000” resmi isimleri kullanılacaktır.

Özel Kullanım Amaçlı (ÖKA) akaryakıtlarda, “Denizcilik” ve “Havacılık” yakıtları olarak adlandırılan kategorilerde değişiklik yapılmamıştır.

Havacılık yakıtlarında tamamı ÖKA niteliğinde olan üç maddeden oluşan yakıt sayısında değişiklik yapılmamıştır. Günümüzde;

GTİP No	Tanım
2710.11.31.00.00	Uçak Benzini
2710.11.70.00.00	Benzin Tipi Jet Yakıtı
2710.19.21.00.00	Jet Yakıtı

tanımlı maddeler havacılık yakıtı (ihrakiye) sayılmaktadır.

Denizcilik yakıtlarında ÖKA nitelikli 4’ü motorin, 10’u fuel oil türü on dört maddeden oluşan yakıt sayısında değişiklik yapılmamıştır. GKA motorin ve fuel oillerin de denizcilik yakıtı olarak kullanılması nedeniyle, GKA motorinlere ilişkin olarak yukarıda açıklanan değişiklikler bu piyasaya yansımıştır.

Günümüzde;

GTİP	Tanımı ve Resmi İsmi
2710.19.49.00.13	Deniz Motorini (DMX)
2710.19.49.00.14	Deniz Motorini (DMA)
2710.19.49.00.15	Deniz Motorini (DMB)
2710.19.49.00.16	Deniz Motorini (DMC)
2710.19.69.00.12	Denizcilik Yakıtı (RMA-30)
2710.19.69.00.13	Denizcilik Yakıtı (RMB-30)
2710.19.69.00.14	Denizcilik Yakıtı (RMD-80)
2710.19.69.00.15	Denizcilik Yakıtı (RME-180)
2710.19.69.00.16	Denizcilik Yakıtı (RMF-180)
2710.19.69.00.17	Denizcilik Yakıtı (RMG-380)
2710.19.69.00.18	Denizcilik Yakıtı (RMH-380)
2710.19.69.00.21	Denizcilik Yakıtı (RMK-380)
2710.19.69.00.22	Denizcilik Yakıtı (RMH-700)
2710.19.69.00.23	Denizcilik Yakıtı (RMK-700)

tanımlı maddelerin yanı sıra, GKA 3 Motorin, 4 Fuel Oil türü de denizcilik amaçlı olarak kullanılmaktadır. Halen 21 akaryakıt denizcilik amaçlı olarak kullanılmaktadır.

c) Akaryakıt Harici Ürünler ve Diğerleri:

Kurumumuzca yapılan düzenlemeler kapsamındaki petrollerden;

- a) Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ithalat rejimi kapsamında her yıl yayımlanmakta olan “Solvent ve Bazı Petrol Ürünleri İthaline İlişkin Tebliğ” kapsamında sayılan, ithalatı kontrol altında tutulan, bazılarının ise iç pazarda üretimden satışı izlenen maddeler “akaryakıt harici ürünler”,
- b) Bir kısmı (GTİP numarası 27 ile başlayanları) “akaryakıt harici ürün” sayılan “madeni yağlar”,
- c) Akaryakıt harmanlama ürünü sayılan maddeler, düzenleme kapsamındadır.

Akaryakıt harici ürün (AHÜ) sayılan maddeler; DTM ile eşzamanlı yapılan düzenlemeler çerçevesinde belirlenmektedir. Halen;

GTİP No	Tanım
2707.10.10.00.00 ¹	Benzol (benzen): Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus olanlar
2707.10.90.00.00 ¹	Benzol (benzen): Diğer amaçlar için kullanılanlar
2707.20.10.00.00 ¹	Toluol (toluen): Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus olanlar
2707.20.90.00.00 ¹	Toluol (toluen): Diğer amaçlar için kullanılanlar
2707.50.90.00.11 ¹	Solvent nafta (çözücü nafta): ASTM D 86 Metodu ile 250°C de hacim itibariyle % 65 veya daha fazlası (kayıplar dahil) damıtılan diğer aromatik hidrokarbon karışımları :
2707.99.99.00.00 ¹	Diğerleri
2707.10.10.00.00 ¹	Benzol (benzen): Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus olanlar
2710.11.11.00.00	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar
2710.11.21.00.00	White Spirit
2710.11.25.00.00	Diğerleri
2710.11.41.00.00	İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler oktanı (RON) 95'den az olanlar
2710.11.51.00.00	Oktanı (RON) 98 den az olanlar
2710.11.59.00.00	Oktanı (RON) 98 veya daha fazla olanlar
2710.11.90.00.11	Diğer solventler (Çözücüler)
2710.11.90.00.19	Diğerleri
2710.19.11.00.00	Özel İşleme tabi tutulacak olanlar
2710.19.15.00.00	2710.19.11.00 alt pozisyonunda belirtilen işlemlerden başka bir işlemle kimyasal değişime tabi tutulacak olanlar
2710.19.29.00.00	Diğerleri
2710.19.31.00.00	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar

2710.19.35.00.00	2710.19.31.00 alt pozisyonunda belirtilen işlemlerden başka bir işlemle kimyasal değişime tabi tutulacak olanlar
2710.19.45.00.18	Diğerleri
2710.19.49.00.19	Diğerleri
27.10.19.51.00.00	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar
27.10.19.55.00.00	2710.19.51.00 alt pozisyonunda belirtilen işlemlerden başka bir işlemle kimyasal değişime tabi tutulacak olanlar
2710.19.71.00.00	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar
2710.19.75.00.00 ²	2710.19.71.00 alt pozisyonunda belirtilen işlemlerden başka bir işlemle kimyasal değişime tabi tutulacak olanlar
2710.19.81.00.00 ³	Motor yağları, kompresör yağlama yağları, türbin yağlama yağları
2710.19.83.00.00 ³	Hidrolik amaçlara mahsus sıvı yağlar
2710.19.85.00.00 ³	Beyaz yağlar, sıvı parafin
2710.19.87.00.00 ³	Dişli yağları ve redüktör yağları
2710.19.91.00.00 ³	Metal işlemeye mahsus bileşikler, kalıp çıkarma yağları, aşınmayı önleyici yağlar
2710.19.93.00.00 ³	Elektrik izolasyonuna mahsus yağlar
2710.19.99.00.21 ²	Spindle Oil
2710.19.99.00.22 ²	Light Neutral
2710.19.99.00.23 ²	Heavy Neutral
2710.19.99.00.24 ²	Bright Stock
2710.19.99.00.25	Diğer madeni yağlar
2710.19.99.00.98 ²	Diğerleri
2901.10.00.90.11	Hekzan
2901.10.00.90.12	Heptan
2901.10.00.90.13	Pentan
2902.11.00.00.00	Sikloheksan
2902.20.00.00.00	Benzen (benzol)
2902.30.00.00.00	Toluen (toluol)
2902.41.00.00.00	o-Ksilen
2902.42.00.00.00	m-Ksilen
2902.44.00.00.00	Ksilen izomerleri karışımları
2909.19.90.00.13 ⁴	Metil tersiyer bütül eter (MTBE)

Not: 2710.19.41.00.18 GTİP numaralı madde Kurul Kararı alınmamış olmasına karşın Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın "Solvent ve Bazı Petrol Ürünlerinin İthaline İlişkin Tebliğ (2008/12) de yer almıştır.

1 Petrol esaslı değildir.

2 Baz yağ olarak da sayılmaktadır.

3 Madeni ya olara da sayılmaktadır.

4 Akaryakıtı harmanlanan ürün olarak da sayılmaktadır.

tanımlı maddeler AHÜ olarak işlem görmektedir.

Madeni yağların, sınıflandırılması ve ayırıcı temel özelliklerinin belirlenmesindeki duraksamaların önlenmesi amacıyla, ayırıcı özellikler belirlenmeksizin yapılan ulusal açılımların kaldırılması önerisi benimsenmiş ve madeni yağların sınıflandırılmasında AB nomenklatürü esas alınmıştır. Böylece 2007 yılında 29 olan madeni yağ sayılan madde sayısı 14’e düşürülmüştür. Halen;

GTİP No	Tanım
2710.19.81.00.00	Motor yağları, kompresör yağlama yağları, türbin yağlama yağları
2710.19.83.00.00	Hidrolik amaçlara mahsus sıvı yağlar
2710.19.85.00.00	Beyaz yağlar, sıvı parafin
2710.19.87.00.00	Dişli yağları ve redüktör yağları
2710.19.91.00.00	Metal işlemeye mahsus bileşikler, kalıp çıkarma yağları, aşınmayı önleyici yağlar
2710.19.93.00.00	Elektrik izolasyonuna mahsus yağlar
2710.19.99.00.25	Diğer madeni yağlar
3403.11.00.00.00	Dokumaya elverişli maddelerin, deri ve köselenin, post ve kürklerin veya diğer maddelerin işlenmesine mahsus müstahzarlar
3403.19.10.00.00	Esas madde olarak kabul edilmemek şartıyla, ağırlık itibarıyla % 70 veya daha fazla petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içerenler
3403.19.91.00.00	Makina, cihaz ve taşıtların yağlanması için kullanılan müstahzarlar
3403.19.99.00.00	Diğerleri
3403.91.00.00.00	Dokumaya elverişli maddelerin, deri ve köselenin, post ve kürklerin veya diğer maddelerin işlenmesine mahsus müstahzarlar
3403.99.10.00.00	Makina, cihaz ve taşıtların yağlanması için kullanılan müstahzarlar
3403.99.90.00.00	Diğerleri

tanımlı maddeler madeni yağ sayılmaktadır. Bunlardan 7 tanesi “akaryakıt harici ürün” listesinde yer almaktadır.

Akaryakıt harmanlanan ürün sayılan 4 madde bulunmaktadır. Halen;

GTİP No	Tanım
2207.20.00.10.13	Dökme etil alkol
2207.20.00.10.14	Ambalajlı etil alkol
2909.19.90.00.13	Metil tersiyer bütül eter (MTBE)
3824.90.97.90.54	Otobiodizel

tanımlı maddeler akaryakıt harmanlanan ürün olup, bunlardan “otobiodizel” aynı zamanda akaryakıt, MTBE akaryakıt harici ürün niteliğindedir.

7.3 Teknik Düzenlemeler

GKA akaryakıt türlerinin tümü ve ÖKA akaryakıtlardan denizcilik yakıtları için teknik düzenleme yapılmıştır. Petrol piyasasına arz edilen maddelerle ilgili 8 teknik düzenleme (değişiklikler hariç) bulunmakta olup, 2007 yılında sadece etanol harmanlanmış benzin türlerinin buhar basıncı değerlerini artıran TSE Standardının uyumlaştırılması amacıyla 1 teknik düzenlemede değişiklik yapılmıştır.

7.4 Analiz Raporu

Mevzuatımızda, analiz raporlarına ilişkin olarak yer alan hükümler güncelleştirilerek; “Rapor Gerektiren İşlemler”, “Muafiyetler”, “Yükümlüler” ve “Raporların Yeniden Kullanımı” başlıkları altında derlenerek, kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

7.5 Özellikler

Piyasada dolaşımına izin verilen akaryakıtlardan GKA’ların tümü, ÖKA akaryakıtlardan ise sadece denizcilik yakıtları teknik düzenleme kapsamında alınmıştır. Teknik düzenlemelerde atıfta bulunulan standartlarda yer alan özellikler; “Fiziki”, “Eşik”, “Damıtma”, “Oksijenlendirici”, “Bileşen”, “Özellik” ve “Diğer” başlıkları altında sınıflandırılarak, bunlara hangi deney yöntemleri ile bakılacağı açıklanmaktadır.

7.6 Rapor Formları

GKA akaryakıtların tümünün, ÖKA akaryakıtlardan sadece denizcilik yakıtlarının piyasada arzında ve piyasada dolaşımında tanzim edilmesi gereken sekiz adet form örneği oluşturulmuş olup, formlar Kurum internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Doğrulama ve muayene raporları için ayrı formlar ihdas edilmemiş olup, bunların tanziminde, ilgili analiz raporlarının laboratuvarlarca doldurulması gereken bölümlerinin kullanılması uygun görülmüştür.

Analiz ve doğrulama raporları, Türkiye’de yerleşik olmayan akredite laboratuvarlarca tanzim edilmiş olmaları halinde, İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinden birinde tanzim edilmiş olsa dahi geçerli olmaktadır.

7.7 Deney Yöntemleri

Teknik düzenlemeler kapsamında, atıfta bulunulan standartlarda yer alan özellik değerlerinin laboratuvarlarca belirlenmesinde kullanılacak “deney yöntemleri” ne ilişkin deney yöntemi standartlarının sürümünün veya tümünün değiştirilmesinde oluşabilecek gecikmelerin önlenmesi ve bu değişikliklerin her seferinde teknik düzenlemelerde değişiklik yapılmak suretiyle güncelleştirilmesinin getireceği gecikme ve külfetlerin önlenmesi amacıyla, teknik düzenlemelerde atıfta bulunulan deney yöntemlerine ilişkin standartların güncel halde internet aracılığıyla yayımı sağlanmaktadır.

7.8 Muayene Sevk Kağıdı

Kurumumuzca gözetim ve denetimle yetkilendirilen kişilerce kullanılacak olan muayene sevk kağıdı formu, tüm akaryakıt türleri için ortak olarak kullanılmaktadır.

Muayene sevk kağıdında tespit edilmesi istenilen duruma özgü özelliklere bakılması imkanı da sağlanarak, numunelerin tam test yapılmaksızın da değerlendirilmesi sağlanmaktadır.

8. PETROL PİYASASINDA ULUSAL MARKER UYGULAMASI VE AKREDİTE LABORATUVAR KURULMASI ÇALIŞMALARI

8.1 Ulusal Marker Uygulaması

Ülkemiz petrol piyasasında dolaşımda olan akaryakıtın, piyasaya yasal yollardan girip girmediğinin tespit edilerek, kaçak ve standart dışı ürün satışının önlenmesi amacıyla 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 18 inci maddesi ile Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelik uyarınca, ulusal marker (UM) uygulaması 01/01/2007 tarihinde başlamıştır.

Ulusal marker ve ulusal marker ile işaretlenen akaryakıt içerisindeki ulusal marker oranını ölçen kontrol cihazları, Kurumumuz ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında 17/03/2006 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü kapsamında TÜBİTAK tarafından üretilmiştir. Ulusal marker, akaryakıtta marker eklemekle yükümlü lisans sahiplerine Gebze’de TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü’nde teslim edilmektedir. Diğer taraftan, ilgili lisans sahiplerince ulusal marker ile işaretlenen akaryakıtın Kurumca belirlenen şart ve miktarda marker içerecek şekilde işaretlenip işaretlenmediğini kontrol etmek için TÜBİTAK tarafından özel konsantrasyon ölçüm cihazları üretilmiş ve bu cihazlar Kurumca belirlenen lisans sahiplerine teslim edilmiştir.

01/01/2007 tarihi itibarıyla benzin, motorin ve biodizel türlerine; yurt içi piyasaya giriş noktaları olan rafineri çıkışında, gümrük girişinde veya ilk defa ticari faaliyete konu edileceği diğer tesislerde olmak üzere ülke genelinde toplam 86 noktada, rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslim lisansı sahipleri tarafından Kurumca belirlenen 8 ppm (0,008 Litre Marker/1000 Litre) oranında ulusal marker eklenmektedir. Ulusal marker ekleme işlemi, ilgili lisans sahipleri tarafından yukarıda belirtilen tesislerde kurulan otomatik dozaj kontrollü enjeksiyon sistemleri aracılığıyla yapılmaktadır. Ulusal markerle işaretlenen akaryakıt, uygun şart ve özellikte marker eklendiği lisans sahiplerine teslim edilen cihazlarla tespit edildikten sonra yurt içi piyasaya arz edilmektedir.

Uygulamanın başlamasından bu yana ilgili lisans sahiplerine teslim edilen marker, ilgili lisans sahiplerince kullanılan marker ve işaretlenen akaryakıt miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo – 56**Kullanılan Marker ve İşaretlenen Akaryakıt Miktarları ***

	Teslim Edilen UM Miktarı (L)	Kullanılan UM Miktarı (L)	İşaretlenen Benzin Miktarı (m³)	İşaretlenen Motorin Miktarı (m³)	İşaretlenen Biodizel/Etanol Miktarı (m³)	Toplam İşaretlenen Akaryakıt Miktarı (m³)
Rafineri Toplamı	105.517,4	101.007,4	2.550.959,5	9.813.110,4	-	12.364.069,9
Dağıtıcılar Toplam	63.349,7	56.367,9	751.872,0	6.230.033,7	25.491,6	7.007.397,3
Genel Toplam	168.867,2	157.375,3	3.302.831,4	16.043.144,2	25.491,6	19.371.467,2

* Bilgiler 31 Aralık 2007 tarihine kadarki kullanımları göstermektedir.

İlgili lisans sahipleri tarafından Kurumca belirlenen şart ve seviyede marker eklendikten sonra yurt içine pazarlanan akaryakıtın ikmal zincirinin herhangi bir noktasında denetimler kapsamında kontrolü ise TÜBİTAK tarafından üretilen 337 adet “Ulusal Marker Saha Kontrol Cihazı” ile yapılmaktadır. Petrol piyasasında serbest dolaşımda bulunan akaryakıtın denetimleri Kurumumuz ile İçişleri Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan, 15 Ekim 2007 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2007/25 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı akaryakıt alımlarında benzin, motorin ve biodizel türlerinin toplu olarak alıcı idarenin tank veya deposuna teslimi esnasında ulusal marker kontrolü yaptırılmaktadır. Ulusal marker kontrolü, akaryakıtın alıcı idare tarafından teslim alınmasından önce, idarenin talebi üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığının merkez veya taşra teşkilatlarınca yapılmaktadır.

Ulusal Marker Uygulaması sonucu ülke içerisinde yasal olarak serbest dolaşıma giren akaryakıt ile yasal olmayan akaryakıt ayrıştırılarak, ürün ikmal zincirinin her aşamasında ürün kalite denetimi yapılabilmekte ve dolaylı olarak kaçak akaryakıtın yurt içinde piyasaya arzı ve standart dışı akaryakıtın diğer akaryakıt ile karıştırılarak piyasaya sunulması engellenmektedir. Böylece piyasaya arz edilen akaryakıtın standartlara uygun olması da sağlanabilmektedir.

8.2 Akredite Laboratuvarlar Kurulması

Petrol Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “*Kurum piyasa faaliyetlerini kendi personeli ile veya kamu kurum ve kuruluşları ile özel denetim kuruluşlarından hizmet alımı yoluyla denetime tabi tutar. Kurum, denetlemelerde kullanılmak üzere, Türkiye Akreditasyon Kurumu ile işbirliği yaparak akredite sabit ve gezici laboratuvarlar kurabilir, kurulmasına kaynak aktarabilir...*” hükmü uyarınca, Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığınca çalışma yapılmış ve çalışma sonucunda 22/03/2007 tarih ve 1136/12 sayılı Kurul Kararı ile akredite laboratuvar kurulması ve akaryakıt türlerinin analizlerinin yapılmasına ilişkin işbirliği protokolünün Ege Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi ile Kurumumuz arasında imzalanmasına karar verilmiştir.

Bahsi geçen Kurul Kararı çerçevesinde, 02/04/2007 tarihinde Kurumumuz ile Ege Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversiteleri arasında işbirliği protokolü imzalanmıştır. İşbirliği Protokolünü imzalayan söz konusu üniversitelerin yetkilileri, Protokol kapsamında Kurum tarafından laboratuvar cihaz ihtiyaçları ve Akreditasyon işlemleri ile ilgili ödenek ihtiyaçlarını ortak çalışmaları sonucu Kurumumuza bildirerek her bir üniversite için 1.912.650 YTL (KDV hariç) ödenek talep etmişlerdir. Bu kapsamda Ege Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesine 02/05/2007 tarihinde Kurumumuz bütçesinden üniversitelerden her birine 2.256.927 YTL olmak üzere toplam 6.770.781 YTL bütçe aktarımı yapılmıştır. Söz konusu protokol çerçevesinde üniversitelerin akreditasyon işlemlerini bütçe aktarımını takiben en geç 18 ay içerisinde tamamlamaları gerekmektedir. 18 aylık süreç 02/05/2007 tarihinde başlamış olup 02/11/2008 tarihinde sona erecektir.

9. AKARYAKIT HARİCİ PETROL ÜRÜNLERİ

2005 ve 2006 yıllarına ait ithalat izinleri ve gerçekleştirmeleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

Tablo – 57
2005 Yılı İthalat İzinleri Gerçekleşmeleri

Ürün Grubu	İzin Miktarı (ton)	Kapatma İşlemi Yapılan ve Gümrüklenen (Gerçekleşen) İzin Miktarları (ton)
Madeni yağ	16.372	12.266
Baz yağ	319.694	213.514
Solvent	1.855.475 ¹	848.244 ²
Toplam	2.191.541	1.074.024

1 Petkim Petrokimya Holding A.Ş.'nin solvent maddelerine ilişkin Kurumumuzdan almış olduğu toplam 1.541.768 tonluk uygunluk yazısı dahildir.

2 Petkim Petrokimya Holding A.Ş., Kurumumuzdan almış olduğu uygunluk yazılarına ilişkin tüm kapatma işlemlerini sonuçlandırmış olup, almış olduğu izinlerin 568.253 tonluk kısmını gümrüklemiştir.

Tablo – 58
2006 Yılı İthalat İzinleri Gerçekleşmeleri

Ürün Grubu	İzin Miktarı (Ton)	Kapatma İşlemi Yapılan ve Gümrüklenen (Gerçekleşen) İzin Miktarları (ton)
Madeni yağ	17.377	14.385
Baz yağ	480.587	307.402
Solvent	1.693.544 ¹	1.114.910 ²
Toplam	2.191.508	1.436.697

1 Petkim Petrokimya Holding A.Ş.'nin solvent maddelerine ilişkin Kurumumuzdan almış olduğu toplam 1.224.185 tonluk uygunluk yazısı dahildir.

2 Petkim Petrokimya Holding A.Ş., Kurumumuzdan almış olduğu uygunluk yazılarına ilişkin tüm kapatma işlemlerini sonuçlandırmış olup, almış olduğu izinlerin 675.920 tonluk kısmını gümrüklemiştir.

2007 yılına ait ithalat izinleri ve gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo – 59
2007 Yılı İthalat İzinleri Gerçekleşmeleri

Ürün Grubu	İzin Miktarı (Ton)	Kapatma İşlemi Yapılan ve Gümrüklenen (Gerçekleşen) İzin Miktarları (ton)
Madeni yağ	20.213	16.062
Baz yağ	685.899	421.917
Solvent	2.026.589 ¹	1.282.945 ²
Toplam	2.732.701	1.720.924

1 Petkim Petrokimya Holding A.Ş.'nin solvent maddelerine ilişkin Kurumumuzdan almış olduğu toplam 1.508.341 tonluk uygunluk yazısı dahildir.

2 Petkim Petrokimya Holding A.Ş., Kurumumuzdan almış olduğu uygunluk yazılarına ilişkin tüm kapatma işlemlerini sonuçlandırmış olup, almış olduğu izinlerin 882.787 tonluk kısmını gümrüklemiştir.

10. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

10.1 Rafinaj Faaliyetleri

2007 yılında, 23,53 milyon tonu ithal ham petrol, 2,06 milyon tonu ise yerli ham petrol olmak üzere rafinerilerde toplam 25,59 milyon ton ham petrol işlenmiştir. 2007 yılında işlenen ham petrolün yaklaşık %92'si ithal edilmek suretiyle elde edilen ham petroldür.

Rafinerilerin ham petrol ithalatının 2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile ülkeler bazında dağılımı incelendiğinde, Rusya ve İran'dan ithal edilen ham petrolün toplam ithal edilen ham petrol içindeki payının gittikçe arttığı ve bu oranın 2007 yılında %75'e yakın olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ham petrol kaynak çeşitliliğinin gittikçe azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Rafinerilerin petrol ürünleri ihracatı 2006 ve 2007 yıllarında yaklaşık olarak 6,4 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Rafinerilerin akaryakıt ithalatı ise gittikçe artan bir eğilim göstermiş ve 2007 yılı itibarı ile 2,6 milyon ton civarında gerçekleşmiştir.

Rafinerilerin toplam petrol ürünleri satışları 2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile yaklaşık 18,8 milyon ton düzeyinde gerçekleşmiştir. Rafinerilerin motorin türleri satışları 2006 yılında 2005 yılına göre %7,3, 2007 yılında ise bir önceki yıla göre %10,6 oranında artış göstermiştir. Fuel oil türleri satışlarında ise belirgin oranlarda azalışlar gözlemlenmektedir. Benzin türleri satışları ise 2007 yılında 2006 yılına göre %4,6 oranında bir artış göstermiştir.

Ulusal marker uygulaması kapsamında 2007 yılında rafineriler tarafından yaklaşık olarak 12,4 milyon m³ akaryakıt işaretlenmiş. İşaretlenen akaryakıtın yaklaşık 1,9 milyon tonu rafineriler tarafından 2007 yılında ithal edilen motorindir.

10.2 Dağıtım Faaliyetleri

Dağıtıcı şirketler 2007 yılı itibarı ile yaklaşık olarak 18,10 milyon ton akaryakıt satışı yapmış olup, bu miktarın yaklaşık olarak 1/3'ü ithalatla temin edilen akaryakıttır. Dağıtıcılar arası ticaret miktarı ise 2007 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık olarak %56,4 oranında azalarak 1,02 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Dağıtıcı şirketlerin ithalat miktarlarının toplam satışlarına oranı 2007 yılında bir önceki yıla göre artarak %35 oranında gerçekleşmiştir. Dağıtıcılar arası ticaret miktarının, dağıtıcı şirketlerin toplam satışları içindeki payı ise 2007 yılında bir önceki yıla göre önemli ölçüde azalarak %5,6 oranında gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, dağıtıcı şirketlerin akaryakıtı temininde ithalatın payı artmakta ve dağıtıcılar arası ticaretin payı ise azalmaktadır.

Dağıtıcı şirketlerin akaryakıt ithalatının ülkeler ve akaryakıt türleri bazında dağılımının incelenmesinden, akaryakıt türleri ithalatında motorin türlerinin payının gittikçe arttığı ve motorin ithalatının toplam ithalat içindeki payının 2007 yılında %87,5 olduğu anlaşılmaktadır. Ülke bazında ise Rusya'dan yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı gittikçe artarak 2007 yılında %63,3 oranında gerçekleşmiştir.

Ulusal marker uygulaması kapsamında 2007 yılında dağıtıcı şirketler tarafından yaklaşık olarak 6,2 milyon m³'ü motorin olmak üzere 7 milyon m³ akaryakıt işaretlenmiştir. Dağıtıcı şirketler tarafından işaretlenen akaryakıtın tümü ithal edilmek suretiyle temin edilen akaryakıttır.

10.3 Depolama Faaliyetleri

Depolama lisansı kapsamındaki depolama kapasitesi 2007 sonu itibarı ile yaklaşık olarak 3,8 milyon m³'tür. Depolama alt başlığı sahibi rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahiplerinin müstakil depolama kapasitesinin de sırasıyla yaklaşık olarak 4,05 milyon m³ ve 0,07 milyon m³ olduğu göz önüne alınırsa, kayıtlarımızda yer alan toplam depolama kapasitesinin yaklaşık olarak 7,92 milyon m³ civarında olduğu anlaşılmaktadır.

Petrol piyasasında stok tutma yükümlülüğü bulunan dağıtıcı şirketler, serbest kullanıcılar ve rafinericiler tarafından 2007 yılı boyunca yaklaşık olarak 3,5 milyon ton petrol stoğu bulundurulmuştur.

10.4 Fiyat Hareketleri

Akaryakıt fiyatları toptan fiyat (rafineri çıkış fiyatı), dağıtım fiyatı (dağıtıcı şirket depo çıkış fiyatı) ve bayi fiyatı (pompa satış fiyatı) düzeyinde izlenmektedir. Akaryakıt fiyatlarının piyasa koşulları içinde serbestçe oluşmaya başladığı 01/01/2005 tarihi ile 2005 yılı sonuna kadar olan dönemde, Motorin 50 ve Fuel Oil 6 türlerinde dağıtıcı payları sırasıyla %209 ve %130 oranlarında artış göstermiştir. 95 Oktan Kurşunsuz Benzin ve Motorin 7000 türlerinde ise dağıtıcı payları daha düşük oranlarda artış göstermiştir. Bayi paylarında da en yüksek artışlar genel olarak 2005 yılında gerçekleşmiş, ancak artışlar dağıtıcı paylarındaki artışlar kadar yüksek olmamıştır. 2005 yılında bayi payı, motorin 7000 türünde %74, Fuel Oil 6 türünde %58, 95 Oktan K. Benzin türünde ise %45 oranında artış göstermiştir.

95 Oktan K. Benzin, Motorin 50, Motorin 7000 ve Fuel Oil 6 türlerine ilişkin Türkiye akaryakıt piyasasındaki bayi fiyatları, 2007 yılı itibarı ile AB (25 ülke ortalamaları) geçerli bayi fiyatları ile karşılaştırıldığında tüm ürünler bazında vergisiz bayi fiyatlarının AB fiyatlarının üzerinde olduğu, vergiler dahil edildiğinde ise söz konusu farkın daha da belirgin hale geldiği görülmektedir. Fuel Oil 6 türünde ise Türkiye akaryakıt piyasasındaki vergisiz fiyat, AB'deki vergili fiyatın dahi üzerinde gerçekleşmiştir.

10.5 Akaryakıt Piyasası Ortalama Satış Büyüklüğü

2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile akaryakıt piyasası ortalama satış büyüklüğü hesaplanmasında miktar olarak akaryakıt dağıtıcı şirketleri satış miktarları ve fiyat bilgileri olarak Benzin Türlerinde Kurşunsuz Benzin 95 Oktan ortalama bayi satış fiyatı, Motorin Türlerinde 2005 ve 2006 yılları için Motorin 2000-7000, 2007 yılı için ise Motorin 50-7000 bayi ortalama satış fiyatı ve Fuel Oil Türlerinde ise, Fuel Oil 6 bayi ortalama satış fiyatları (vergi dahil) esas alınmıştır. Her bir akaryakıt türü için piyasa satış büyüklüğü o ürün bazında dağıtıcı şirketler toplam satış miktarının, o ürünün ilgili dönemdeki ortalama vergili bayii satış fiyatı ile çarpılması ile bulunmuştur. Daha sonra tüm ürünler bazında toplam piyasa ortalama satış büyüklüğü hesaplanmıştır.

2005-2006 Türkiye Petrol Piyasası Raporunda belirtildiği üzere, 2005 ve 2006 yıllarında tüm vergiler dahil piyasa satış büyüklükleri ortalama olarak sırasıyla 33,3 milyar YTL ve 40,3 milyar YTL civarındadır. 2007 yılında ise satış büyüklüğü (dağıtıcılar arası ticaret dahil) 49,6 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir. Akaryakıt piyasası satış büyüklüğünün yıllar itibarı ile sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Akaryakıt piyasası satış büyüklüğü 2007 yılında 2006 yılına göre %23 oranında artış göstermiştir. Piyasanın büyüklüğü tüketimdeki artıştan daha fazla oranda bir büyüme göstermiştir. Bunun en önemli nedeni birim fiyatlarındaki artışın ek olarak vergi oranları ve birim fiyatları daha yüksek olan ürün çeşitlerinin toplam tüketim içindeki paylarında gerçekleşen artıştır.

11. TÜRKİYE’DE PETROL MEVZUATI KRONOLOJİSİ

1926 Yılı - 792 sayılı Petrol Kanunu

1933 Yılı - 2189 sayılı Altın ve Petrol Arama İşletme İdareleri Teşkiline Dair
Kanun

1935 Yılı - 2804 sayılı Kanunla Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA)
kuruluşu

1954 Yılı - 6326 sayılı Petrol Kanunu

1955 Yılı - 6558 sayılı Kanun

1957 Yılı - 6987 sayılı Kanun

1973 Yılı - 1702 sayılı Kanun

1983 Yılı - 2808 sayılı Kanun

1989 Yılı - 79 sayılı Kanunun 5. Maddesi değişikliği

1990 Yılı - 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında KHK

1994 Yılı - 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun

1998 Yılı - 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

2000 Yılı - 4586 sayılı Petrolün Boru Hatları ile Transit Geçişine Dair
Kanun

2001 Yılı - 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu

2003 Yılı - 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu

- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun

2005 Yılı - 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu

2007 Yılı - 5576 sayılı Petrol Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun